

SLAVE NIKOLOVSKI - KATIN

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН

ENGLISH-MACEDONIAN

BIO-TECHNICAL DICTIONARY

•

АНГЛИСКО-МАКЕДОНСКИ

БИОТЕХНИЧКИ РЕЧНИК

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО
МАТИЦА МАКЕДОНСКА
СКОПЈЕ

ЕДИЦИЈА РЕЧНИЦИ

Рецензенти   д-р Јонче Шапкарев
                      д-р Борис Оцевски
                      д-р Владимир Цветковски

Издавач   Матица македонска

Директор
и главен уредник   Раде Силјан

Уредници   Христо Георгиевски
                      Антонио Павловски

Ликовно-графички
уредник   Нико П. Този

SLAVE NIKOLOVSKI - KATIN • ENGLISH-MACEDONIAN BIO-TECHNICAL DICTIONARY
СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН • АНГЛИСКО-МАКЕДОНСКИ БИОТЕХНИЧКИ РЕЧНИК

НА МОЈАТА СОПРУГА НАДА

SLAVE NIKOLOVSKI - KATIN

ENGLISH-MACEDONIAN
BIO-TECHNICAL DICTIONARY

СКОПЈЕ

1994

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН

**АНГЛИСКО-МАКЕДОНСКИ
БИОТЕХНИЧКИ РЕЧНИК**

СКОПЈЕ

1994

P R E F A C E

This English-Macedonian bio-technical dictionary is a result of my long-standing translation work. It is prepared with the aim of filling a gap in the field of bio-technical terminology and to be an aid to the pupils, students and scientific workers who use English in the field of bio-technical sciences. In addition, the dictionary might be useful in many Macedonian and other Slav homes as a reminder, handbook and aid, because, it consists of approximately 7.000 terms, expressions and notions connected with the bio-technical sciences. During the preparation of the dictionary, I used the latest lexicons, dictionaries, encyclopaedies, glossaries, scientific publications and other literature and aids in English, Russian, French, German, Bulgarian, Serbian, Croatian and Macedonian.

The author of this dictionary expresses his great appreciation to a great number of scientific workers, colleagues and friends, who have read, reviewed or made suggestions for improving the form and contents of the dictionary. The author will greatly appreciate any comments, additions and suggestions which will help in the future improvement and enlargement of the dictionary.

The Author

ПРЕДГОВОР

Овој англиско-македонски биотехнички речник е резултат на мојата долгогодишна преведувачка дејност. Тој е подготвен со цел да пополни една празнина во областа на биотехничката терминологија и да им послужи како помагало на учениците, студентите и научните работници кои се служат со англиска литература од областа на биотехничките науки. Исто така, овој речник може корисно да послужи во многу македонски и други славјански домови како потсетник, прирачник и помагало, бидејќи во него се застапени околу 7.000 термилошки изрази, термини, изрази и поими сврзани со биотехнолошките науки. При изработката на речникот се користени најнови лексикони, речници, енциклопедии, научни публикации и друг вид литература и помагала на англиски, руски, француски, германски, бугарски, српски, хрватски и македонски јазик.

Авторот на лексиконот ја изразува својата благодарност на голем број научни работници, колеги и пријатели, кои го прочитаа, го прегледаа или дадоа сугестии за подобрување на формата и содржината на речникот. Авторот со респект и благородност ги очекува сите забелешки, дополнувања и сугестии кои би го помогнале натамошното усовршување и проширување на речникот.

Авторот

A

- A** прва буква на англиската азбука; хемиски симбол за елементот аргон.
- a-bampere** апсолутен ампер.
- A-battery** батерија за греење.
- abatis** засека; препрека од дрво.
- abdomen** абдомен; стомак.
- abdominal** абдоминален; стомачен; се однесува на стомакот.
- abecedarian** азбучник; кој е по азбучен ред.
- aberrant** аберантен; необичен; се разликува од обичниот и природниот тип; отстапува или скршнува од правиот и нормален правец.
- aberration** аберација; отстапување; скршнување.
- ability** способност; моќ; сила.
- abiogenesis** абиогнеза; создавање на жива материја од нежива.
- abiogenetic** абиогенетски; што настанал од нежива материја.
- abiological** абиолошки; необиолошки; неоргански; не е производ на организам.
- abiology** абиологија; наука што се занимава со проучување на неорганската природа.
- abiophysiology** абиофизиологија; наука што се занимава со проучување на неорганските процеси во живите организми.
- abiotic** абиотичен; мртов; што не припаѓа на живиот свет во природата.
- abiotrophic** абиотрофичен; мртов; неспособен да се одржи во живот.
- abiotrophy** абиотрофија; мртвило; предвремено изумирање
- abnormal** ненормален; неправилен.
- abnormal polarization** ненормална поларизација.
- aboard** на или во брод.
- A-bomb** атомска бомба.
- aboral** аборален; сместен спротивно или далеку од устата.
- aboriginal** аборигинален; домашен; вроден; примитивен; домороден.
- aborigines** аборигини; староседелци; домородци.
- abound** обилува; во изобилие; каде има присуство на голем број или значаен квалитет.
- above-ground** површински; надземен; сместен над површината на почвата.

abrasion абразија; истрошено или изменето земјиште под дејство на вода.

absolute апсолутен; целосен; неограничен; точен; завршен.

absolute density апсолутна густина.

absolute magnitude апсолутна величина.

absolute value апсолутна вредност.

absolute zero апсолутна нула.

absorbent апсорбент; способен да впива.

absorber апсорбер; супстанца што го апсорбира електромагнетското и нуклеарното зрачење.

absorbing capacity апсорпциона способност; обем на апсорпција; способност за максимална апсорпција.

absorption апсорпција; впивање; процес на впивање; впивање во себе.

absorption апсорпција; впивање; процес на впивање; впивање во себе.

active absorption активна апсорпција.

light absorption светлосна апсорпција; впивање на светлина.

passive absorption пасивно впивање.

abstract апстрактен; издвоен; замислен.

abstract mathematics апстрактна математика.

abundance абунданција; изобилство; мнозинство; густина на единици; означување на релативен број единици.

abundant абундантен; изобилен; броен; богат.

abyss понор; бездна.

abyssal абисал; длабински; што се однесува на длабоката зона на воден екосистем; длабочина над 1.000 м.

acarous неплоден; без плод.

accelerometer акцелерометар; мерач на брзина.

accept акцептира; дозволува; прима.

acceptor акцептор; примач; кој прима нешто.

accident несреќа; незгода при работа.

accidental случаен; ненамерен.

acclimatization аклиматизација; приспособување; процес или резултат на привикнување на нови услови.

accordance согласност; слога; совпаѓање.

in accordance with во согласност со.

accumulate акумулира; натрупува.

accumulation акумулација; натрупување; собирање на некои материји во еден простор.

accumulator акумулатор; електрична направа.

acellular ацелуларен; неклеточен; бесклеточен.
achlorophyllaceous бесхлорофилен; што нема хлорофил.
achromatic ахроматичен; безбоен.
acicular остар; кој има форма на игла; иглест.
acid ацид; киселина; кисел; кисела материја.
amino acid аминокиселина; органска киселина што содржи една или повеќе аминокиселински групи.
basic amino acid основна аминокиселина.
carbonic acid јаглеродна киселина.
fatty acid масна киселина.
acidic ациден; кисел; скиселен.
acidification ацидификација; поткиселување; киселење.
acidimeter ацидиметар; киселиномер.
acidity ацидност; киселост; ацидитет.
acidophyte ацидофит; растение што вирее на кисела почва.
acotyledon акотиледон; растение без котиледони.
acoustic акустичен; звучен; слушен.
acoustics акустика; наука за звукот.
acre екар; мерка за површина од околу 0.4 ха.
acrophyte акрофит; растение што расте на голема надморска височина.

act акт; чин; гесло; постапка.
actinobiology актинобиологија; наука што го проучува влијанието на радијацијата врз живите организми.
actinometer актинометар; инструмент за мерење на топлотната снага на сончевите зраци.
actinomicetes актиномицети; зрнести бактерии; кончести бактерии кои се на границата помеѓу бактериите и габите.
actinomycosis актиномикозис; болест предизвикана од актиномицети.
action акција; дејност; работа; дејство.
active активен; вреден; работен.
activated carbon filter филтер што се употребува за отстранување на растворени органички материји во водата.
activator активатор; супстанца што врши активација.
activity активност; дејност; енергија.
metabolic activity метаболичка активност.
unit activity единична активност.
actual актуелен; сегашен; стварен; од дадениот момент.
actuator актуатор; мотор; појачувач.
adaptability адаптивност; способност за приспособување.
adaptable адаптивен; приспособлив.

adaptation адаптација; приспособување; својство или збир на својства што на организмите им овозможуваат да се одржат и да се приспособат во средината.

cultural adaptation културелна адаптација; приспособување на условите развиени во културите.

development adaptation адаптација во процесот на развитокот.

ecobiotic adaptation екобиотичка адаптација.

ecoclimatic adaptation екоклиматска, домашноклиматска адаптација.

evolutionary adaptation еволутивна адаптација.

light adaptation осмотска адаптација.

physiologic adaptation физиолошка адаптација.

protective adaptation адаптација на заштитување.

adapter адаптер; помошен апарат за прилагодување.

adaptive адаптивен; приспособлив; кој може да се приспособи на некоја средина, еколошки фактор и др.

adaptive radiation адаптивна радијација.

add додава; присоединува; дополнува; собира.

adder апарат за сложување на боите во телевизорот.

additional дополнителен; нов; додатен.

addition додаток; прилог; збир.

address адреса; говор; држење; се обраќа.

adhesion атхезија; привлечност; соединување; физичка сила со која се привлекуваат молекулите на тврди, течни и гасовити тела.

adhesive атхезивен; прилеплив; што се однесува на привлечноста.

adiabatic адијабатски; термички изолиран.

adipose tissue масно ткиво.

adjacent соседен; близок; кој граничи.

adjustment регулирање; приспособување; доведување во ред.

coarse adjustment грубо дотерување на механизам или микроскоп.

fine adjustment точно дотерување на механизам.

admission впивање; усиснување.

admittor комплексен; спроводник.

adobe керамида; куќа од керамици.

adolescence адолесценција; младост; состојба или процес на растење.

adoral устен; кој се однесува или е близу устата.

adsorbate атсорбат; супстанца која се атсорбира.

adsorption адсорпција; згуснување; прилепување; концентрација на гасови и течни тела на површината на цврсто тело; задржување на површината на цврсто тело.

adult адулт; израснат; полнозрел.

adult form адултна форма; зрела форма.

advertiser авертајзер; рекламен апарат.

aer воздух; воздушен простор; атмосфера.

aeration аерација; проветрување; снабдување со свеж воздух.

aerification аерификација; доведување свеж воздух.

aerocar авиоавтомобил.

aerobe аероб; аеробен организам кај кој процесот на разложување на органската материја за добивање енергија се врши во присуство на кислород.

facultative aerobe факултативен аероб.

aerobic аеробен; организам што живее или е активен само во присуство на кислород.

aerobiology аеробиологија; наука што ги проучува организмите во атмосферата.

aerobiosis аеробиоза; живот во присуство на воздух.

aerodrom аеродром.

aerodynamics аеродинамика.

aerodynamics of airplane аеродинамика за авионите.

aerology аерологија; гранка од метеорологијата која посебно го проучува воздухот.

aerometer аерометар; инструмент за мерење на специфичната тежина и густина на воздухот и гасовите.

aeronomy аерономија; наука што ја проучува хемијата и физиката на горната атмосфера.

aerophyte аерофит; растение што расте на надземен дел од друго растение.

aeroplankton аеропланктон; микроорганизми што се среќаваат во воздухот.

aeropollution аерозагадување; воздушно загадување; загадување на воздухот со отпадни гасови, прав, чад итн.

aerospace воздушен простор.

aerosphere аеросфера; воздух што ја опкружува Земјата.

aerophone радио-телефон.

aestival летен; произведен или се однесува на летото.

affinity афинитет; склоност; сродност; наклонетост.

chemical affinity хемиско сродство.

genetic affinity генетско сродство.

mutual affinity заедничко сродство.

afforestation афорестација, шумување.

agamous бесполов; размножување без соединување на полови клетки.

agar agar; хранлива подлога за култивирање бактерии.
blood agar агар од крв.
malt agar агар од слад.
nutrient agar хранлив агар.
slant agar кос агар.
agastric агастричен; организам безжелудник.
age година; старост; одреден период на живот и развој на организмите.
geological age геолошка старост.
age-group старосна група; сегмент на една популација што е приближно исто годиште.
ageing созревање; стареење.
age-long едногодишен; што трае една година.
agency агенс; средство; посредување; агенција.
agglomeration агломерација; нагрупување; собирање на куп.
agglutination аглутинација; спојување; слепување; површинска адхезија на слободните клетки во групи.
aggressive агресивен; нападнички; склон на агресија.
agrarian аграрен; земјоделски.
agriculture агрикултура; земјоделство.
agronomist агроном.
agronomy агрономија.
aim цел; насока; нишан.
air воздух; гас; атмосфера.
air bladder воздушен меур; хидростатичен орган.

air cell воздушна ќесичка.
air chamber воздушна комора.
air current воздушна струја.
airforce аеродинамична сила.
airing аерација; движење на воздухот.
alarm аларм; узбуна; сигнал за узбуна; сигнално звонење.
albumen албумен; белковина; белка од јајце; белковна материја.
alcohol алкохол; алкохолна безбојна течност.
alcoholometry алкохолometriја; квантитативно одредување на составот на алкохолот.
algae алги; група нижи талофитни растенија со едноставна градба; група водни растенија.
filamentous algae филamentни алги; влакнести алги; кончести алги.
alga-eating фитофаг; животно што се храни со алги.
algal алгален; налик на алга.
algologist алголог; филолог; лице кое ги испитува алгите.
algology алгологија; наука што ги проучува алгите.
algotplane алгоплан; бактеријална населба што директно ја налепнува клеточната мембрана на планктонските алги.
algosphere алгосфера; бактеријална населба што постои на извесно растение од алгопланот во микрофлората на едноклеточно растение.

algous алгичен; полн со алги.

aligning key клуч за водење; клуч за давање смер или насока.

alimentary алиментарен; хранителен; служи за хранење; припаѓа на храната или исхраната.

alimentary canal алиментарен канал; проодот од устата до анусот.

alimention алиментација; хранење; исхрана; процес на исхрана; снабдување со храна.

alive жив; кој има живот.

alkali алкали; материја што ја неутрализира киселината.

alkalinity алкалнитет; алкално својство; базично својство.

allochthonous алохтонен; материја или организам внесен или дојден од една во друга средина, односно место.

alogamy спојување на машки и женски гамети.

allogenic алогенетски; кој е внесен, воведен од друга средина или место.

allometric growth алометриско растење; различност во растењето.

allometry алометризам; идентичност на кристалните облици на различни хемиски соединенија.

allometry алометрија; феномен на релативното растење на еден дел во однос на целиот организам; мерење и проучување на растењето.

allopatic алопатричен; организам кој не се појавува заедно, т.е. не населува еден ист ареал; организам кој се јавува на различни места.

allopelagic алопелагичен; водни организми кои се среќаваат на различни длабочини.

aliotherm алотерм; организам чија телесна температура зависи од температурата на средината во која живее.

allotropy алотропија; својство на матерните и на елементите да се јавуваат во различни облици.

alloy легура.

alluvial нанос што се формира со одделување на материите наталожени од проточните води.

alluvial lowland наносна низина; низина формирана од нанос.

alluvium нанос од глина, тинџа, песок, чакал и др. наталожен од протечните води.

almond бадем; бадемово дрво.

alternator алтернатор; синхронизиран генератор; генератор со наизменичен напон.

altimeter алтиметар; висиномер.

altitude височина; длабочина; надморска височина; вертикално растојание.

altitude astronomical астрономска висина.

altitudial височински; што се однесува на надморската височина.

alveola алвеола; меурче, вланина или отвор на површината на некој орган.

amber килибар; боја на килибар.

ambient амбиент; средина.

ambilateral амбилатерален; двостран; влијае или се однесува на две страни.

ameba, amoeba амеба; едно-клеточно суштество кое постојано го менува сопствениот облик.

ametabolic аметаболичен; неменлив; не ја менува својата форма; не подлежи на промени.

amictic амиктичен; студен; покриен со мраз.

amictic lake амиктично езеро; езеро кое во поголемот дел од годината е покриено со мраз.

amitosis амитоза; директна делба на јадро.

ammeter аметар; амперметар; инструмент за мерење електрична струја.

ammonia амониак; соединение составено од азот и водород.

amnion амнион; еден вид ембрионална обвивка.

amniote амниот; повисоко организирани рбетник чии ембриони се затворени во обвивка во текот на ембрионалниот развиток.

amorph аморф; организам без форма; организам што нема одредена форма, карактер или природа.

amorphous аморфен; безформен; без одредена форма.

amorphism аморфизам; изобличеност; аморфна состојба; состојба со неодредена форма.

amorphous аморфен; безизразита диференцијација на карактерот; безформен.

ampere ампер; единица за електрична струја.

amphibian амфибијан; водозем; организам кој е приспособен да живее и во вода и на копно.

amphibiotic амфибиотичен; организам кој живее во вода во ларвена, а на копното во адултна состојба.

amphibious амфибијален; водоземски; организам кој е приспособен во вода и на копно.

amphicarpous двоплоден; организам кој произведува два вида плодови.

amphipods амфиподи; група ракови.

amphipodous амфиподен; организам кој поседува органи за движење по цврсто тло и водена средина.

amplitude амплитуда; обемност; изобилство; квалитет или состојба на изобилство.

amputate ампутира; отсекува; одрезува.

anabiont анабионт; многудолично растение; растение што е повеќекратно плодородно и живее многу години.

anabiosis анабиоза; скриена состојба кај живи организми при што процесот на размена на материјата се сведува на минимум.

anabolism анаболизам; хемиски процес на создавање органски материји во живи организми; спротивно на катаболизам.

anabolite анаболит; материја која учествува при создавањето на органските материји во живите организми.

anadromous кој мигрира од солени во слатки води.

anaemia анемија; слабокрвност.

anaerobe анаероб; организам кај кој процесот на разложување на органската материја за добивање енергија за процесите на животот се врши во отсуство на кислород; организам способен да живее во отсуство на кислород; спротивно од аероб.

facultative anaerobe факултативен, незадолжителен анаероб.

anaerobic анаеробен безвоздушен; кој е способен да живее без кислород; услов за живот во отсуство на кислород.

anaerobiosis анаеробиоза; опстанок во безвоздушна средина; живот во отсуство на кислород.

anaerophyte анаерофит; растителен анаеробен микроорганизам.

anagenesis анагенеза; регенерација на ткивата кај организмите; појава на нови органи во процесот на еволуцијата; прогресивна еволуција.

anakinetic анакинетика; процес на обнова на енергијата.

anal анален; што се однесува или е сместен до анусот.

analogy аналогија; сличност; сличен во функцијата, а се разликува во составот и развојот.

analysis анализа; разлагање на целината на делови.

anamnion анамнион; животното кое не поседува обвивка во ембрионалниот развој.

anamorpha анаморфа; ларва со некомплетен број сегменти.

anamorhosis анаморфоза; еволуција од еден тип во друг преку серија промени.

anatomy анатомија; наука што ја изучува градбата и составот на живите организми и нивните органи.

anaxial анаксијален; асиметричен; без јасно одредена оска.

anchor котва; сидро.

ancient стар; древен.

angle агол; гледиште.

angrogen андроген; хормон на машките полни жлезди.

anemia анемија; слабокрвност.

anemography анемографија; наука за ветерот; опис и проучување на ветровите.

anemology анемологија; наука што ги изучува ветровите.

anemometer анемометар; направа за мерење ветер.

anemophilous анемофил; растение опрашено со посредство на ветер.

anemoplankton анемопланктон; воздушен планктон.

angle агол.

animal анимал; животно; живо суштество; животински.

animal pole анимален пол; дел на оплодено јајце каде што се наоѓа протоплазмата со јадрото.

animation анимација; состојба на живот; оживување.

anion анион; негативно наелектризирана честичка.

anisotropy анизотропија; асиметричност.

annex анекс; додаток; додава; приклучува.

annual ануален; едногодишен; годишен; се појавува и живее една година.

annual distribution годишен распоред.

annulus прстен или прстенесна градба.

anomaly аномалија; недостатаок; нееднаквост.

anorganology анорганологија; наука што ја проучува мртвата природа; збиологија.

anosmia аносмија; делумно или целосно нечувствување мириса.

antarctic антарктичен; кој се однесува на Јужниот пол.

antedorsal антедорзален; сместен пред дорзален орган.

antenna антена; приемник; слабо издолжен, подвижен и чувствителен орган на главата; пипала кај различни рбетници.

antennule антenuла; антеничка; мала антена или пипало (дирка).

anterior anteriорен; преден; претходен.

anthography антографија; наука што ги проучува цветовите.

anthracite калоричен јаглен.

anthropogenesis антропoгенеза; потекло на човекот; онтогенеза и филогенеза на човекот.

anthropogenetic антропoгенетски; што се однесува на развојот и на растењето на човекот.

anthropogenic антропoгенен; произведен или предизвикан од човекот.

anthropogenic factor еколошки фактор што потекнува и е предизвикан од човекот.

anthropogeography антропoгеографија; дел од географијата што се занимава со распределеноста на човекот на Земјата.

anthropology антропологија; наука за човекот; природна историја на човекот.

antibiotic антибиотичен; што го спречува растењето на организмите.

antibody антитело; една од компонентите на имунолошката реакција; противотров.

antigen антиген; материја што ја стимулира продукцијата на антителата.

antitoxin антитоксин; противотров.

anus анус; задниот отвор на алиментарниот канал.

aorta аорта; главна артерија.

apartment стан; апартман.

aperture апертура; отвор;

apex апекс; врв; спротивен дел на основата.

aphodal тип на канален систем.

aphotic афотичен; мрачен; без светлина; длабинска зона во која не доаѓа светлост.

aphotic zone афотична зона; неосветлена зона.

aphyllous афилен; безлистен; без лисја.

aphytal афитал; длабинска зона на копнените води без вегетација.

apical region апикален дел; врвен дел.

apodal аподален; без стомачни перки.

arogamy алогамија; беспомошно размножување.

apparatus апарат; направа; прибор; машина.

appliance прибор; алат; примена.

approximative приближен; близок; проценка што е приближна на вистинската состојба на предметите.

aquarium аквариум; просторно ограничен екосистем каде што условите за живот се слични на условите на природата.

aquatic акватичен; воден; што живее во вода; што се однесува на водата и водената средина.

aquatic environment животна средина во вода.; водна средина.

aquatic macroflora акватична макрофлора; водни растенија со поголеми димензии на стеблото.

aquatic microflora акватична микрофлора.

aquatic plant водно растение; растение што живее или расте во вода, може да биде: подводно, надводно или да плива.

aquifer порозен слој на карпи (чакал, песок) низ кој водата слободно навлегува

arborescent арборесцент; разгранет како дрво; кој расте како дрво.

arc лак; свод; светлосен лак.

arch покриен свод; лак.

archaeology археологија; наука за старините на еден народ.

arctic арктичен; кој се однесува на Северниот пол.

area област; регион; област на распространување на организми.

arenicolous песочен; што живее или расте во песок.

areometer ареометар; справа за мерење на густината или специфичната тежина на течностите.

arid ариден; безводен; сув или сушен.

arid region аридно подрачје; подрачје сиромашно со врнежи.

arm рака; ракав; гранка;

armature арматура; облога; котва.

armed кој има боцки или трње.

aromatic ароматичен; мирисен.

arrestor арестор; одводник; одводник на громобран.

arrestor осигурувач.

artesian spring артериски бунар; извор каде што подземната вода има природен истек под притисок.

artificial lure вештачки мамец за ловење риби; блинкер.

artificial fertilization вештачко оплодување.

artificial pond вештачко езеро направено на одводен канал.

arrhizal аризален; без вистински корен.

artisan занаетчија; мајстор.

asexual асексуален; бесполов; партогенетски; без вистински полов орган.

ash пепел; остаток при согурувањето на органска материја.

ash-colored пепеласто обоен; пепеласта боја.

aspect аспект; надворешен изглед на некоја појава.

asphalt асфалт; асфалт од природно потекло и продукт на дестилација на камен јаглен или нафта.

assay проба; испитување; метода.

assimilation асимилација; процес на создавање на органски од неоргански материи; процес на биосинтеза.

night assimilation асимилација во темно.

association асоцијација; здружување; растителна заедница што формира голема единица на вегетација, на пр. шума, тундра.

assonant асонантен; сличен по звук.

atmometer атмометар; мерач за притисок.

atmosphere атмосфера; гасовита обвивка на Земјата составена од азот, кислород и други гасови.

atmospheric атмосферски; што се однесува на атмосферата.

atmospheric pressure атмосферски притисок; воздушен притисок.

atomics атомска физика.

atom атом; најмал дел од елемент.

astrodynamics астродинамика.

astronomy астрономија; наука за небеските тела;

astroscope астроскоп; инструмент за набљудување на ѕвездите.

atrophy атрофија; овенување; намалување на големината и функцијата.

attalassic копнен; живее или е на копното.

attalassic water копнена вода.

attenuation атенуација; разблажување; ослободување и намалување на густината или патогенетската активност.

autecology автекологија; екологија на одделни организми; еколошко проучување на еден вид.

autochthon автохтон; домашен; аборигинален.

autochthonous автохтон; локален; организам кој постојало живее во една област и е карактеристичен за таа средина.

autoclave автоклава; апарат во кој се врши парна стерилизација под притисок.

autogenetic автогенетски; локален; местен.

autolysis автолиза; саморастворање; создавање и ферментивно разложување на мртви животински ткива при што не доаѓа до гниење.

automatic автоматски; машинален; автоматски пиштол.

automaton автомат.

automobile автомобил; кола.

autoparthenogenesis автопартеногенеза; развој од неоплодено јајце по пат на вештачко надрознување.

autotomy автотомија; осакатување;

самооткинување на дел од телото кај некои животни во случај на опасност.

autospore автоспора; неподвижна клетка кај алгите која служи за вегетативно размножување.

autotroph автотроф; способен самостојно да создава органски од неоргански материји.

autotrophic автотрофен; се однесува на автотрофот.

autumn есен; есенски.

avis птица; класа на рбетници.

avifauna авифауна; орнитофауна; фауна на птици во еден регион.

avometer авометар; универзален инструмент.

axis оска; главна и основна линија на телото.

azoic азоничен; ненаселен; без остаток на организми.

azonal азонален; неограничен по зони; тло без дефинирани хоризонти.

azonal vegetation азонална вегетација; вегетација со неопределено распространување што може да се вклучи во која и да е зона.

azimuth азимут; агливно отстапување; смер.

azotobacteria азотобактерии; бактерии кои живеат во почвата и во водата.

azotometer азотометар; апарат за мерење на запремината на азотот.

azoic азоничен; без живот.

B

- baby** дете; доенче; малечок.
- bacciform** со зреста форма; со форма на јагода.
- bacillus** бацил; бактерија со стапчеста форма; спороносна бактерија.
- bacitracin** бацитрацин; антибиотик кој ги уништува грам-негативните бактерии.
- backbone** 'рбетна коска; 'рбетник; вертебрален столб.
- background** основа; позадина; фон.
- background monitoring** позадина од радиоактивното зрачење.
- backwash** бранување на водата по минување на пловен објект.
- bacteria** бактерии; едноклеточни организми кои немаат хлорофил, се размножуваат со проста делба и можат да се видат само со микроскоп.
- bacterial** бактеријален; предизвикан од бактерии.
- bacterial interaction** бактеријална интеракција; меѓусебно влијание на бактериите.
- bactericide** средство што уништува бактерии.
- bacteriocide** бактериоцид; материја што ги уништува бактериите.
- bacteriological** бактериолошки; се однесува на бактериите.
- bacteriologist** бактериолог; кој ги проучува особините и животот на бактериите.
- bacteriology** бактериологија; наука што се занимава со проучување на бактериите.
- bacteriolysis** бактериолиза; дезинтеграција; растворување на бактерии.
- bacteriophage** вирус кој ги уништува бактериите.
- baffler** пригушувач.
- balance** рамнотежа; вага; терезија.
- balcony** балкон, галерија, платформа.
- baler** балер; машина за пресување.
- ballistics** балистика.
- balloon** балон; кој е надуен како балон.
- balsam** балсам; ароматична течна смола.
- bar** плоча; шина; шипка.
- barn** амбар; место за чување жито.
- barograph** барограф; инструмент за мерење на атмосферскиот притисок.
- barren region** неплодно подрачје; подрачје со малку или без вегетација.
- barrier** бариера; препрека што го спречува ширењето или дистрибуцијата.
- barrier layer** слој што попречува; бариерен слој.

basal базален основен; сместен близу или до основата на некоја структура.

basal metabolism основен метаболизам; основен енергетски промет на организмот што мирува.

base база; основа; подлога; долниот дел на тело или градба.

basic базичен; основен; темелен.

basin базен; вдлабнатина која содржи вода; котлина.

basis база; основа; темел.

bathometer батометар; инструмент за мерење на длабочината на воден базен.

bath корито; када; купатило; место за капење.

bathyal батијален; зона на континенталниот пад; длабокниот дел на воден базен како на океан, море или длабоко езеро.

bathylimnetic батилимнетски; организми кои живеат и растат во длабоки места во езеро или мочуриште.

bathymetric батиметриски; вертикален распоред на организмите во просторот.

bathymetric measurement батиметско мерење длабочини во воден базен.

bathymetry батиметрија; наука за мерење длабочини во воден базен.

bathypelagic батипелагичен; што се однесува на пелагијалот; населен во длабоките делови на воден базен.

bathysmal батисмал; кој се однесува на најголемите длабочини на воден базен.

battery акумулатор; батерија (одред војска).

bay залив; простор кој повеќе или помалку е заштитен од влијание на ветрови и бранови.

bazooka базука; реактивен минофрлач.

beak клун; мандибула кај птиците.

beach плажа; песочно подрачје на брегот кое често се мие под дејство на брановите.

beam зрак; сјај; оска; греда.

beaver дабар; воден глодар.

bed речно корито, просторот на дното на воден базен; легло; подлога; платформа.

beetle чекан; мешалка.

bell звонец; во форма на звонец.

belt појас, зона, простор.

benthal zone бентална зона; зона на брегот и на дното на воден базен.

benthic бентосен; се однесува на дното на воден базен.

benthic fauna бентосна фауна; фауна на дното; целокупната фауна на дното од воден базен.

benthic zone бентосна зона; длабинска зона населена со организми.

benthopotamous бентопотамосен; расте или живее на дното од река или поток.

benthos бентос; целокупната флора и фауна на дното на водена средина.

berth кабина, постела на брод.
biaxial бијаксијален; со две оски.
bicellular двоклеточен; составен од две клетки.
bicycle велосипед.
bicyclic бицикличен; нареден во два пршлена.
biennial двегодишен; трае две години.
bifoliate дволистен; има два листа.
bilateral билатерален; двостран; има две страни симетрични на осјовата.
bill клун; рожната материја кај птиците.
binocular бинокулар; двоглед; оптички инструмент низ кој се гледа со двете очи.
binomial биномиален; состав од две имиња; двоимен.
binomialism биномијализам; систем на биноминална номенклатура.
bioassay биоаси; биолошко испитување; биолошка проба.
biocatalyst биокаталист; ензим; фермент; кој со својот развој предизвикува вриење.
biocenology биоценологија; сестрано проучување на животните заедници.
biocenosis биоценоза; животна заедница; заедница од организми населена во еден биотоп.
biocenotype биоценотип; група видови што во дадена биоценоза имаат заедничка улога, како и специфично значење и положба.

biochemistry биохемија; наука за хемиските процеси во живите организми.
bioclimate граница во флорален и фаунален регион; климатска граница на флорално - подрачје; група на слични биотопи.
biochrome биохром; природен пигмент кај организмите.
bioclimatology биоклиматологија; наука што го проучува ефектот на климата врз живите организми.
biocycle биоциклус; животен период; најголем еколошки комплекс во биосферата кој ги соединува релативно сродните екосистеми и биоми.
biodemography биодемографија; наука што се занимава со интеграцијата на екологијата и генетиката на населението.
biodynamics биодинамика; наука за динамиката на живите материји.
biocology биокологија; екологија на растенијата и животните.
biogas биогаз; енергија што се добива по пат на ферментација.
biogen биоген; животен; што води потекло од животот.
biogenesis биогенеза; теорија за потеклото на живите организми.
biogenetic биогенетски; што произлегува од процесите на живите организми.

biogenetic element биогенетски елемент; хемиски елемент кој учествува во изградбата на живата маатерија.

biogenetic sediment биогенетски седимент; дел од седимент што е формиран од остатоот на организмите по пат на органски процеси.

biogeny биогенија; наука што се занимава со развитокот на организмите.

biogeocenosis биогеоценоза; односи помеѓу организмите и надворешната средина.

biogeochemistry биогеохемија; наука што го изучува распоредот и миграцијата на хемиските елементи присутни во заемното дејствување во нивната географска животна средина.

biogeochemical cycle биогеохемиски циклус; размена на материја и енергија помеѓу организмите и абиотичката средина; биолошко кружење на материјата.

biogeography биогеографија; наука што го проучува распространувањето на организмите на Земјата и нивниот развиток.

biological community биолошка заедница; биоценоза; заедница на организми.

biological hole биолошки канал.

biological shield биолошка заштита.

biologist биолог; лице кое се занимава со биологија.

biology биологија; природна наука која се занимава со проучување на животот и живеењето, потеклото, историјата, физичките карактеристики и животните процеси на организмите.

space biology космичка биологија.

bioluminescence биолуминисценција; производство на светлина од живи организми.

biolysis биоллиза; разлагање на органската материја под дејство на живите организми.

biolytic биолитичен; уништување на животот; се однесува на биолизата.

biomasa биомаса; вкупната маса на организмите изразена количински во дадена биоценоза во определен момент; изразување на густината и количината на една популација.

species biomass биомаса на видот.

biome биом; поголема заедница на живи организми; комплекс на заемно поврзани екосистеми.

biomechanics биомеханика; наука која ги проучува механичките појави и процеси во живите организми.

biometeorology биометерологија; наука што го проучува ефектот на атмосферските услови врз растенијата и животните.

- biometrics** биометрика; статистичко проучување на живите организми и нивните варијации.
- biometry** биометрија; наука што ја проучува статистичката анализа на групните својства на биологијата.
- biont** бионт; самостоен организам; независен жив организам.
- bionomics** биономика; проучување на организмите во однос на нивната средина; екологија.
- biphone** бифон; телефон за две уши.
- biophysics** биофизика; биолошка дисциплина која ги проучува биофизичките законитости во биолошките системи.
- biophyte** биофит; растение кое добива храна од живи организми.
- bios** живот; живот на организам; органски живот.
- biosphere** биосфера; целокупниот простор на Земјата што е населен со жив свет.
- biostatistics** биостатистика; наука што ги применува статистичките методи на биолошките податоци.
- biosynthesis** биосинтеза; синтеза на хемиската содржина со посредство на организмите.
- biosystem** биосистем; екосистем; заедница на организми.
- biosystematics** бисистематика; таксономија; генономија.
- biota** целокупната фауна и флора на едно подрачје.
- biotic** биотичен; жив; битален; кој е сврзан за животниот свет во природата.
- biotic community** биотична заедница; животна заедница; целокупната заедница на растенија и животни.
- biotic factor** биотичен фактор; животен фактор; еколошка причина; еколошко влијание.
- biotic formation** биотичка формација; биом; поголема заедница на живи организми.
- biotic potential** биотичен потенцијал; највисок можен степен на зголемување на популацијата како резултат на максимален наталитет и минимална смртност.
- biotomy** биотомија; сечење на живи органи.
- biotope** биотоп; дел од просторот на Земјата што е населен со жив свет.
- biotype** биотип; група организми од иста генетска основа; животни и растенија кои потекнуваат од една единствена единка и покажуваат воедначени и постојани одлики.
- biped** животно што има само две нозе; двоного животно.
- biplane** аероплан со две крила.
- bird** птица; перјасто животно.
- birth** род; пород; раѓање.
- birth control** контрола на раѓањето; ограничување или контрола на бројот на потомството.

- bisexual** бисексуален; двополен; организам кој има и машки и женски репродуктивни органи.
- bistrate** двопластен; што содржи два пласта.
- bit** дел; честичка; парче; мал дел.
- bite** количина воздух исфрлен при едно вртење на пропелерот.
- bitumen** битумен; вид асфалт.
- bivalve** бивалвен; со две породувања во годината.
- bivoltine** двороден; со две породувања во годината.
- bladder** меур; воздушен меур; мембранско кесе со воздух.
- blast** вештачки ветер; силен ветер.
- blastocoel** бластоцел; вглабнатина на бластулата.
- blastoderm** бластодерм; слој од клетки што го опкружува бластоцелот.
- blastodisc** бластодиск; зачетен простор на јајцето во развој.
- blastokinesis** бластокинеза; движење на ембрионот во јајцето.
- blastomere** бластомер; клетка формирана во текот на првото браздење на јајцето.
- blastopore** бластопоре; бластопор; отвор што води во примитивното црево.
- blastosphere** бластосфер; меур или кесичка на бластодермот.
- blastula** бластула; ран ембрионален степен кај животните кој се јавува по завршувањето на периодот браздење.
- blastulation** бластулација; формирање на бластулата.
- blood vessel** крвен сад; сад низ кој циркулира крвта.
- blood group** крвна група.
- blood vessel** крвен сад; сад низ кој циркулира крвта.
- blood pigment** крвен пигмент.
- boat** кајче; чун; мал брод.
- body** тело; труп; гондола; каро-серија.
- bog** мочуриште; мочурливо земјиште.
- bog butter** масна материја во мочуриштата.
- boiler** бојлер; направа за загревање вода.
- bolide** болид; метеор.
- bomb** бомба; бомбадирање.
- bone** коска; ткиво составено од неоргански соли и еластични органски материи.
- border** граница; меѓа; крај; граница на цивилизацијата.
- boreal** бореал; северен; северен географски регион.
- boss** славина; чеп.
- botanist** ботаничар; лице кое се занимава со ботаника.
- botany** ботаника; слика; фитологија; наука која го изучува растителниот свет.
- bottom** дно; дно на воден базен; темел; подножје.
- bottom deposits** остатоци на дно; остатоци од изумрени организми кои се наоѓаат во органска и минерална состојба.

bottom fauna фауна на дното; организми кои го населуваат дното на воден базен.

bottom sampler багер; механичка направа за земање проби, односно собирање материјал од дното на воден базен.

boundary граница, ѕид; граничен.

box разводна кутија; преграда; стражара.

brain мозок, најважен дел од централниот нервен систем.

brake кочница; сопирачка на мотор.

branchial бронхијален; жабрен; што се однесува на жабрите.

branchial aperture отвор на жабрената комора кон надворешна страна.

branchial arch жабрен лак.

branchial chamber жабрена комора.

branchial cyst жабрена пукнатина.

branchial rays жабрени зраци.

branchiform жабрен по форма; има форма на жабри.

brand жиг; белег; знак.

brandy ракија; дестилат од провриен овошен сок.

breaker прекинувач; исклучувач.

breathing дишење, респирација.

bridge мост, спојница; спојувач.

bridle спојница; краток дел на спроводник.

broadcast радио-дифузија.

broadcasting радио известување.

brood новороденче; потомство.

brood pouch кесеста вдлабнатина во која се сместени јајца или ембриони.

bottom fauna фауна на дното; организми кои го населуваат дното на воден базен.

brook поток; воден тек.

bryology бриологија; наука што се занимава со проучување на мовта.

bryophyte бриофит; мов; ниже растение кое нема вистински вегетативни и генетски органи.

bubble меурче од воздух или од некој друг гас.

bud пупка; пупка кај цветовите.

buddle корито како справа за испирање руда.

bug key Морзевов клуч или тастер.

buffer пуфер; супстанција или смеса на супстанции кои имаат својство да ги врзуваат водородните или хидроксионите јони, а притоа да не ја менуваат реакцијата на растворот.

building site градилиште.

bulb топка; балон; цевка за греене.

bullet куршум; зрно.

bumper амортизер; браник на автомобил.

bunker бункер; складиште.

burr обрач; подметнувач.

bus шина; автобус.

bush жбун; цевка; славина.

button тастер; копче (петлица).

by-pass заобиколен пат; заобиколување.

C

cabin колиба; куќа; плевна.

cable кабел; спроводник; телеграф.

cable cannel кабловски канал.

cable distributor кабловски разводник.

cabinet стандардна големина на фотографска хартија.

caenogenesis кеногеза; нефилогенетски процес во развојот на една единка.

caenogenetic кеногенетски; со потекло од најново време; од ново потекло.

cage кафез; затворена просторија; затвор.

calcareous калкарен; варовит; кој содржи калциум карбонат.

calcififerous калциферен; што содржи или произведува варовни соли.

calciphyte калцифит; растение што расте само на варовита почва.

calcium калциум, хемиски елемент.

calcium carbonate калциум карбонат; најшироко распространето соединение на калциумот.

calculator калкулатор; сметач.

calander каландер; машина за пресување.

calibration калибрација; баждарење.

calibrator калибратор; направа за калибрирање.

californian incubator калифорниски инкубатор; хоризонтален инкубатор за одгледување икри.

calm weather мирно време; време без ветер; тивко време.

caliology калиологија; наука која се занимава со проучување на домувањето на животните, како на пр., јами, седела и др.

callus калус; израсток на внатрешната површина на алексот на гастроподната черупка.

caloric калоричек; топлотен; што се однесува на топлината.

calorie калорија; мерка за мерење количина на топлината; количина топлина потребна да ја зголеми температурата на еден грам вода за еден степен.

calorimetric калориметричен; кој се однесува на топлината.

calorimetry калориметрија; мерење енергија што се ослободува во вид на топлина.

camera lucida светлосна комора; светлосна камера.

camera obscura темна комора.

camera камера; фотокамера; телевизијска камера.

canal канал; вештачки воден тек; цевка.

abdominal canal стомачен канал.

alimentary canal канал за хранење.

canalisation канализација, систем од цевки.

canal system канален систем; како тој кај сумферите, низ кој поминува водата.

cannibalism канибализам; појава кај некои организми да се хранат со единки од ист вид.

capacitomer капацитомер; мерач на капацитет.

capacity капацитет; способност да прима, односно да дава.

absorbing capacity капацитет на апсорпција.

breathing capacity капацитет на дишење.

capillary калилар; најмал крвен сад со пречник до 5 до 20 μ

capsule капсула; танок лизгав слој, во вид на мембрана кој опкружува некој орган или дел.

capsule staining бојадисување на капсула.

carat карат; стандард за тежина на драги камења.

carbohydrate јагленоводород; хемиско соединение.

carbonate precipitation карбонатно таложување.

carbonator карбонатор; сад во кој се врши заситување со јаглендиоксид.

carcinogen карциноген; предизвикувач на карцином.

cardioblast кардиобласт; ембрионална клетка; зачеток на срцето.

carnivore карнивор; месојад; месојадно животно.

carnivorous карниворен; месојаден; организам кој главно се храни со месо.

carotenoid каротеноид; група на жолти, портокалови и црвени растителни пигменти.

carp крал, вид риба.

carpenter дрводелец, дограмаџија.

carpet килим, тепих, престилка.

carpolith карполит; фосилно овошје.

carpophagous карпофаг; што се храни со овошје.

carpophyte карпофит; талофит; што расте на плод од овошје.

carrier носач, пренесувач, носечка фреквенција.

cast net сачма; сетме; вид мрежа за фаќање риби.

catabolic proces катаболичен процес, размножување на органска материја во клетките и ослободување енергија што организмот ја користи во процесите на животот и работата.

catabolism катаболизам; дисимилација; процес на разлагање на сложени материи во прости со ослободување на енергија.

catadromous fish катадромна риба; риба што живее во слатка вода, а мигрира во море или океан во периодот на раз-

- множување, како на пр., „свадбеното патување“ на јагулата.
- catalysis** катализа; забрзување или смалување на една хемиска реакција со додавање на некоја супстанца која во тој процес хемиски не се менува.
- catalyst** катализатор; супстанца што ја потпомага катализацијата.
- cataract** катаракт; речен воден пад преку природни пречки.
- catastrophe** катастрофа; појава или случај со карактер на несреќа.
- catch** лов; улов; количина на улов.
- category** категорија; одреден ред појави или предмети од иста природа.
- taxonomic category** систематска категорија.
- catenoid** катеноид; синцирест по форма; има форма на синцир.
- cation** катион; позитивно наелектризирана честичка.
- cathode** катода; негативна електрода.
- cauda** кауда; опашка; заден дел на орган.
- caudal** каудален; опашен; заден; се однесува или е близу до опашката.
- caustic** каустичен; лут; кој нагризува; луто.
- cave** пештера; јама.
- cave biology** пештерска биологија; биологија што се занимава со проучување на организмите што живеат во пештери.
- cavernicolous** организми што живеат во јама или во пештера.
- cavity** вдлабнатина; дупка.
- cell** клетка; основна единица на живата материја.
- cell** мембрана; клеточна мембрана.
- cellular** целуларен; клеточен; составен или произведен од клетки.
- cellulose** целулоза; полисахарид.
- cenogenesis** ценогенеза; процес во развојот на една единка.
- centigrade thermometer** Целзиусов термометар; термометар што покажува температура од 0 до 100°C.
- centimeter** сантиметар; стоти дел од метар.
- central** централен; сместен во центарот.
- central plain** централна рамнина на базен; подрачје на седименти во средината на воден базен.
- centriole** центриол; мало кружно тело во центарот на клетката.
- centroplasm** центроплазма; внатрешен безбоен дел од клетките на модрозелените алги.
- centrosome** центрозом; густа зона што го опкружува центриолот на клетките.

centrosphere центросфера; чистиот дел што го опкружува центриолот.

cephalic кефален; кој се однесува на главата или на предниот дел од главата.

cerebral церебрален; мозочен; кој се однесува на мозокот.

cerebrum церебрум; големиот мозок.

chalimus паразит во жабрите на рибите.

chain синцир; алки поврзани во низа.

food chain синцир на исхрана; група организми вклучени во преносот на енергијата од најзиниот прв извор.

chaldron мерка за јаглен.

chalk креда; вид калциум карбонат.

chamber комора; резервоар; затворен простор; соба.

change промена; измена; менување;

channel канал; цевка; корито на река; теснец; олук.

character карактер; особина или карактеристика; структурална или физиолошка особина на единици на една група со која членот на групата се разликува или се препознава од другите единици.

characteristic карактеристичен; особен; обележје.

cultural characteristic карактеристика на микроорганизмите.

morphological characteristic морфолошка особина.

physiological characteristic физиолошка особина.

process characteristic особина на процесот.

charge полнење; наелектризирање.

charger апарат за полнење, на пр. акумулатор.

chemical хемиски; што се однесува на хемијата.

chemisty хемија; наука што ги проучува хемиските промени на материјата.

biological chemistry биолошка хемија.

physiological chemistry физиолошка хемија.

chemocline хемоклина; наслага од појака концентрација; градиент на растворена материја.

chemosynthesis хемосинтеза; синтеза на органската материја.

chersophyte керсофит; растение што расте на неплодна почва.

chimonophilous кимонофилен; расте или успева во текот на зимата.

chimopelagic кимопелагичен; се однесува на некои организми што ги населуваат површинските води во зимскиот период.

- choke** воздушен регулатор; пригушувач.
- chloridimetry** хлоридиметрија; количинско определување на хлорофилот.
- chlorohyll** хлорофил; растително зеленило; зелен пигмент кај растенијата; многусложено органско соединение во зелените делови на растенијата, особено во листот.
- chlorophyllic assimilation** хлорофилна асимилација; процес на формирање на органски од неоргански материи.
- chloroplast** хлоропласт; топчести или елипсоидни тела во површинските клетки на растенијата што содржат хлорофил.
- chlorosis** хлороза; отсуство на хлорофил во зелени растенија.
- chomophyte** комофит; растение што расте во детритус на карпи.
- choring** коринг; сондирање; вертикално дупчење на подлога; сондирање на дно.
- chorology** корологија; биогеографија; наука што се занимава со географскиот распоред на растенијата.
- coronomic** корономен; внатрешен; што се однесува на влијанието на географска или регионална животна средина, спротивно на автономен.
- chorotypes** коротипови; локални типови.

- chromatic** хроматичен; обоен; се однесува на бојата.
- chromatic adaptation** хроматична адаптација; способност на модрозелените алги да го модифицираат сопствениот колоритет.
- chromatin** хроматин; боја; материја во јадрото на клетката што може лесно да се обои.
- chromatophore** хроматофор; ќелиски органели сместени во цитоплазмата на растителните клетки снабдени со пигменти.
- chromatoplasm** хроматоплазма; надворешен слој на клетките на модрозелените алги што содржат пигменти на асимилација.
- chromobacterium** хромобактерија; пигментска бактерија.
- chromogen** хромоген; безбојна материја од која по пат на вриење или други разложувања се добива обоена материја.
- chromogenesis** хромогенеза; добивање на пигменти или боја.
- chromogenic** хромоген; што произведува боја.
- chromoplast** хромопласт; пластиди што содржат пигменти.
- chromosome** хромозом; конечни градби во јадрото што се гледаат под микроскоп и што ги носат наследните фактори-гени.

chromosphere хромофера; слој од сончева атмосфера.

chronograph хронограф; инструмент за прецизно мерење на времето.

chronometer хронометар; прецизен часовник.

chronoscope хроноскоп; инструмент за мерење кратки временски интервали.

chronopher хронофер; кој дава сигнали за точно време.

circle круг; пресек.

circular циркуларен; тркалезен.

circulation циркулација; движење; како што е циркулација на водата.

circulation period циркулационен период; целосно или делумно мешање на водената маса во одреден временски период.

clamp спојница; зглоб.

clamper фиксатор; шема за фиксирање кај ТВ.

clarifier направа за заштита од пречки во ТВ; пречистувач.

class класа; група на слични животни и растенија чija основна градба е еднаква.

age class класа на возраст.

classification класификација; таксономија; систематско редување на организмите во групи или категории врз основа на заедничките карактеристики на групата, особено категориите на сродност и потекло.

clay глина; глинеста материја; кој е направен од глина.

cleavage клеточна делба; клеточна делба на оплодени јајца; делење на кристалот.

cleavage stage интервал на развитокот во мембраната на икрата што трае од оплодувањето до почетокот на органогенезата.

cleft расцеп; поделен или расцепен; расцеп или пукнатина во карпи.

cliff клиф; карпа; гребен.

climate клима; поднебје; земјен појас; состојба на времето мерена во текот на подолг период во една област.

climatic климатски; се однесува на климата.

climatology климатологија; наука за климата.

climatype тип на клима; вкупни климатски услови на одреден простор на земјината површина заедно со комплексот на едафските услови.

climax климакс; степен на развиток на животните заедници што одговара на климатските услови во подрачјето.

climax community највисок степен на заедница што останува релативно непроменета сè додека владеат постојани климатски и физиографски фактори.

cloth волнена ткаенина; штоф, платно.

cloud облак; кој се однесува на облаците.

cluster грозд; жичка; собир.
clutch size број на јајца или икри што ги носи женката.
coadaptation коадаптација; заемно прилагодување.
genetic coadaptation генетска коадаптација.
coagulation коагулација; засирување; промена од течна во цврста состојба по пат на хемиска реакција.
coal јаглен; камен јаглен; јагленисан.
coarse vegetation проста вегетација; обична вегетација.
coaptation коаптација; заедничко дотерување на делови, на пр. кај инструмент.
coast брег; крајбрежје.
coastal прибрежен; сместен или живее крај брегот.
coast-line крајбрежна линија.
cocci коковидни, топчести бактерии.
cocaine кокаин; алкалоид кој служи за локална анестезија.
coefficient коефициент; множител.
coefficient of allometry анометриски коефициент.
coefficient of generation коефициент на генерацијата.
oxygen utilizator coefficient коефициент на искористување на кислородот.
photosynthetic coefficient асимилационен коефициент.
saturation coefficient селекционен коефициент.

temperature coefficient температурен коефициент.
coenobium коенобиум; топчеста колонија во некои алги.
coenosite коеносит; организам што ја дели храната со друг организам.
coherent кохерент; врзан; припоен; заедно залепен.
cohesion кохезија; сила што ги држи заедно молекулите на материјата.
cohort кохорт; група на сродни фамилии; таксономска група помеѓу класа и род.
coffer плоча за апсорпција на звукот; куфер.
coition кониција; копулација; парење на единки.
cold студ; студен; ладен.
cold light светлина пренесена од организмите.
cold water ладна вода.
collaboration колаборација; со-работка.
collection колекција; збир; износ; зборник на научни трудови.
research collection научна колекција.
colloid колоид; колоиден раствор.
coloidal system колоиден систем; мешање на две материји.
colonization колонизација; населување; инвазија.
colony колонија; група организми од ист вид што живеат здружено или групирани; заедничко место за живеење.

color колор; боја; пигментација; обојување.

colorimer колориметар; инструмент за колориметриска анализа.

colorimetry колориметрија; определување на концентрацијата на растворените материји според интензитетот на бојата.

column столб; како водениот столб во воден базен.

combination комбинација; систем.

combustion согорување; горење.

comet комета.

comma куси извиени форми; стапчести форми на бактерии.

commensalism комензализам; облик на еколошки однос помеѓу организмите; заеднички живот на два организма без штета или корист за друг.

common општ; универзален; заеднички.

community заедница; збир на организми.

animal community заедница на животни.

plant community заедница на растенија.

comparison компарација; споредба; размер; проценка.

compass компас; бусола; опсег; простор.

compass plant растение чии листови секогаш покажуваат северна и јужна насока.

compensation компензација; надомест; задоволување.

compensation point точка на надомест; светлосен интензитет при кој продукцијата на кислородот за време на синтезата е еднаков на потрошувачката на кислород со дишењето.

competition компетиција; конкуренција; облик на еколошки односи помеѓу организмите; однос на два организма што се натпреваруваат во искористување на истите животни можности во еден биотоп.

compilation компилација; компилаторска работа; собирање на материјал.

complement комплимент; додаток; дополнување.

complex комплекс; определена површина на земјиштето во некое подрачје; збир на повеќе предмети или појави што се блиску врзани меѓу себе.

component компонент; составен дел на некоја целина; еден од составните делови.

composition композиција; соединение; состав.

compound соединение; состав; направен од повеќе елементи; соединение на повеќе елементи или делови на некој состав.

compressed сплескан; сплескан од латералната страна.

compressor компресор; собирач

computation компутација; пресметување.

compute смета; пресметува.

computer компјутер; сметачка машина.

concave конкавен; вдлабнат; вдлабнатина.

concentric концентричен; кој има заеднички центар.

conchiform конхиформен; со форма на школка.

conchiolin конхиолин; азотна материја присутна во черупката на молекулите.

conchology конхологија; малакологија; наука што се занимава со проучување на молуските и полжавите.

concolorate со иста боја; слично обоен на двете страни.

concrecence конкресценција; срастување; движење на клетките една кон друга и нивно евентуално спојување.

concretion сраснување; згустување; конкремент.

condensation кондензација; сраснување; движење на клетките една кон друга нивно евентуално спојување

concretion сраснување; згустување; конкремент.

condensation кондензација; згустување; трансформација на материја од гасовита во течна состојба.

condenser кондезатор; ладилник.

condition кондиција; услов; положба; состојба.

environmental conditions услови на средината.

favorable conditions погодни услови.

unfavorable conditions непогодни услови.

life conditions животни услови.

conditional кондиционален; зависен; условен.

conduction кондукција; спроведување или преминување на вода, минерали или храна низ спроводно ткиво.

cone шишарка; иглолистен плод; конус.

configuration конфигурација; дворешен облик, форма или изглед.

confluence слив; влевање; утока; место каде што некој поток или река се влева во друг поток или река; место на соединување на водена маса.

confluent конфлуент; притока; поток или река што се влева во друг поток или река.

conifer конифер; четинар.

conjoined соединет или заеднички споен.

conjugate коњугирање; парење; спојување.

conjugation коњугација; спојување; полов процес кај некои алги и едноклеточни животни.

connate water природна вода; останата вода во напластените карпи уште од почетокот на формирањето; фосилизирана вода.

connect поврзува; спојува; дава врска.

connection поврзаност; spoj.

connective градба што сврзува или спојува нешто заедно.

consequent консеквентен; следен; доследен.

conservation конзервирање; чување; одржување.

consistency конзистенција; густина или цврстина на некоја материја; степен на постојаност на некоја материја.

consortium конзорциум; симбиоза.

constant константен; постојан; траен; големина што не се менува.

consume консумира; потрошува; јаде; троши; прима; зема.

consumer конsumer; хетеротрофен организам во еден екосистем што се храни од други организми; што консумира готова храна.

contamination контаминација; загадување на средината, предметите и материите со некоја штетна материја или со заразни микроорганизми.

aerial contamination воздушно загадување.

content содржина; состав.

ash content содржина на пепел.

sediment content состав на седименти.

continual континуиран; постојан; непрекинат.

contured контурен; со неправилна, но мазна површина, како на пр., бактеријална колонија.

contaction контракција; стеснување или редукција на големината, како на пр., грчење на мускулите.

contralateral сместен или се однесува на другата страна.

contribution контрибуција; прилог; придонес кон подобрување.

control контрола; проверување; регулирање; управување.

birth control контрола на раѓањето.

convection конвекција; движење на деловите на течноста како резултат на промените во густината; струење.

convergence конвергенција; меѓусебно приближување; правец во еволуцијата при кој доаѓа до сличности во градбата на организмите кои припаѓаат на различни систематски категории поради користење на слични услови на средината.

convergent конвергентен; кој се приближува кон една точка.

convergent evolution конвергентна еволуција.

converter конвертор; претворувач.

convex конвексен; испалчен.

convolute конволутен; свиткан; се однесува на надворешните завои кај школките и полжавите.

cooler ладилник.

cooling water вода што се употребува за ладење при индустриските процеси, која поради повисоката температура од водата каде се влева, често е извор на термално загадување.

coolometer кулометар; инструмент за мерење јачина на ладењето.

cooperation кооперација; меѓусебен однос на оние организми кои кога се наоѓаат заедно се приспособени на условите во средината.

coprophyte копрофит; растение што расте на измет.

copulation копулација; полово соединување на машки и женски клетки.

coralliferous коралиферен; кораловиден; има форма на корал.

cord продолжеток; струна; жица; форма на жица; јаже; сајла; приклучен гајтан.

core срж; средина; суштина; срцевина.

corelative корелативен; замен однос.

cork плута; чеп; залушувач.

cormophylogeny кормофилогенија; развиток на фамилии и раси.

cormophyte кормофит; растение со развиен корен, стебло и лист.

cormorant корморан; вид птица што се храни главно со риби.

coronagraph коронаграф; инструмент за набљудување на корените.

coronavisor коронафизор; инструмент за студирање и фотографирање на сончевата корона по принцип на телевизija.

cortex кортекс; кора; надворешен слој на организмот.

cosine косинус; тригонометриска функција.

cosmic космичен; васионски.

cosmine космина; тврда материја присутна во некои видови лушпи од риби.

cosmoid scale космоидна лушпа; тип на лушпа кај некои примитивни риби.

cosmology космологија; наука за васионата.

cosmopolitan космополитен; општосветски; широко распространет по целиот свет.

casmpolite космополит; организми што се широко распространети на копно и во вода, во повеќе географски и климатски региони.

cosmos космос; вселена.

costa коста; ребрест состав во вид на бразда кај черупките на некои молуски.

costal коскен; ребрест; што се однесува на реброто или коската.

cotyledon котиледон; почеток на првиот лист.

counter бројач; сметач.

cove мал залив во воден базен; вдлабнатина; пештера во брегот што содржи вода.

cover покривач; покрив; обвивка.

crane дигалка; направа за дигање товар.

creel врша; плетена кошара што служи за ловење риби.

creek мала река; поток.

Cretaceous период третиот и последен период на мезозонската ера.

cricoid крикоиден; прстенест; со форма на прстен.

cross fertilization вкрстување; спојување на гамети од различни единици од ист вид.

crusher дробилка.

cryophilous криофилен; населен во ледените предели; организам што може да опстане на ниски температури.

cryophyte криофит; планктон што живее во глацијалните и поларните води.

cryptophyte криптофит; растение што расте под вода или под земја (под почва).

cryptozoic криптозоен; се однесува на фауната; што живее во темнина, под камења итн.

crystal кристал.

crystallography кристалографија; наука за кристалот.

cteinophyte ктенофит; паразитско растение, како на пр., габите.

ctenoid scale ктеноидна лушпа; тип на лушпа кај рибите.

cultivation култивирање; одгледување; обработување; негување.

cultural characteristics карактеристики на култура кај микроорганизмите кога се однесува на нивниот развој во одделни хранилишта.

culture култура; колонија на микроорганизми што се развива.

agar culture култура врз агар.

bacterial culture култура на бактерии.

plate culture култура во Петриевы чашки.

pure culture чиста култура.

slide culture култура на предметно стакло.

solution culture водена култура.

cultured култивиран; израснат или произведен по вештачки пат.

culvert јаз; канал за довод или одвод на вода и др.

cumulose наслага составена претежно од растителни остатоци.

cumulation комулација; насобирање.

cupellation купелација; процес на прочистување на племенитите материи со оксидација на примеси.

curie кюри; единица за мерење радиоактивност.

current струја; проток; матица на воден тек; струја на река; тек на вода.

current meter мерач за мерење на водните струи во акваториумите.

curriculum наставна програма.

curve кривина; крива.

cyanophyll цијанофил; модрозелено обоен дел на растенијата.

cyanophyta цијанофита; модрозелени алги.

cybernetics кибернетика; наука што се занимава со проучување на некои принципи на управувањето, преносот и разработката на информациите во биолошките системи и техничките конструкции.

cycle циклус; временски период; круг; коло.

annual cycle годишен циклус.

breeding cycle период на гоене.

development cycle период на развиток.

growth cycle период на растење.

life cycle животен циклус.

cyclograph циклограф; електронски инструмент за испитување на металите.

cyclogeny циклогенија; производство на наследство на различни морфолошки типови во животниот циклус.

cycloid scale циклоидна лушпа; вид лушпа од риби по форма кружна и тенка.

cyclomorphosis цикломорфоза; сезонска промена на телесната форма што се појавува кај различни планктонски организми.

cytoecology цитоекологија; еколошка и цитолошка дисциплина.

cytogenesis цитогенеза; развиток на една клетка.

cytology цитологија; биолошка наука што се занимава со проучување на клетките, нивното потекло, составот и физиологијата.

cytolysis цитолоза; клеточно дегенерирање; размножување на клетки.

cytogenetics цитогенетика; наука што се занимава со проучување на наследните особениости на организмите.

cytomorphosis цитоморфоза; нижење по ред на морфолошките типови од поголема до помала зрела форма, како на пр., кај бактеријалната култура.

cytoplasm цитоплазма; просирна слузава течност што струи во клетките, од која заедно со јадрото зависи појавата на животот.

cytoplast цитопласт; клеточно јадро

cytosine цитозин.

cytostome цитостома; отвор на одредено место на површината кај голем број едноклеточни животни.

cytotaxonomy цитотаксономија; гранка на таксономијата што

ја употребува цитологијата како додаток во определувањето на сродностите.

cytozoam животно што живее како внатрешноклеточен паразит.

D

dabster мајстор, вештак, стручњак.

dactyl дактил; прст; што се однесува на прстите.

dad татко; машинот родител.

dagger кама; нож.

dairy млекарница.

dam препрека; брана; брана на река; мајка кај животните.

dam lake акумулационо езеро; акумулација; вештачко езеро.

damage повреда; оштетување; штета.

damage of pollution опасност од загадување.

damp влага; влажен; магла; пареа.

dampener пригушувач; амортизер.

danger опасност; страв; заплашување.

dapper чист; жив; пргав; енергичен.

dark мрак; темнина; нејасен.

dark room мрачна комора.

Dark Ages среден век.

dart sac надворешна кесичка на вагината кај полжавите.

darwinism дарвинизам; теорија

за потекло на видовите по пат на природни селекции.

data податоци; факти; датуми; време.

digital data бројчени податоци.

graph data графички податоци.

datum податок.

daughter cell близна клетка.

day ден; дваесет и четири часа.

daylight дневна светлина; сончева светлина.

day-time ден; денски; обденост; време од излегувањето до зајдувањето на сонцето.

day-neutral растение кај кое цветањето може да е побудено од долг или краток фото период.

dead мртов; умрен; изумрен;

dead organism изумрен организам.

deafener пригушувач на звук.

deamination деаминација; отстранување на аминокиселина преку оксидација, редукција или хидролиза.

death мртвило; комплетно или перманентно прекинување на виталната функција во организмот.

deathless бесмртен; кој не умира.

death point мртва точка; температура, на пример, над или под која организмите не можат да живеат.

death rate процент на смртност.

decade декада; период од десет години или денови; низа од десет работи.

decadence декаденција; опаѓање; проаѓање; изопачување.

decalcification деклацификација; отстранување на варовните материји.

decantation декантација, одвојување на бистра течност од некој талог.

decapod декалод; крустацеи што имаат пет пара нозе на градниот кош.

decennial деценијален; десетгодишен; што живее десет години.

decidious forest листопадна шума; гора.

declination деклинација; отстапување; сгршнување.

decomposer организми, како што се бактериите, квасците и габите, што можат да ги претворат телата или изметот од други организми во проста материја; растворувач.

decomposition декомпозиција; разложување; гниење; растворување; расчленување.

bacterial decomposition декомпозиција; разложување под влијание на бактерии.

decompound двојно или повеќекратно растворување или расчленување.

decontamination деконтаминација; отстранување на радиоактивно загадување.

decorticate декортикација; вадење, оголување на кората на дрво.

decrease смалување; опаѓање.

deed постапка; дело; документ; тапија; акт.

deep длабок; сместен или со местоположба под површината.

deep bacteria длабински бактерии; бактерии што живеат под површината.

deep boring длабинско дупчење; испитување на длабински слоеви.

deep choring длабинско дупчење во слоеви под дното на воден базен.

defecation дефекација; пречистување.

defect дефект, мана, недостаток.

deficit дефицит; недостаток.

water deficit недостаток на вода.

defile теснец; клисура.

defilement валкање; загадување.

- definitive** дефинитивен; конечен; одреден; комплетен; наполокo развенен; последен или финален.
- deflection** дефлекција; скршување.
- deflexed** остро свиткан надолу.
- deformation** деформација; промена на обликот; изобличување.
- degeneration** дегенерација; неправилен развој; враќање во првобитна состојба или ретрогресија на повисок специјализиран тип кон поедноставен тип.
- deglutination** деглутинација; голтање; акт на проголтување.
- degradation** деградација; опаѓање; спуштање од повисок на понизок степен.
- degraded** деградиран; во процес на опаѓање и назадување од нормалната состојба.
- deree** степен; градус; ранг.
- degree of accuracy** степен на точност.
- degree of approximation** степен на приближување.
- degree of dencity** степен на густина, плодност.
- degree of freedom** степен на слобода.
- dehumidification** отклонување на водена пара од воздухот.
- dehydrate** дехидрација; отстранување; ослободување на вода.
- dehydration** дехидрација; процес при кој се отстранува или се губи вода.
- dehydrogenese** дехидрогенизација; одземање на водород.
- delamination** деламинација; разделување на слоеви.
- deliquescent** деликвесцентен; топлив; што се топи; што станува течен.
- delivery** добавување; испорака.
- delomorphie** деломорфен; со определена форма.
- delta** делта; делта на река; ракав.
- deme** народ; собир на таксономски единици.
- demersal** демерзален; што живее на дното на воден базен.
- demersed** што расте под површината на водата.
- den** дуво; дупка; кафез.
- denatant** денатантен; што плива или е носен од струјата на водата.
- dendriform** дендронден; со разгранета форма, како кај дрвото.
- dendrochronology** дендрохронологија; одредување старост на дрво.
- dendrology** дендрологија; наука која се занимава со проучување на дрвата.
- dendrophilous** дендрофилен; што живее на дрво.
- denitrification** денитрификација; претворање на нитратите во нитрити, амонијак и азот.
- denizen** денизен; натурализирано животно или растение во едно подрачје каде што не дошло по природен пат.

denotation денотација; означување; обележување; назив; именување.

dense густ; збиен; непробоен.

densimeter денсиметар; направа за мерење густина или специфична тежина.

densitometer денситометар; оптички инструмент за мерење оптичка густина.

density густина; тежина во грамови на еден метар од материјата.

population density густина на популација.

dent вдлабнатина; забец на тркало; што прави запци.

dental дентален; забен; што се однесува на забите.

dentition дентиција; број, распоред и вид на заби.

dependence зависност; потчинетост.

dependent зависен; зависен на некој друг во смисла на издршка.

depigmentation депигментација; губење на бојата.

depopulation депопулација; исекување; опаѓање на севкупниот број на популацијата во некое подрачје.

deportation депортација; протерување; прогонување.

deposit депозит; наслага; талог; нанос.

depression депресија; состојба во која функционалната активност е под нормалната; сла-

бење на атмосферскиот притисок.

depth длабочина; длабоки простори на воден базен.

derma дерма; кожа.

dermal дермален; кожен; што се однесува на кожата.

dermal scale дермална лушпа; типична лушпа кај рибите што се наоѓа во горниот дел на кожата и има мезодермно потекло.

dermatology дерматологија; наука за кожата и за кожните болести.

dermatophyte дерматофит; кожен паразит.

derrick подвижна дигалка.

descendant потомок; кој води потекло.

description дескрипција; опис; опишување на појавите и предметите.

desert пустина; пуст; ненаселен.

desiccation десикација; пресушување; акт на целосно исушување.

desiccator десикатор; апарат во кој се држат супстанциите на ослободената влага.

designer дизајнер; конструктор; проектант.

desmology десмологија; анатомија на лигаментите.

desk маса за пишување.

desmid зелена алга, обично во слатка вода.

destructive деструктивен; уништувачки; со разорно дејство.

- destruction** деструкција; разорување.
- detail** детал; поединост; подробност.
- detection** детекција; откривање.
- detector** детектор; инструмент за откривање на присуството на зрачење.
- determinant** детерминант; определител; фактор што одлучува.
- determination** детерминација; определување; утврдување; синтеза на општи поими во посебни.
- sex determination** полово определување.
- detonator** детонатор; супстанца која ја започнува експлозијата.
- detoxication** детоксикација; отстранување на отровна материја.
- detritus** детритус; наталожени честички од распаднати растителни делови; талог од ситни честички што лебдат во водата.
- Deuterozoic** деутерозик; геолошки период во кој рибите доминирале.
- devastation** девастација; пустошење; пустош.
- developer** развивач; редукично средство во фотографија.
- development** развојот; степен на развој; промени кај организмите што се вршат од почетокот до целосната зрелост.
- developmental** развиен; што припаѓа на развојот.
- development stage** степен на развојот.
- deviation** девијација; отстапување од нормалниот правец на развојот.
- maximal deviation** максимално отстапување.
- normal deviation** нормално отстапување.
- standard deviation** стандардно отстапување.
- device** шема; план; средство; инструмент.
- devolution** деволуција; изопачување; назаден развој во природата.
- Devonian** период девон; период во развојот на Земјата, карактеристичен по огромната вулканска активност.
- dew** роса; навлажнет со роса.
- diageotropism** дијаготропизам; растење во правец на Земјината тежа.
- diagnosis** дијагноза; концизен технички опис на таксономската група.
- diagram** дијаграм; графичка слика; фигура или геометриски цртеж кој претставува некоја појава или процес.
- dial** бројчаник; кружна скала.
- dial central office** автоматска телефонска централа.
- dialyser** дијализатор; полупропуслива мембрана низ која се врши дијализа.

dialysis дијализа; одделување на растворените кристалоиди од калоиди по пат на осмоза.

diameter дијаметар; пречник.

diamond дијамант; скапоцен камен.

diapause дијалауза; состојба на мирување во развитокот на некои организми.

diaphototropism дијафототропизам; тенденција на некои органи на растенијата да зазе мат положба под прав агол кон светилната.

diastasis дијастаза; интервал; раздвојување; разделување.

diatomic дијатомски; кој се состои од два атома.

dichromatic дихроматичен; двобоен; со варијанта на две бои; кој гледа две бои.

dicotyledon дикотиледон; растение со два котиледона.

didactyl со два прста.

differentiation диференцијација; процес на раздвојување; модификација во составот и функцијата на деловите од организам.

sex differentiation полов процес на раздвојување.

diffraction дифракција, превиткување на зраците.

diffusion дифузија; ширење; распространување; размножување.

digger копач; ашов; лизгар.

digit кои било од броевите од 0-9 кои се јавуваат во некој број.

digestion дигестија; процес на варење на храната.

digestive system дигестивен систем; систем за варење храна.

digestive tract канал за исхрана.

dike природен или вештачки тек на вода, јаз, насип.

dilate што се проширува; што се растегнува.

dilute што се растопува; што се разредува.

dilution дилуција; разблажување; разредување; намалување.

agar dilution разблажување на агар.

end-point dilution крајно разблажување.

diluvial дилувијален; наносен; настанат по пат на поплавување.

dim темен; матен; нејасен.

dimension димензија; мерка; величина.

dimeric димеричен; од два дела; составен од два дела.

dimictic димактичен; кој има двегодишни циркулации.

dimorphic диморфичен; што се јавува во две различни форми.

dimorphism диморфизам; појава при која се јавуваат две форми кај еден ист организам.

seasonal dimorphism сезонски диморфизам.

sexual dimorphism полов диморфизам.

diode диода; електронска цевка со две електроди.

dioptr диоптрија; единица мерка во оптиката.

diphotic дифотичен; со две површини што добиваат еднаква светлина.

diphycercal симетрично поделување на перките кај рибите.

diphygenic производ на ембриони од два вида.

diplex диплекс; истовремено предавање на две телеграми во еден правец.

diploid диплоид; со хромозоми во парови.

dipper нуркач.

direct директен; непосреден; најкраток.

direction дирекција; правец; насока; пат на движење.

directory адресар; телефонски именик.

dirt нечистотија; кал.

disc диск; рамна, тркалезна бела плоча што се употребува за мерење на просирност на водата.

discharge испразнување, празнење, на пр. акумулатор.

discoblastula дискобластула; бластула со форма на диск.

discoloration дисколорација; менување на боја; губење боја; пожолтување.

discoid дискоиден; рамен; во форма на диск.

discovery откритие; пронаоѓање.

disease болест; состојба во која организмот или негов дел се ефектира непрекинато од не-

кој фактор кој го спречува неговото растење или развиток.

disjunctive distribution дисјунктивно распространување; видови најдени во два или повеќе ареали што се одвоени со географска бариера.

dislocation дислокација; разместување; преместување; расед; пукнатина на Земјината кора.

dispatch испраќање; отпремување; достава.

dispersal дисперзален; растурен; вистински распоред на организмите на Земјината површина.

dispersion дисперзија; разместување на организмите или на предметите во просторот; распаѓање на некоја материја на многу ситни делови.

normal dispersion нормално разместување.

disphotic zone дисфотична зона; мрачна зона; зона во која не допира светлина.

disposal располагање; ред; распоред.

dissimilation дисимилиација; разложување на органски материји во неоргански.

dissociation дисоцијација; одделување; разложување на хемиско соединение на составни делови, посебно под дејство на топлина.

dissolution дисолуција; раствор; топење.

dissonance дисонанца; неред; нескладност.

distance дистанца; растојание; оддалечност.

actual distance вистинско растојание.

map distance растојание на карта.

distillation дестилација; процес на отстранување на нечистотиите од течноста со испарување и кондензација.

distinct дистинктен; посебен; јасен; видлив; определен.

distortion дисторзија; искривеност; изобличеност каква било аберација кај леќите.

distribution дистрибуција; распоред; природен; природен круг или подрачја населени со видови или група организми.

geographic distribution географски распоред.

temporal distribution временски распоред.

vertical distribution вертикален распоред.

world-wide distribution распоред по целиот свет; широко распространет.

district околија, квартал; подрачје; делокруг.

dystrophic дистрофичен; кој има слабо развиена органска продукција.

ditch ендек; шанец; ров.

diurnal диурнален; што се создава во текот на денот; што се појавува секој ден.

dive ронење; нуркање во вода.

diver нуркач; кој рони под вода.

divergent дивергент; скршување; отстапување во различна насока.

divergency дивергенција; отстапување; оддалечување еден од друг; одвојување на видови.

ecobiotic divergency екобиотично отстапување.

ecoclimatic divergency екоклиматско отстапување.

ecogeographic divergency екогеографско отстапување.

ecologic divergency еколошко отстапување.

physiologic divergency физиолошко отстапување.

population divergency отстапување на популацијата.

diversion одводнување; земање вода од воден базен по пат на канали или цевки.

diversity index однос помеѓу бројот на видовите и бројот на единките.

divided поделен; одделен; разделен на делови.

division поделба; делба; процес на делење на делови.

divisor дивизор; делител; ауто-трансформатор.

dockyard бродоградилште.

domain домен; област.

domestic домашен; семеен; питом; што живее во домашни услови; домородец.

- domestication** одомаќинување; припитомување.
- dominant** доминантен; преовладувачки; доминантна форма; означување на организми или група организми преку големината и бројот што го определува карактерот на една заедница.
- door** врата; влез.
- dope** лак за авиони.
- doping** допингување; додавање примеси.
- dormant** дормантен; неразвиен; неискористен; што спие.
- dormant period** период на мирување; период во кој организмите или нивните органи се неактивни или имаат редуцирана активност.
- dorsal** дорзален; грбен; се однесува на грбот или на горната површина од телото.
- dorsifixed** прилепен на грбот или на дорзалната површина.
- dorsilateral** дорзолатерален; што се однесува или е сместен на грбот и страничните делови.
- dorsiventral** грбно-стомачен.
- dosage** доза; дозирање.
- dosimeter** дозиметар; инструмент за мерење на дозата на радиоактивното зрачење.
- downstream** низводно; низводен; со насока на струјата на водата.
- doudle** двоен; двојно поголем и двојно попростран.
- doudle fertilization** двојно оплодување кај единките.
- draft** скица; нацрт; план.
- drain** канал; одвод; канализација.
- drainage basin** одводен базен.
- drainage system** одводен систем; дренажа.
- draping** звучна изолација.
- dredge** дреуа; багер за собирање проби од бентосот.
- dredging** дреуирање; собирање проби.
- drift** насока; струја; насока на вода; низводна насока.
- drilling** бушење; дупчење; на пр. за нафта.
- driver** возач; кочијаш; машиновозач.
- drum** макара за навиткување каблови; труп на столб.
- dry** сув; ладен.
- dry land** сува земја; јалова земја; исушено подрачје.
- drymophyte** жбун; мало дрво.
- duct** канал; цевка; премин.
- duodenum** дуоденум; дванаестопалечно црево.
- duration** должина на животот на еден организам.
- dust** прашина; прав; пепел.
- dweller** населеник; жител на еден простор.
- dy** талог на дно создаден по пат на таложење на хумусните колонди; честички формирани со распаѓање на растенијата во сапробни услови.
- dye** боја; обојување; колор.
- dynamics** динамика; движење условено од одредена сила или енергија.

- population dynamics** динамика на популација.
- trophic dynamics** трофична динамика.
- dynamite** динамит.
- dynotron** динаотрон; инструмент за мерење на времето.
- dysgenic** дизгеничен; со тенденција на поголема продукција; кој раѓа мал број на единки.
- dysphotic** дисфотичен; темен; мрачен; неосветлен.
- dysphotic zone** дисфотична зона; темна зона; длабинска зона; зона во која не допира светлината.

- dystrophic** дистрофичен; кој има слаба продукција.
- dystrophic lake** дистрофично езеро; езеро кое има темна боја на водата; слабо продуктивно езеро во чија содржина органската материја е голема, додека раствотрениот кислород се среќава во мало количество.
- distrophic sediment** дистрофен седимент; седименти богати со кисели хумосни материји.
- dystrophy** дистрофија; нарушување или дефектна исхрана; ненормален развиток.

E

- eagre** висока плима на устието на река.
- ear** уво; орган за слушање; акустичен или аудиторален орган.
- inner ear** внатрешно уво.
- middle ear** средно уво.
- outer ear** надворешно уво.
- ear dust** слушни каменчиња.
- eared** со надворешни слушни органи.
- earphone** слушалица за во увото.
- ear sand** отоконија; ушен прав.
- ear stone** отолит; голем отолит присутен во увото на риба.
- east** исток; географска страна на светот.
- earth** земја; почва; тло; Земјина топка.

- earthquake** земјотрес.
- ebb** осека; одлив.
- eclosion** еклозија; испилување; испилување на младици од јајце или икра.
- echo, echo**; ехосигнал, одек.
- echosounder** ехосондер; електроакустичен длабиномер; инструмент за мерење на длабочини во воден базен.
- Eckman dredge** Екоманов багер; направа за собирање проби од дното.
- eclipse** помрачување на едно небеско тело со друго.
- ecobiotic** екобиотичен; кој е приспособлив на посебен живот.

ecoclimate екоклимат; комплекс на климатски услови во една животна средина.

ecological еколошки; сукцесија на заедниците во еден даден ареал.

ecological adaptation еколошка адаптација; приспособување на организмите кон надворешните еколошки услови.

ecological factor еколошки фактор; гледиште што го зема предвид влијанието на околината врз некој организам.

ecological form еколошка форма; форма на еден организам со карактеристики условени од надворешните услови за живот и кои не се со наследен карактер.

ecological niche еколошка ниша; животна можност за даден организам во одредена средина.

ecological valence еколошки фактори во чии рамки е можен опстанок на дадениот вид.

ecology екологија; биолошка гранка што се занимава со проучување на односите на организмите и животните заедници според условите од надворешната средина, како и односите што постојат меѓу самите организми; наука за односите помеѓу организмите и нивната околина.

economic density економска густина на населението.

economiser гасен економизер; направа за заштеда на гас.

ecospecies живи организми кои имаат функции во одделни заедници во синцитрот на исхраната.

ecosphere екосфера, слој на земјата погоден за постоење живи суштества.

ecosystem екосистем; биогеоценоза; повисок степен во екологијата составен од биотоп и биоценоза.

ecotone екотон; гранична линија или транзитен простор меѓу две заедници.

ecotope екотоп; вид средина за живеење во едно подрачје.

ecotype екотип; вид со широка географска распространетост; подгрупа што се адаптира на локални услови, како температура, светлина, влага и др.

ectal ектален; надворешен; од надвор.

ectoderm ектодерм; надворешен слој клетки кај организмите или ембрионите.

ectogenesis ектогенеза; развојот во вештачка средина.

ectogenic meromixis промена на густината на водата во едно езеро предизвикана од надворешни услови.

ectoparasite ектопаразит; надворешен паразит што се храни од кожата на организмите.

- ectophyte** ектофит; надворешен растителен паразит.
- ectotropic** ектотропичен; што се вика кон надвор.
- edaphic** едавски; почвен; што се однесува или е под нивото на условите на почвата.
- edaphic factor** едавски фактор; земја како комплекс на еколошки фактори.
- edaphology** едафологија; наука што се занимава со проучување на почвата; наука што го изучува влијанието на почвата врз живите организми.
- edaphon** едафон; организам што живее во почвата; фауната и флората во почвата.
- eel** јагула; риба со змиеста форма, се размножува во Саргатското Море, а вегетативниот стадиум го поминува во слатководни биотоли.
- effect** ефект; дејство; влијание; последица.
- efflorescence** ефлоресценција; период на цутење.
- effluent** излив; истек; истечен дел на поток, река или езеро.
- egg** јајце; икра; женска репродуктивна клетка кај рибите.
- egg albumen** белка од јајце.
- egg membrane** штитна нектоточна мембрана што ги опкружува јајцата.
- egg pouch** јајчена кесичка.
- egg sac** кесичка во која се сместени повеќе јајца.
- egg shaped** јајцевиден; кој има форма на јајце.
- ejector** ејектор; избивач.
- elaborate** елаборира; развива; разработува; усовершува.
- elastic** еластичен; растеглив; способен да ја задржи својата големина, должина и обем.
- electrode** електрода, проводник.
- electrolysis** електролиза; хемиско разлагање со помош на електрична енергија.
- electrolyte**, електролит; материја способна да се разложи со помош на електролиза.
- electromotor** електромотор.
- electromyograph** електромиограф; регистер на струјата во мускулите.
- electronics** електроника; наука за електрониката.
- electron**, електрон; негативно наелектризирана честичка; составен дел на атомот.
- electron micrograph** електромикрограф; фотографска направа со електричен микроскоп.
- electron microscope** микроскоп што употребува електрони место светлосни зраци при зголемување на предметите.
- electrophoresis** електрофореза; одвојување на колонидните честички со помош на електрична струја; метода што се употребува при анализа на протеините.

electroplates електрични плочи или дискови аранжирани во вид на влакна во електричните органи на рибите.

element елемент; основен дел од кој нешто е составено;

trace element микроелемент.

elementar елементарен; основен; првобитен; почетен.

elevation елевација; висина; воздигнување.

elevator елеватор; лифт, дигалка.

eleuterembryonic phase период или интервал од изведувањето до почетокот на самостојната исхрана.

elliptic елиптичен; кој има форма на елипса.

embryo ембрион; зачеток; млад стадиум на развитокот; прв стадиум на развитокот кај организмите.

embryogenesis ембриогенеза; развиток на ембрион; процес на развиток на повеќеклеточни животни.

embryogeny процес преку кој се формира ембрионот.

embryology ембриологија; дел од биологијата што се занимава со проучување на ембрионалниот развиток.

embryonic ембрионален; што се однесува на ембрионот.

embryonic development ембрионален развиток; развиток од јајцеклетка до оформување на многуклеточен организам.

embryonic phase ембрионална фаза; интервал на развитокот од оплодувањето до изведувањето.

embryonic period ембрионален период; период што почнува уште со фертилизацијата и со спојувањето на половите клетки и се карактеризира со исклучиво ендогена исхрана.

embryonomy ембриномија; законите во ембрионалниот развиток.

embryotrophy ембриотрофија; исхрана на ембрионот.

emerald смарагд; драг камен со зелена боја.

emerged vegetation надводна вегетација; надводен; издигнат над површината на водата.

emersed aquatic plants коренести растенија што растат во плитка вода на кои еден дел од стеблото и листовите им е под површината на водата.

emersion zone емерзна зона; најгорниот дел на еулиторалот што лежи под нивото на водата во поголемиот период од годината.

emission емисија, излучување енергија.

emigration емиграција; иселување од еден во друг регион.

emission емисија; излучување енергија.

emmenophyte еменофит; водни растенија што немаат делови што пливаат.

empiric емпириски; искуствен; се однесува на искуството.

empty празен; испразнет; пуст; без вода.

emulsion емулзија; течен облик на две течности што меѓусебно не се сврзуваат, туку едната течност е растворена во другата во вид на ситни честички.

encapsulated капсулен; обврнат со капсула; приклучен во капсула.

encoder кодер; апарат за кодирање.

end крај; свршеток; граница.

endless бескраен; бесконечен; непрекинат.

endemic ендемичен; местен; домашен; растителен или животински вид што е населен на ограничено подрачје; организам што има тесен ареал на распространување.

endemic species ендемичен вид; вид со одреден регион на распространување.

endemicity ендемичност; што се однесува на месните организми.

endmost најоддалечен; краен.

endobiotic ендобиотичен; организам што живее во друг организам.

endocrine внатрешно лачење; секреција однатре.

endocrinology ендокринологија; наука што се занимава со проучување на внатрешното лачење.

endoderm ендодерм; внатрешен слој.

endogamy ендогамija; размена на гамети со ист генетски состав.

endogenous ендеген; резултат на внатрешни процеси.

endogenous nutrition ендегена исхрана; исхрана што е карактеристична за ембриониот и преларвениот развиток.

endolithic кој успева во карпа.

endolithophytic vegetation ендолитофитска вегетација; вегетација што успева во карпи.

endoliths ендолити; растенија што растат во мали пукнатини на карпи, најчесто модрозелени алги.

endoparasite ендопаразит; организам што живее во друг организам и зависи од неговиот метаболизам.

endophyllous ендофилен; што живее во лист.

endophyte ендофит; растение што расте во ткивото на друго растение.

endosmosis осмоза во садовите.

endospore ендоспора; спора што е формирана во внатрешноста на бактериите и на други клетки.

endothermic ендотермичен; што користи топлина, се однесува на некои хемиски реакции каде што е апсорбирана топлина.

energetic енергетски; што се однесува на енергијата или води потекло од енергијата.

energy енергија; сила; способност да се изврши работа.

excess energy вишок на енергија.

food energy енергија на исхраната.

light energy светлосна енергија.

engaged вклучен; поврзан; споен.

engine мотор; машина.

engineer инженер; техничар.

engraver апарат за гравирање.

enlargement зголемување; проширување.

enteric цревен; што се однесува на цревото.

enterology ентерологија; наука што се занимава со проучување на цревата и утробата како целина.

entire потполн; целосен; комплетен.

entomology ентомологија; наука што се занимава со проучување на инсектите.

entomophagous ентомофаг; инсектојад; кој се храни со инсекти.

entomophilous ентомофилен; оплоден со инсекти.

entomophyte ентомофит; габи што растат во инсекти.

entopic ентопичен; во нормална положба.

entropy ентропија; губење енергија во вид на отпадни продукти и топлина.

entosphere ентосфера; сфера во внатрешниот дел на Земјата.

entozoa ентозоа; внатрешно животински паразит.

entozoic што живее во телото на животно или растение.

enumeration енумерација; броење; пребројување; редене по ред.

envelope обвивка; чаура; надворешна обвивката на крај.

environment средина околина; сите фактори, сили или услови што влијаат врз растењето и развитокот на еден организам; влијанијата или условите во кои живее еден организам.

biotic environment биотична средина.

internal environment средина во самиот организам.

environmental се однесува на условите или влијанијата во кои живее еден организам.

enzyme ензим; фермент; материја произведена од живи клетки способна да катализира специфична реакција.

enzymology ензимологија; наука што се занимава со проучување на ензимите и нивните функции.

epedaphic епедафичен; што зависи од климатските услови.

epeirogeny епеиروجенија; обемна тектонска работа чиј резултат се големи наслаги на блокови кои често се причина за создавање огромни базени.

ephemeral ефемерален; кратко-вечен; трае краток период.

epibenthos епибентос; фауната и флората на дното на најголемите длабочини во морињата.

epibiotic епиботиен; кој живее на површината од друг организам.

epidemic епидемичен; заразен; истовремено делување на голем број единици од една популација.

epifauna епифауна; бентални животни што живеат на дното на воден базен.

epigeal епигеален; површински; што живее близу до површината на Земјата.

epigenous површински; расте на површината; живее или расте до или на површината на Земјата.

epilimnion епилимнион; турбулентниот површински слој на едно езеро што лежи над металимнионот и нема перманентна термална стратификација.

epilithic епилитичен; прицврстен на камен; како на пример, алга, лишај или сунѓер.

epilithic bacteria епилитички бактерии.

epilittoral zone епилиторална зона; водена зона; зона што лежи сосема под нивото на водата и не е под влијание од прскањето на водата.

epionology епионологија; наука што се занимава со проучување на растителната историјска географија.

epipelagic епипелагичен; што се однесува на длабоките слоеви вода.

epipelagic algae епипелагични алги; длабински алги; алги што растат на седиментите во воден базен.

epipetrous што расте на карпи.

epiphyll епифил; растение што расте на површината на листот.

epiphyte епифит; растение што е приклучено на друго растојание, не се развива паразитски, а се храни самостојно.

epiplankton епипланктон; оној дел од планктонот од површината на водата до големите длабочини.

epipsammic што се развива и расте во песок; песочен.

epizoic епизоичен; што живее во телото или е прилепен на телото на некое животно.

epoch епоха; ера; период.

equal еднаков; ист.

equalizer изедначувач; компезатор.

equilibrium еквилибриум; рамнотежа; рамнотежна состојба.

bacterial equilibrium бактеријална рамнотежа.

genetic equilibrium генетска рамнотежа.

- metabolic equilibrium** метаболичка рамнотежа.
- population equilibrium** популациона рамнотежа.
- equipment** опрема; вооружување.
- equivalent** еквивалентен; рамномерен; со иста вредност.
- moisture equivalent** еквиваленција на влажноста.
- equivocation** степен на тајност; шифрирано соопштение.
- era** ера; најголем дел од геолошко време.
- eremic** еремичен; пустински; што живее во пустина.
- eremobic** еремобичен; што живее изолирано.
- eremophyte** растение што расте или живее во пустина.
- erosion** ерозија; разорување на Земјината површина под дејство на атмосферски причинители.
- error** грешка; погрешка.
- eruption** ерупција; експлозивно исфрлање на ажештена течност и гасовита материја од внатрешноста на Земјата.
- erythrocyte** еритроцит; црвено крвно зрнце.
- essential** основен; битен.
- estimation** оценување; преиспитување; проценување.
- estival** естивален; летен; што се однесува на летото.
- estuary** долниот дел на устие на река каде што слатката вода се меша со солената морска вода.
- ethnogenesis** процес на создавање и постоење на еден народ.
- ethnology** етнологија; наука за животот, верувањата и обичаите на еден народ.
- ethology** етологија; наука за однесувањето на организмите спрема живата и мртвата природа.
- eucariotic cells** еукариотни клетки; сите клетки освен од синозелените алги, бактериите и вирусите.
- eudiometer** еудиометар; градирана стаклена цевка за мерење на запремината на гасовите.
- eugenics** еугеника; современа гранка на биолошките науки што го испитува отстранувањето на наследните недостатоци и ги усовршува вредните особини на наследникот.
- eugenol** еугенол, етерично масло.
- euhalic** еухаличен; што живее само во солена вода.
- eulittoral** еулиторал; крајбрежен; крајбрежна зона што се наоѓа во границите на годишните промени на нивото на водата.
- euphotic** еуфотичен; осветлен; горниот слој на фотичната зона.
- euphotic zone** еуфотична зона; зона на едно езеро од површината до длабочина до која продира светлина.

euplankton еупланктон; планктонот во горните слоеви на водата на еден воден базен.

eupotamic еупотамичен; речен; што расте во потоци или реки.

euprofundal еупрофундален; горниот дел на профундалот.

eurybatic еуробатичен; со широк вертикален зафат на распространување.

eurybenthic што се приспособува на различни длабочини.

eurybiotic еурибиотичен; организам што опстанува во најразлични услови на надворешната средина во многу променливи еколошки фактори и на различни места.

eurychoric широко распространет; распространет на голем простор.

euryphotic еурифотичен; организам приспособен на многу различни светлосни услови на надворешната средина.

eurythermic еуротермичен; организам приспособен на многу различни температурни услови во надворешната средина.

eurytopic еуритопичен; широко распространет; организам со широк опсег на географска распространетост.

eutrophication еутрофикација; процес на збогатување со органски материи во живестна средина; долгогодишен процес преку кој едно езеро се развива во мочуриште и на

крајот исчезнува претворувајќи се во поле.

eutrophic еутрофичен; базен чија вода содржи минимална количина растворен кислород, а голема количина органски материи од минерален карактер, како и висока и забрзана органска продукција.

evaluation евалуација; проценка; оценка; проценување на вредност.

evaporation евалорација; испарување; процес при кој течната материја се претвора во гасовита состојба; спротивен процес на кондензацијата.

evaporator испарувач.

evapotranspiration евалотранспирација; испарување на вода; губење вода по пат на испарување од површината на водата на базенот или по пат на транспирација од растенијата.

even еднаков; рамен на друг.

evergreen зимзелен; вечно зелено растение.

everlasting долготраен; вечен; траен.

evermore засекогаш; вечно.

evolution еволуција; развиток; биолошка дисциплина што се занимава со проучување на развитокот на организмите на Земјата од почетокот на животот до денес.

adaptive evolution адаптивна еволуција.

- continuous evolution** непрекината еволуција.
- convergent evolution** паралелна еволуција.
- discontinuous evolution** прекинувана еволуција.
- reverse evolution** обратна еволуција.
- evolutional** еволутивен; развоен; што се однесува на развојот.
- evolutional aspect** еволутивен аспект; гледиште што ги зема предвид само причините кои влијаат врз развојот на некој вид или збир на организми.
- evolutionism** еволуционизам; теорија за еволуцијата.
- evorsion** еворзија; механички комплекс на тотална ерозија што се врши со формирање на вртлози и поткопување на поточните подлоги со буњи или ивични водопади.
- exact** егзактен; точен; строго определен.
- exaggerate** преувеличување; претерување.
- examination** испитување; набљудување; посматрање; истражување.
- exchange** размена; промена; менување.
- gas exchange** размена на гас.
- water exchange** размена на вода.
- exit** излез; одење; смрт.
- exobiotic** егзобиотичен; што живее на надворешен дел.
- exogenous** егзоген; надворешно контролиран; кој настанал како резултат на надворешните фактори.
- exogenous nutrition** егзогена исхрана; исхрана што започнува по завршувањето на ресорпцијата на вителусот, на пр. кај рибите.
- exophytic** егзофитен; што се однесува на надворешниот дел од дрвото.
- exosphere** екзосфера; слој на атмосферата над јоносферата; највисок слој на атмосферата.
- exothermic process** егзотермичен процес; процес при кој се ослободува топлинската енергија.
- exotic** егзотичен; странски; од странско потекло.
- expansion** експанзија; ширење; распространување на еден предмет или појава во просторот.
- expansive** експанзивен; раширлив.
- experience** искуство; предходно стекнато знаење, умевање, вештина, навика и др. искуство при проучување на некоја појава или тело.
- experiment** експеримент; опит; проба; планиран и контролиран предизвик на некоја појава или процес заради научно проучување и толкување на добиените резултати.
- laboratory experiment** лабораториски опит.

- field experiment** теренски опит.
- experimental** експериментален; пробен; опитен.
- explicit** експлицитен; јасен.
- exploration** испитување; истражување; патување заради, проучување.
- explorator** истражувач; испитувач.
- extend** се проширува; издолжување; проширување на орган.
- exterior** екстериорен; надворешен; сместен настрана од центарот.
- external** надворешен; од надворешна страна.
- external metabolism** надворешен метаболизам; метаболити што се лачат во водата, а надвор од акватичните организми.

- extinction point** минимален процес на светлосно продирање во вода, под кое растенијата не можат да живеат.
- extracellular** што се јавува надвор од клетките.
- extraction** екстракција; вадење; извлекување.
- extremity** екстремитет; главниот дел на составот; телесни израсоти што главно служат за движење.
- eye** око; орган за вид.
- eyeless** без очи; слеп.

F

- fabric** градба; зграда; предиво.
- fabrication** производство.
- facade** фасада; предна страна.
- face** лице; образ; преден дел од главата.
- facies** фацес, општ облик, (организми, видови или група видови); еден од различните типови талог во геолошкиот систем, на пр. песок, чакал, тива итн.
- facilities** направи; инсталации; објекти.
- factor** фактор; чинител; околност.
- abiotic factor** абиотичен фактор.

- accessory food factor** дополнителен фактор на храната.
- accessotry growth factor** дополнителен фактор на растението.
- biotic factor** биотичен фактор.
- ecologic factor** еколошки фактор.
- edaphic factor** почвен фактор.
- genetic factor** генетски фактор.
- growth factor** фактор на растење.
- time factor** временски фактор.
- factory** фабрика; претпријатие.

facultative факултативен; што слободно живее во различни услови; неограничен на посебни услови.

fade овенува; бледнее; што губи боја.

fadometer апарат за испитување на стабилноста на бојата.

fair саем; изложба.

family фамилија; семејство; систематска група што се дели на видови; термин што се употребува во класификацијата.

fan фен; вентилатор; вејалица; ладало.

faradmeter инструмент за мерење капацитет.

farm фарма; посебно уредено полско земјиште.

fastener поврзувач, прицврстувач.

fat маст; сало; згоеност; длабочина.

father татко; машки родител.

fathom длабочина; мерење длабочина; што се однесува или достигнува до дното на воден базен.

fatty acid масна киселина.

fatty tissue масно ткиво.

fault пукнатина во Земјината кора по должина.

fauna фауна; животински свет на еден регион или земја; животински свет што егзистира во некој геолошки период.

bottom fauna фауна на дно.

cave fauna пештерска фауна.

fish fauna фауна на риби.

shore-line fauna крајбрежна фауна.

faunal region подрачје карактеристично со специфични групи или група животни.

faunula животински свет на мало подрачје.

feature изглед; карактеристика; црта на лицето.

fecal фекален; што се однесува на изметот или нечистотијата.

feces измет; нечистотија; талог; фекалија.

fecundation фекундација; оплодување; оплодување или импрегнација.

fecundity плодност; продуктивност; способност на женките да раѓаат млади.

feeder фидер; спроводник; линија.

feeding хранење; пасење.

feeler сврдло; бургија.

feeling чувство; осет или допир.

fell крзно.

female женка; единка што носи јајца или икри, или раѓа млади.

fen кал; калливо земјиште.

fence ограда; плот; меѓа.

fender решетка за жар; браник; преграда, блатобран.

ferment фермент; ензим; кој со својот развиток и размножување предизвикува вриење.

fermentation ферментација; вриење, растворање на органски материи во едноставни соединенија.

- aerobic fermentation** аеробно вриење.
- anaerobic fermentation** анаеробно вриење.
- continuous fermentation** непрекинато вриење.
- ferric** железен; кој содржи железо.
- fertile** фертилен; богат; плоден; кој е способен да се развие, на пр. од јајце.
- fertility** плодност; родност.
- fertiliser** вештачко губре.
- fertilization** фертилизација; оплодување; спојување на машки со женски гамети.
- artificial fertilization** вештачко оплодување.
- double fertilization** двојно оплодување.
- selective fertilization** селективно оплодување.
- fertilization membrane** мембрана за заштита од оплодување.
- fiber** фибер; влакно; влакнеста вештачка материја.
- fibrillum** мало влакно; влакненце.
- field** поле; терен; рамна површина.
- figure** фигура; слика; облик; изглед.
- filament** филамент; долго влакно; конец; жичка; влакнеста материја.
- filamentous** филаментен; влакнест; ниткаст; во форма на влакно.
- filiform** во кончеста форма; со форма на влакно.
- filter** филтер; цедило преку кое се цеди и се чисти некоја течност од други примеси.
- filter-paper** хартија што се употребува како филтер за цедене.
- filterable** цедлив; процедлив; способен да премине низ порите на филтерот.
- filth** нечистотија; талог; губре по филтрирањето.
- filtration** филтрација; цедене; процес на цедене.
- fin** перка кај рибите и кај други водни животни.
- adipose fin** масна перка.
- anal fin** анална перка.
- caudal fin** опашна перка.
- dorsal fin** грбна перка.
- pectoral fin** градна перка.
- pelvic fin** стомачна перка.
- ventral fin** вентална перка.
- fin rays** зраци на перката; тенка структура од кожен набор во перките на рибите.
- final** финален; краен; последен.
- finder** бирач; покажувач.
- finding** пронаоѓање; наоѓање; откривање.
- finger** прст; прст на рака; крило.
- finger lake** долго и тесно глацијално езеро.
- fingerling** млада риба; рипче; име за млада риба од почетокот на исчезнувањето на жолчната кесичка до крајот на првата година од растењето.
- firmament** фирмамент; небо; небесен свод.

- fish** риба.
- fishlike** налик на риба; во форма на риба.
- fishing boat** рибарски брод; кајче или објект за ловење риби.
- fishing trap** врша; клопка од плетена жица што се употребува за лов на риби и на други водни животни.
- fish bone** коска од риба.
- fish bowl** аквариум; место за чување риби.
- fish glue** рибно лепило.
- fischer** рибар; риболовец.
- fishery** риболовство; риболов; ловиште на риби; место за риболов.
- fishing net** рибарска мрежа; мрежа за рибарење.
- fishing rod** стап за ловење риби; јадица.
- fishing season** сезона; период на ловење риби.
- fissile** лесно делив; поделен на два дела.
- fission** фисија; делба; автотомија; поделба на делови; метод на размножување при што организмот се дели на два или повеќе делови.
- bacterial fission** бактеријална делба.
- cell fission** клеточна делба.
- fixation** фиксација; преобразување од гасовита во тврда форма; згрутчување.
- anaerobic nitrogen fixation** анаеробно фиксирање на азот.
- fixed** фиксиран; соединет; врзан во хемиско соединение.
- flagella staining** бојадисување на капсули.
- flagellum** камшиче.
- flank** слабина; бочна страна.
- flame** пламен; оган.
- flat** рамен; сплескан; тип; рамнина; низина; кат.
- flavescent** флавесцентен; што преминува во златножолта или во жолта боја.
- flesh** месо; тело; мек дел на телото; на пр. мускулите.
- fleshy** месест; кој се однесува на месото.
- fleximeter** флексиметар; инструмент за мерење при виткање на материјали.
- flexion** флекција; свиткување; превиткување.
- float** пливец; слав; што плива на површината од водата; пловак.
- floating ice** санта мраз во движење.
- floor** под; темел.
- flora** флора; целокупниот растителен свет на Земјата или на еден локалитет, подрачје или геолошки период.
- floral** флористичен; растителен; цветовен; што се однесува на растенијата.
- floral element** флорален елемент; геолошки поим што го означува географското потекло на растенијата на едно подрачје.

florescence флоресценција; период на цветање; цутење.

floristic фористичен; растителен; цветен; цутен.

florula растителна популација на еден мал простор.

flotation флотација; процес на концентрирање на руда.

flow течење; тек на вода.

flower цвет; цут; растителен цвет.

fluctuation флукуација; колебање во бројот на видовите или единките во еден биотоп во определен временски период.

random fluctuation случајно колебање.

seasonal fluctuation сезонско колебање.

fluid флуиден; течен; што се однесува на течноста.

fluorescence флуоресценција; својство на некои тела под влијание на еден вид светлина да зрачат друг вид светлина со помала бранова должина додека на нив дејствува сопствената светлина.

flush потопен; на исто ниво.

fluvial поточен; што расте, се населува или развива во поток.

fluvio-marine речно-морски; што ги населува реките и морето.

fluvio-terrestrial што живее во потоците и реките на копното.

flux истек; истекување; изливање.

foam пена на водата во текот на бранувањето.

focaliser направа за фокусирање.

focus фокус; жижка.

fold превој; превој како географски поим.

foliage вкупниот број листови на едно растение.

foliation фолијација; формирање на лист или листови; производство на листови.

food храна; храна што служи како енергија и ја користат организмите.

food accessory хранлива материја што е искористена од телото, но не произведува енергија, на пр. вода, минерални соли, витамини и др.

food chain алка на исхраната; синџир на исхраната; група организми опфатени во преносот на енергијата од нивниот првобитен избор, како на пр. растенија, инсекти, мали и големи риби и птици што јадат риби; линеарна низа на организми што се хранат во биоценозата.

foot стапало; стапка; мера со стапало.

force сила; моќ.

forcept пинцета; направа за фаќање помали предмети.

forebrain преден мозок.

foreign туѓ; стран; странски; надворешен;

foreland 'рт; истушено земјиште во воден базен.

foreleg предна нога.

forest шума; големо пространство покриено со шума.

- deciduous forest** листопадна шума.
- high forest** високостаблеста шума.
- forestry** шумарство; наука што се занимава со проучување на шумите.
- forester** шумар; горјанин; чувар на шумата.
- fork** шибер; лизгач; виљушка.
- form** форма; облик; вид; изглед.
- biological form** биолошка форма (физиолошка раса, вид).
- faunal form** претставник на фауната.
- island form** островска форма.
- related form** сродна форма.
- formalin** формалин; 40% воден раствор на формалдехид што служи за конзервирање на анатомски, ботанички и зоолошки препарати.
- formal** формален; вообичаен; редовен; прописен.
- formation** формирање; образување; развивање; формација.
- antibody formation** формирање на антитело.
- plant formation** растително формирање.
- fork length** должина на риба од главата до внатрешниот дел на опашната перка.
- fossil** фосил; скаменето растение или животно од одамнешни геолошки периоди.
- fossiliferous** фосилиферен; процес на промени на организмите од нивната смрт до денес.
- fossil remains** фосилни остатоци; скаменети остатоци од изумрени организми.
- fountain** фонтана; извор; чешма.
- fountain-head** извор на река или на поток.
- fowl** птица; птица што има перја.
- fraction** фракција, делење, прелом.
- fracture** фрактура, прелом.
- fragment** фрагмент; дел; парче.
- frame** рамка; скелет; кадар.
- free** слободен; изразит; што не е врзан со други органи или состав.
- free living** што слободно живее; способен да живее независно, самостојно.
- freezing point** точка на смрзување на водата.
- fresh water** копнена вода; изворска вода; вода што има мала количина растворени соли, како што е водата во барите, реките, езерата и други слатководни базени.
- frequency** фреквенција; зачестеност.
- frog** жаба.
- froggy** жабест; што личи на жаба.
- frontal** фронтален; преден; се однесува на предниот дел од телото.

frontal section преден пресек; пресек што го дели телото или делот на некој состав на преден и заден дел.

front чело; предна страна.

front axle предна осовина.

front drive преден погон.

frost мраз; сињак; сушлек.

frozen замрзнат; ладен; заледен.

fruit плод; овошка; рожба; развиен плод кај растенијата.

frustule скелетен остаток од дијатомејски алги.

fry млада риба; ларва од риба; риба што е во почетните стадиуми на развитокот и ја носи на себе жолчната кесичка.

fuel гориво.

fuel tank резервоар за гориво.

fume чад; дим; пареа; испарување.

fumigan средство што се употребува за чадење, кадење.

fumigation фумигација; дезинфекција со помош на пареа, чад или гас.

function функција; карактеристично или нормално дејствување на еден орган или состав, структура.

fund фонд; главнина; резерва.

fundament фундамент; основа; темел.

fundamental фундаментален; основен.

fundamental wave основен сигнал

fundus дно; базичен дел на еден организам; дно на телесна празнина.

fungal габен; што се однесува на габите, на муфлините.

fungi габи, печурки.

fungicid средство што уништува габи.

fungi imperfectry непотполни габи; лажни габи.

fungiform печуркаст; во форма на печурка.

fungus габа; муфлија.

aquatic fungus водена габа.

root fungus габа во корен.

soil fungus почвената габа.

funnel одводна цевка; оуак.

fur крзно; влакно.

furnace печка; простор за печење.

fury крзнен; кој е облечен со крзно.

furrow бразда; жлеб; бразда при ембрионалниот развиток.

furrowing браздење, почетен облик на делење на оплодена клетка во ембрионалниот развиток.

further далечен; краен; следен.

fuse switch прекинувач со осигурувач.

fusible кој се топи; топлив.

fusion фузија; соединување; топење.

fusion bomb термонуклеарна бомба.

fusion point точка на топење.

fusion reactor термонуклеарен реактор.

future иднина; што се однесува на идно време.

futtock ребро на брод.

G

- gabbro** магнетска антена.
- gaff** мамуза; монтерски помагала за качување.
- gage** мерка; мерач, калибар, манометар.
- gaggle** јато гуски.
- gall** шишарка; плод.
- galophyte** галофит; растение што живее на солена почва.
- galvanising** галванизација; поцинкување.
- galvanometer** галванометар; инструмент за мерење мала струја.
- gamma** гама; единица за магнетно поле.
- gamete** гамета; полова клетка; репродуктивна клетка.
- gametocyte** гаметоцит; клетка што се развива во гамета.
- gametogenesis** гаметогенеза; процес на формирање полови клетки; диференцијација на машките и женските гамети во полови жлезди.
- ganoid scale** ганоидна лушла кај рибите; лушла што е дебела и ромбоидна по форма.
- ganoin** ганоин; надворешен слој на ганоидната лушла.
- gape** отвор; ждрело; отвор кај рибите.
- garden** градина; бавча.
- gas** гас; материја што поради карактерот на своите молекули нема ни самостоен облик ниту постојана запремина.
- gaseous** гасовиден; што се однесува на гасот.
- gas gland** жлезда што лачи гас; жлезда кај рибите.
- gasoline** бензин; моторен бензин.
- gasholder** гасометар; резервар за чување гас.
- gasproof** кој е херметички заштитен од гасот.
- gastirc** гастричен; стомачен; што се однесува или потекнува од стомакот.
- gastropod** гастропода; полжави што имаат страничен мускулатурен диск кој служи за ползење; полжав од класата гастроподи со и без черупка.
- gastrorepe** вентралните лушли кај змијата.
- gastrula** гаструла; степен во браздењето на оплодените јајца што се јавува по степенот бластула.
- gastrulation** гаструлација; процес на создавање гаструла; една од фазите во ембрионалниот развиток.
- gate** премин, врата; отвор; влез.
- gear** запчаник; менувач кај автомобилите.
- gel** гел; цврста фаза на колоиден раствор.
- geletin** желатин; животинско лепило; туткал.
- gelation** желатинизација; преобразување на колоид од течна во ливтиеста форма.

gem драг камен; брусен полу-драг камен.

gene ген; наследна единка.

genealogy генеалогија; наука што го проучува потеклото.

genealogy tree генеалогско дрво; дрво на потеклото.

genecology генекологија; екологија ограничена на проучување на генетиката кај видовите.

geneology генеологија; наука што се занимава со проучување на развојот и растот на единката; комбинација на ембриологија и палеонтологија.

genera родови; множина од род.

generate произведува; раѓа; создава.

generating-station електрична централа.

generation генерација; потомство; период од оплодување на клетките до степен на развојот и создавање свое потомство.

generative генеративен; способен за размножување; роден; плоден.

generator генератор; динамо; произведувач.

generic генеричен; развоен; што се однесува или има ранг на род; општ.

genotype генеротип; карактеристичен претставник на родот.

genesiology генезиологија; наука што се занимава со проучување

на репродукцијата; генеза; возникнување.

genesis генеза; создавање; постанок; формирање; продукција или развојот на клетка, орган, единка или вид; постоење или начин на кој нештата настанале или се развиле.

genetic adaptation генетско приспособување; приспособување на единки од еден вид на услови на средината по пат на измена на единките во природните популации.

genetic analysis генетска анализа; експериментален пристап преку кој се доаѓа до откривање на законитостите во наследување на особините или појавите на одредени групи.

genetics генетика; наука за наследството; наука што се занимава со проучување на наследните особини и варијабилностите кај организмите.

biochemical genetics биохемиска генетика.

population genetics генетика на популацијата.

genital генитален; што се однесува на половите органи, односно на органите за репродукција.

genitals гениталии; полови органи; репродуктивни машки и женски органи; надворешни полови органи.

genonomy генономија; наука што се занимава со проучување на законите во заемните односи во врска со класификацијата на организмите.

genotype генотип; збир на наследни фактори што ги содржи еден организам.

genus род; дел од фамилија што вклучува еден или повеќе блискородни видови.

genys генис; долна вилица.

geobenthos геобентос; бентос на дно на воден базен без растенија.

geobios копнен живот; биоценоза на почвата.

geobotany геоботаника; во поширока смисла-наука за флората и вегетацијата, во потесна смисла-наука за ареалот.

geochemistry геохемија; наука за проучување на хемискиот состав на Земјината кора.

geodesy геодезија; наука за мерење на Земјата.

geodesy line геодетска линија.

geognosy геогнозија; гранка на геологијата што го проучува составот на земјата и распространувањето на нејзините различни слоеви и минерални наслаги.

geographer географ; опишувач на Земјата.

geographical географски; земјописен; што се однесува на Земјата.

geographical cosmopolitanism географски космополитизам; појава на распространетост на некои видови организми насекаде на Земјата.

geographical distribution географски распоред; распоред на организмите на Земјината површина.

geographical isolation географска изолација; изолација на видови под влијание на географски фактори.

geographical range географски зафат; простор на Земјината површина населен со видови.

geographical mile географска миља (1.854,96 метра).

geography географија; наука што се занимава со проучување на Земјата и нејзините природни особености.

geological distribution геолошки распоред; распоред на фосилизираните растенија и животни во различни геолошки слоеви.

geological timetable распоред на временските геолошки периоди.

geologist геолог; лице кое се занимава со геологија.

geology геологија; наука што го испитува постанокот, градбата и составот на Земјата.

geomalism геомализам; одговарање на влијането на гравитацијата.

- geomorphological** геоморфолошки; што се однесува на релјефот на Земјината површина.
- geomorphology** геоморфологија; дел од географијата што го проучува релјефот на Земјината површина.
- geonastic** геонастичен; што се вика кон почвата, односно кон Земјата.
- geophilous** геофилен; што живее во или на Земјата.
- geophyte** геофит; растение што цвета под почвата.
- geotropism** геотропизам; реакција на растенијата кон силата на гравитацијата.
- geratology** гератологија; проучување на факторите за опаѓање и стареењето на популацијата.
- germ** квасец; микроб; бацил; едноклеточен организам (бактерии).
- germicide** гермицид; средство што ги уништува микробите (бактериите).
- germinal** герминален; што се однесува на репродуктивните клетки.
- germ layer** герминален слој; еден од трите први слоеви на ембрионот од кој се развива дефинитивно ткиво или орган.
- gerontic** геронтичен; стар; во години.
- gerontology** гернотологија; наука што се занимава со испитување на стареењето; проучување на староста и феномените свързани со староста.
- gestation** гестација; бременост; време кога младите организми се во утробата на мајката.
- gill** жабра; респираторна структура кај водните организми преку која се врши размена на гасовите.
- gill apparatus** жабрен апарат; надворешен жабрен процеп или отвор.
- gill arch** жабрен лак; бронхијален лак.
- gill bar** помошна структура што го дели жабрениот расцеп.
- gill breathing** жабрено дишење; дишење што се врши преку жабрите.
- gill net** специјална мрежа за ловување риби.
- gill opening** жабрен отвор.
- glacial** глацијација; глечерски; плеистоценска епоха.
- glacial relict** преживеан организам од плеистоценската епоха.
- glaciation** глацијација; заледување.
- gland** жлезда; секретивна структура.
- glareal** сув; што расте на суво или песокливо земјиште.
- glazier** стаклорезец.
- global radiation** вкусна радијација од сонцето и небото што достигнува до површината на Земјата.
- globe** глобус; Земјина топка.

- globin** глобин; протеин кој влегува во составот на хемоглобинот.
- globular** глобуларен; сферичен; папчест; во форма на глобус.
- globulin** глобулин; составен дел на антитело.
- glossa** глоса; јазик.
- glossal** јазичен; што се однесува на јазикот.
- glucose** гликоза; гроздов шеќер; моносахарид.
- glue** лепило; туткал.
- glutinous** леплив; што се прилепува; има леплива површина.
- glutination** glutинација; лепење; лепливост.
- glycogen** гликоген; животинско нишесте; материја без вкус и боја што најчесто се среќава во мускулите и во црниот дроб.
- glycogenesis** гликогенеза; трансформација на гликозата во гликоген.
- goggles** заштитни очила.
- gold** злато; златен; што се однесува на златото.
- gonad** гонад; полова жлезда; заедничко име за машки и женски полови жлезди.
- gonadotrophic** гонадотрофен; поттикнувач на секреција на половите жлезди.
- gonidium** гондиум; брзо репродуктивно тело кај некои бактерии.
- goniometer** гониометар, инструмент за мерење алги.
- gonochorism** гонохоризам; оформување на полови жлезди.
- gonocyte** гоноцит; полова клетка кај сунѓерите.
- goose** гуска; вид водна птица.
- governor** регулатор; управувач.
- grabben** длабока котлина; тектонска долина; што се однесува на котлина; котлински.
- gradation** градација; посталност; масовно размножување; зголемување на плодноста на една популација.
- grade** градус; степен; раздел; оддел на степен.
- gradient** градиент; степен; систем на стродство во еден организам што ги опфаќа промените на зголемување и намалување на величината во врска со метаболизмот; притисокот, брзината и други физиолошки активности.
- graduated** градуиран; поделен или одбележан со линии на еднакви делови.
- graft** калем; калемење; накалемување.
- grain** зрно; семе; кој се однесува на семето.
- gram** грам; илјадити дел од килограм; единица мерка за тежина во метричкиот систем.
- graminivorous** тревојад; што се храни со трева.
- Grams' method** бовење по Грам; поделба на бактериите во две големи групи; грам-негативни и грам позитивни бактерии.

grand голем; величествен; висок; главен.

grange житница; салаш.

granular грануларен; зрнест; што содржи; опфаќа или е зрнест по природен пат.

granulation гранулација; процес на претворање во зрнеста форма.

granule гранул. мало зрно или парче.

graph графикон; слика.

grass трева; монокотилено растение.

grave чакал; песок

graver гравер; печаторез; бакорез.

gravid gravidна; бремена; трудна; којан носи јајца или младици.

gravimetry гравиметрија; техничко мерење на тежина.

gravitation гравитација; тежинска сила.

gravity гравитет; тенденција на тело да се движи кон центарот на Земјата.

grease маст за подмачкување; масно.

great голем; славен; велик; важен; значаен.

green зелен; зелена боја; незрел; неразвиен; со боја на трева.

green algae зелени алги; вид алги.

green pigment зелен пигмент; хлорофил.

gregarious гроздест; растение во вид на грозд; што живее заедно во групи.

grid решетка; мрежа;

grill скара; решетка; печење на скара.

grind брусење; пс. пирање.

grit песок; чакал; нешто од песок.

groove бразда; жлеб; олуќ; канал; јаз.

gross production вкупна продукција; вкупниот износ на целото производство во еден екосистем.

ground почва; подлога; тло; земја; што се одеснува на почвата.

group група; групирање; собирање во група.

age group возрасна група.

natural group природна група.

growing пораст; растење; одгледување; зголемување на бројот.

plant growing растење на растенијата.

growth пораст; зголемување во обем и големина на еден организам или негов дел.

aerobic growth аеробно растење.

bacterial growth бактеријално растење.

early growth растење во разни стадиуми.

embryonic growth ембрионално растење.

juvenile growth растење на млади организми.

secondary growth второстепеност растење.

- submerged growth** подводно растение.
- surface growth** површинско растение.
- gudgeon** мренец; слатководна риба.
- guide** водич; водител; раководи.
- gulf** залив; бездна.
- gull** галеб; морско-езерска птица.
- gum** растителна смола; гума; лепак.
- gun** пушка; топ; спортска пушка.
- gunpowder** црн барут.
- gunsight** нишан на пушка.
- gustatory** густаџија; вкус; чувство на вкус.
- gut** црево; ембрионална цевка за исхрана.
- guttation** гутаџија; формирање водни капки на растенија од влажен воздух.
- gutter** олук; бразда; жлеб.
- guttiferous** гутиферен; со водени капки.

- guttiform** во форма на капка.
- gymnetrous** организам без анална перка.
- gymnogenous** гол; кој се родил гол; голиштарец.
- gymnopterous** без лушки; со голи крила.
- gynadrisism** гинадризам; хермафродит.
- gynic** женка.
- gunospore** гиноспора; женска спора.
- gypsophil** гипсофил; кој вирее на почва во гипс или креда.
- gypsophyte** гипсофит; гипсофилно растение; калцифит.
- gypsum** гипс.
- gypsum** цемент печен гипс.
- gyration** еден од завоите на спиралната черупка на гастроподите.
- gyroscope** гироскоп; чаура.
- gyttja** вид седимент типичен за аерирано езерско дно.

H

- habiliment** одело; костум.
- habit** навика; обичај; карактеристична форма или начин на растение; структура.
- feeding habit** карактеристика на исхрана.
- crystal habit** кристална структура.
- habitable** погоден за живеење.
- habitant** хабитант; жител на еден простор.

- habitat** средина на живеење; природна средина или место за живеење на организми.
- habitat space** простор или средина погодни за живеење.
- habitat aquatic** акватично живеалиште.
- inpermanent habitat** непостојано живеалиште.
- habitation** живеалиште; место или средина за живеење.

hadal длабок; абисален; се однесува на големите длабочини.

hail град; смрзнати водени капки.

hair коса; влакно; влакнест израсток на кожа.

halation халација; замаглување.

halazone препарат за дезинфекција на водата за пиење.

half-year половина година; полугодие.

halo светол круг околу Месечината и Сонцето.

halobios вкупниот број организми што живеат во морето.

halolimnic халолимничен; солен; морски; организми што можат да живеат во солена вода.

haloplankton планктон што може да живее во вода со големо количество соли.

halophyte халофил; организам што може да живее во солена вода.

halophyte халофит; растение што живее во вода со големо количество соли.

hammer чекан; ковање.

handle рачка; дршка; помагало.

hangar хангар; авионско скривалиште.

haploid халпоид; со половичен број хромозоми.

haplomitosis халломитоза; тип клеточна делба.

harbour пристаниште; скривница.

hard water тврда вода; вода што содржи голема количина алкалии (соли).

harm повреда; штета; расипување.

harvest жетва.

hatch изведување; излежување од јајце или икра.

hatched изведен; излежен од јајце.

hatcher инкубатор; простор за излежување икри.

hatchery room мрестилиште; место каде што се врши одгледување на вештачко оплодена икра.

haul влак; мегдански влак; голема мрежа за ловење риби.

haul sein влак; пештански влак; голема мрежа со која се ловата риби со влечење на мрежата.

head глава; предниот и горниот дел на телото.

headphone главен телефон.

hearing слушање; слух.

heart срце; орган што ја пумпа крета низ телото.

heat топлина; вид енергија добиена на различни начини и дејствија.

heat evaporation топлина на испарување.

heat of food топлина од храна.

heat of solution топлина на раствор.

heat energy transfer трансфер на топлотна енергија.

heater грејач; направа за загревање.

heat condition акумулирање топлотна енергија.

heat resistant отпорен на топлина.

heaven небо; небесен; што се однесува на небото.

heavy metals тешки метали.

heliophyll хелиофит; растение приспособено во простор со релативно висок интензитет на светлина.

heliophyte хелиофит; растение што живее во светлост.

heliotropism хелиотропизам; свртување на организми или дел од организам под дејство на сончевата светлост, односно кон светлосниот извор.

heliography хелиографија; проучување на Сонцето и неговите особини и карактеристики.

helmet заштитна каска, шлем.

helminthology хелминтологија; наука што се занимава со проучување на паразитните црви.

helokrene извор во мочуриште.

heloplankton хелопланктон; планктон што живее во мочуриште, во рибник или во мало езеро.

helophyte хелофит; калливо растение; растение што расте на каллива почва или почва заситена со вода.

hemerophyte хемерофит; култивирано растение.

hemimetabolic хемиметаболичен; со делумен метаболизам.

hemimorphism хемиморфизам,

поларна симетрија кај минералите.

hemisphere хемисфера; полутопка.

hemoglobin хемоглобин; крвен пигмент; крвно црвенило.

herb трева; тревнато растение.

herbarium хербариум; класифицирана колекција на зачувани растенија.

herbivore хербивор; животно што се храни со трева, со растенија.

herbivorous хербиворен; животно што главно се храни со растенија.

hereditary наследен; генетско пренесување на особините од родителите на потомството.

heredity наследство; наследување; морфолошки и физиолошки карактеристики наследени од родителите.

hermaphrodite хермафродит; единка што има машки и женски полни органи.

heritage наследство.

heron вид барска птица.

heroin хероин; алкалоид за дрогирање.

herpetology херпетологија; наука што се занимава со проучување на водоземците и влекачите.

herring херинга; вид морска риба што живее во јата од многу единки и е од економска важност.

hertz херц; единица на електричната фреквенција.

heterocarpous разноплоден; со повеќе вида плодови.

heterochromous разнобоен; со различни бои.

heterochrony хетерохронија; разновремен развој на организмите.

heterogamous хетерогамен; дава или продуцира морфолошки и физиолошки разновидни гамети.

heterogeneity нееднородност.

heterogenous хетероген; нееднороден; разновиден; нееднаков; нееднообразен.

heterogonous што поседува два или повеќе типа цветови.

heterograde хетероград; графичка крива за температурата или хемискиот фактор, на пр. во воден базен што го покажува нееднаквиот пад од површината до длабоките делови, односно реони.

heterogynous што поседува два или повеќе вида женски единици.

heteromorphic хетероморфичен; што има различни форми во различни периоди.

heteromorphism хетероморфизам; особина на една иста материја да се јави во различни кристални форми.

heteromorphosis хетероморфоза; развој на орган или материја во необична положба.

heteronomous хетерономен; што има нееднакви сегменти.

heterophyte хетерофит; паразит; што живее паразитски.

heterosporous хетероспорен; со повеќе видови спори.

heterostyle разнообличен; со различни облици.

heterothermic layer хетеротермен слој; слој на вода помеѓу површината и одредена длабочина каде што температурата на водата нагло опаѓа.

heterotroph хетеротроф; организам што не произведува храна, а користи други организми како храна.

heterotrophic хетеротрофен; се храни со органски материји.

heterotrophic bacteria хетеротрофни бактерии.

heterotrophy хетеротрофија; хранање со готови хранливи материји.

hexogen хексоген; експлозив.

hexose хексоза; вид шеќер.

hibernal зимски; се однесува на зимата.

hibernation хибернација; зимување; презимување.

hidden place прикриено место; скриено место каде што одредени риби ги кријат измрестените јајца.

hill рид; мало ритче или извишување.

hiemal зимен; што се однесува на зимата.

high висок; извишен; голем; јак.
highland планина; ридско-планински крај.
high sea отворено море.
high water плима; надојдување на вода; висока вода.
highway автопат.
hinge жабичка; зглоб.
hirudinea хирудинеј; пијавици; се однесува на пијавицата.
histology хистологија; наука што се занимава со проучување градбата на ткивата и нивната организираност во органот.
histolysis хистолиза; растворување на ткивото; дезинтеграција или разложување на ткивата.
history историја; наука што се занимава со проучување на минатото.
life history циклус на животот.
hodoscope ходоскоп; опрема за испитување на космичките зраци.
holard вкупното количество што се содржи во почвата.
holder држач.
hole дупка; јама; шуплина.
holobenthic организам кој постојано живее во бентосот.
holoenzyme потполн фермент; составен од апоензим и коензим.
holometabolic целосно металболичен; што има целосна размена на материјата.
holometabolism холометаболизам; состојба при што се добива целосна метаморфоза.

holomictic холомиктичен воден базен што има целосна циркулација на водата од површината до дното во текот на зимскиот период.
holomorphosis холоморфоза; регенерација при што се заменува цел дел.
holophyte холофит; фототрофно независно растение.
holoplankton холопланктон; организми што слободно лебдат во текот на целиот живот.
holoplanktonic холопланктонски; што живее близу до морската или езерската површина на водата во текот на целиот живот.
holotype холотип; пример на вид или подвид.
home куќа; дом; место за живеење.
homer фар за насочување.
homeostasis оптимална состојба на орган или на цел организам.
homeothermic хомотермен; со постојана телесна топлина.
homoblastic хомобластичен; што има директен ембрионален развој.
homocarion хомокарион; појава кога една клетка има повеќе од едно јадро.
homogametic што произведува само еден вид гамети.
homogamous хомогамен; на кој сите цветови му се хермафродитски.

homogenetic хомогенетски; кој има исто потекло.

homogenous хомоген; еднороден; кој е составен од делови од ист вид; составен од еднообразна композиција.

homogeny хомогенија; со иста генетска градба.

homograft облагородување; калемење меѓу две единици од ист вид.

homiothermal што има повеќе или помалку постојана температура на телото.

homologous хомологија; сличен во основната материја, положба и развој, но не е потребно да биде сличен и по форма.

homology хомологија; наука што ги изучува хомологните органи.

residual homology остаточна хомологија.

homomorphism сличен по големина; кој има еднаква градба.

homomorphism хомоморфизам; сличност на младите со возрасните форми.

homothallic хомоталичен; состојба при која машките и женските гамети се произведени од ист филament или растение, како што е случај кај некои алги.

homotherm хомотерм; животно што има константна температура на телото.

homothermic layer хомотермен слој; термички слој со повеќе или помалку изедначена температура на водата.

hood капак на мотор.

hook кука; јадица.

horda хорда; претходник на рбетот; орган што го заменува рбетот.

horizon хоризонт; привидна граница на небото и Земјата.

horizontal хоризонтален; водорамен; што расте водорамно.

hormone хормон; производ на жлездите со внатрешно лачење.

horn рог; труба.

hose црево; црево за прскање.

host домаќин; домаќин на некој паразитски организам.

hull лушпа; капак; обвивка.

human хуман; човечен; се однесува на човекот.

humid хумиден; влажен; исполнет со влага.

humidify зголемување на густината на водената пара; зголемување на влажноста.

humidity влажност; влага.

relative humidity релативна влажност.

humus хумус; темна материја во почвата што главно содржи органски материи; делумно изгниена органска материја.

hutchling мала риба; скоро изведено животно од јајце, на пр. рипче.

hybrid хибрид; мелез; организам настанат по пат на вкрстување на два различни вида.

hibrydization хибридизација; вкрстување на различни единки.

hybridism хибридизам; состојба на хибридизација.

hydrant хидрант; воден испуст.

hydration хидрација; процес на впивање на водата.

hydraulic хидрауличен.

hydraulics хидраулика; наука за движење на течностите и користење на енергијата од тие движења.

hydric хидричен; воден; што поседува вода.

hydrides хидриди; соединение на кислород и други елементи.

hydroacoustics хидроакустичко; наука за хидроакустиката.

hydrobacteriology хидробактериологија; бактериологија за водата.

hydrobiology хидробиологија; наука што се занимава со проучување на водните организми; како растенија, животни и бактерии, нивниот начин на живеење и размножување во слоевите на водната средина и надвор од неа, нивното приспособување кон надворешната средина, меѓусебните односи на водните организми и биотопот итн.

hydrobiological хидробиолошки; што се однесува на хидробиологијата.

hydrobotany хидроботаника; гранка од ботаниката што се занимава со проучување на водните растенија и нивните услови за живот.

hydrocarbon јагленоводород.

hydrocarpic подводна полинација; подводно оплодување.

hydrochronic хидродинамичен; што се растура со помош на вода.

hydrogen водород; водород; хемиски елемент.

hydrography хидрографија; наука што се занимава со проучување на распоредот на водните базени на Земјата.

hydrographic map хидрографска карта; географска карта на која се претставени реките, езерата и морињата.

hydrokinetics хидрокинетика; гранка на физиката која го изучува движењето на течноста под дејство на сила.

hydrolase ензим што ја катализира хидролитичката реакција.

hydrologic хидролошки; во врска со науката за водата.

hydrologic cycle хидролошки циклус; постојана промена на влажноста меѓу земјата и атмосферата, која содржи; испарување, кондензација, таложење, истек и др.

hydrology хидрологија; наука што се занимава со проучување на односите на водата во атмосферата, на Земјината површина и под земја.

hydrolysis хидролиза; хемиска реакција на водата во која матерните преминуваат од една во друга состојба.

hydrolytic хидролитичен; што причинува хидролиза.

hydromegatherm растение на кое при развојот му е потребно големо количество влага и топлина.

hydrometer хидрометар; водомер.

hydromorph хидроморф; растение што има форма и состав на хидрофит.

hydromorphic хидроморфен; се приспособува на водена средина.

hydronasty хидронастија; движење на растение предизвикано од промените на атмосферската влажност.

hydrophilic vegetation хирофилна вегетација; вегетација што најмногу се развива во водна средина.

hydrophilous pollination хидрофилна полинација; подводно оплодување на растенијата.

hidrophobe хидрофоб; што не прима вода на телото.

hydrophobic хидрофобен; кој не апсорбира вода.

hydrophyte хидрофит; растение што расте во многу влажна средина.

hydrophyton хидрофитон; целосно хидрирана колонија.

hydroponics хидропонија; наука што се занимава со проучување на водените култури.

hydroscope хидроскоп; воден часовник; инструмент со чија помош може да се најде извор.

hydroscopic хидроскопски; вливање или одземање влажност.

hydroscopic movement хидроскопско движење; движење како резултат на губење вода.

hudrosphere хидросфера; вкупното количество на водата на Земјината површина.

hydrostatics хидростатика.

hydrostatic organ хидростатичен орган; орган што одржува рамнотежа во телото на еден акватичен организам и водата што го опкружува, на пр. воздушниот меур кај рибите.

hydrostatic pressure хидростатичен притисок; притисок предизвикан од мирна вода.

hydrotaximeter хидротаксиметар; инструмент за мерење на брзината на водата.

hydrotaxis движење на организми што се поттикнути од влага.

hydrotropic хидротропичен; што се однесува на движењето на растенијата кон поголема влажност.

hydrotropism хидротропизам; реакција на организам врз водени надразнувања.

hyetal дождовен; што се однесува на дождот.

hygric хигричен; влажен; адаптиран на влажни услови.

hygrograph хигрограф; инструмент за автоматско мерење на движењето на атмосферската влага.

hygrometer хигромер; влагомер; инструмент за мерење на влагата во атмосферата; влажност на атмосферата.

hygrophilous хигрофилен; што живее во многу влажна средина.

hygrophyte хидрофит; растение што живее во многу влажна средина.

hygroscope хигроскоп; инструмент што ги покажува промените на влажноста, на пр. во атмосферата.

hylopholous хилофолен; шумојад; што се храни со шума.

hylophyte хилофит; растение што расте во шума.

hylotomous се однесува на инсекти што гризат дрва.

hyperhydric суперхидричен; што содржи или апсорбира прекумерно влага.

hyperparasite суперпаразит; паразит што живее врз друг паразит.

hypersonic халерсоничен; ултразвучен.

hyperspace халерпростор; простор со повеќе од три димензии.

hypertonic хипертоничен; со висок осмотски притисок од другите течности.

hypertrophic water хипертрофична вода; вода што содржи високохранлив состав.

hypertrophy хипертрофија; претерано растење; зголемување на клетките.

hypha хифа; филament кај печурките.

hyphalmyroplankton планктон во солена вода.

hypnote организам што е во состојба на спиење.

hypobenthos хипобентос; фауна на дното на морињата.

hypobiotic хипобиотичен; што живее под некој предмет на дното на воден базен.

hypodermic хиподермичен; поткожен; под кожата.

hypodermis надворешен слој на ѕидот на телото од клетката.

hypogastric хипогастричен; што се однесува на долниот дел на абдоменот.

hypogeal хипогеален; потпочвен; под почвата.

hypogenesis хипогенеза; развој без избор на генерации.

hypolimnion хиполимнион; длабински; долен и студен слој на вода во едно езеро.

hypolimnic хиполимничен; се однесува на длабочината.

hypolithic хиполитен; што живее под камења.

hyponym хипоним; провизорно или привремено име за некоја проба, примерок.

hypoplasia хиоплазија; недостаток при развојот; хиоплазитен развој.

hypothermia хипотермија; температура на тело што е под нормалата.

hypotonic хипотоничен; со нормална моќ, јачина или напнатост; со помал осмотски притисок на другите течности.

hypothesis хипотеза; претпоставка.

hypotonic хипотоничен.

hypoxia хипоксија; состојба кога јачината на кислородот во крвта е под нормалата.

hysterogenic хистероген; со задоцнет развој или растење.

hysterophyte хистерофит; паразит.

hyther заеднички ефект на влажноста и температурата врз организмите.

I

Iatrochemistry јадро-хемија; проучување на хемиските феномени за медицински потреби.

ice мраз; лед.

ice age ледено доба.

ice berg леден брег; санта мраз што плови низ вода.

ice period леден период.

ichnofossil ихрофосил; трага на организам од геолошко минато, на пр. отисок на стапало, трага од гриз на заби, трага од влечење на полжав и др.

ichnology ихронологија; гранка на палеонтологијата која се занимава со проучување на трганите на животот од геолошкото минато.

ichthyic што е карактеристичен за рибите.

ichthyodont ихтиодонт; фосилен заб од риба.

ichthyodorulite фосилизиран трн од перките на рибите.

ichthyofauna ихтиофауна; збир на сите рибни видови во еден воден биотоп.

ichthyoid ихтиоиден; во форма на риба.

ichthyolite ихтиолит; фосилизирана риба или дел од риба.

ichthyological ихтиолошки; што се однесува на науката за рибите.

ichthyology ихтиологија; зоолошка дисциплина што се занимава со проучување на рибите.

iconoscope иконоскоп; телевизиска цевка.

icotype икотип; репрезентативен примерок што се употребува за да се идентификува видот.

identical идентичен; истоветен.

identification иднетификација; утврдување на истоветноста.

identification of species утврдување на видови.

identity идентитет; определување на систематската положба на организмите.

idiobiology идиобиологија; аутобиологија; биологија за одделни организми.

idioecology идиоекологија; аутоекологија; биолошка дисциплина што се занимава со проучување на одделни органски видови.

idiogram идиограм; прикажување на хромозоните по графички пат.

idometer идометар; опрема за контрола на еднообразната продукција.

igniter направа за палење.

ignition палење.

illustration илустрација; сликовито објаснување по пат на примери.

imaginal што се однесува на возрасен стадиум.

imago стадиум; возрасна фаза; полого зрел стадиум.

imbibition вливаче на течност, на пр. апсорпција на вода од корените.

imitation имитација; приспособување кон околината.

immature незрел; непотполно развиена единка.

immense огромен; бескраен; неизмерен.

immersed имерзен; потопен; потопен во вода; целосно потопен или расте во вода.

immigration имиграција; вселување; доселување од едно во друго место или средина.

immobile имобилен; неопределен; неподвижен; неактивен; фиксиран.

immobilized што е неподвижен или покажува недвижење.

immortal бесмртен; вечен; живее или трае долг период.

immotile имотилен; неподвижен; тром; неспособен да се движи од едно место до друго.

immune имун; заштитен од ефектот на болест.

immunity имунитет; отпорност на организмот кон инфекции.

immunology имунологија; наука што се занимава со проучување на имунитетот; наука за отпорноста кон болести.

impact импакт; идар; судир на две тела.

imperfect имперфект; несовршен; некомплетен; на кој му недостасува некој дел; дефектен.

implantation имплантација; всадување; вкоренување.

impregnation импрегнација; оплодување; затруднување.

improve унапредување; подобрување на квалитетот; зголемување на вредноста.

impulse импулс; удар; удирање.

impurity нечистотија; примеса.
inanimate мртов; умрен; без живот.
inanition слабеење или исцрпување на единки што се од блиско потекло.
incarnate розов; со розова боја, како бојата на телото.
inch инч; мерка за должина која изнесува 2.54 см.
inclement суров; ладен; лоши временски прилики.
incomplete некомплетен; непотполно равиен.
increase зголемување; пораст; прираст; приплод; што се однесува на зголемувањето на квалитетот и квантитетот.
increment прираст; зголемување; додаток.
height increment зголемување во височина.
quality increment квалитативен прираст.
value increment прираст во вредност.
incretion инкреција; внатрешно лачење.
incrustation инкрустација; фосилизација; фосилизација со завоорање на минералната материја.
incubation инкубација; време потребно од оплодено јајце да се развие млад организам.
incubation period период на инкубација; време што е потребно за да се изврши инкубацијата.

incubator инкубатор; направа; апарат за вештачко одгледување.
indefinite неопределен; неограничен; недефиниран; кој не може да се изброи.
independent независен; самостоен; склон кон самостојност.
indeterminate недетерминиран; неопределен; непрецизен.
index индекс; список; содржина; покажувач.
indicator индикатор; покажувач; на пр. материја што покажува свршување на хемиската реакција со промена на бојата или со создавање на талог.
indigen индиген; домашен; вроден; животно или растение што потекнува од местото каде што живее.
indigenous местен; домороден; што не е донесен од друго место.
indistinct индистинктен; нејасен; замаглен.
individual единка; индивидуа; организам што живее самостојно.
individuation организација на морфогентеските процеси; процес на развој на една единка.
indoor дома; внатрешен; домашен; што е дома.
indoor antenna собна ТВ антена.
inducement повод; причина; поттик.

induction индукција; воведување; акт или процес на причина за појавување; наведување на нешто.

induviate покриен со луспи или листови.

inert инертен; неподвижен; физиолошки неефикасен.

infancy детство; неполнолетност; што се однесува на периодот на детето.

infauna инфауна; бентална фауна; животни што живеат во седиментите на дното на воден базен.

infection инфекција; зараза.

inferior инфериорен; понизок; потчинет; со помала вредност.

infertile инфертилен; неплоден; јалов; бесплоден; без способност за репродукција.

infiltration инфилтрација; навлегување на течност во материји преку пори или мали отвори; протечување или цedeње на водата во воден базен.

inflammation инфламација; запалување; потпалување.

inflow притока; место каде што се влева една вода во друга.

inflorescence инфлоресценција; цветење; период на цетење.

infralittoral zone инфралиторална зона; крајбрежна зона во воден базен.

infundibulate конусен; во форма на инка или конус.

infusion инфузија; потопување; напојување; поливање.

ingredient ингредиент; составен дел на една целина.

ingression ингресија; степен во почетокот на еден процес.

inhabit станува; живее; живее или окупира некој простор за живеење.

inhabitant жител; жители на едно определено место.

inhabitation инхабитација; живеење.

inhalation инхалација; вдишување; вовлекување воздух.

inheritable наследен; состојба на наследување.

inhibition инхибиција; спречување; забрана на акција или процес.

inhibitor инхибитор; супстанција која спречува некоја хемиска реакција.

initial иницијален; почетен; преобитен; почетна клетка.

injury повреда; оштета.

inland внатрешен; домашен; што се однесува на копното.

inland water копнена вода; вода на копното.

inlet залив; воден ракав; вдлабнатина во брег од река или езеро.

inner внатрешен; скриен; сместен во внатрешноста на едно тело, материја или состав.

innominate безимен; без име.

inoculation инокулација; воведување на микроорганизми, бактерии, вируси, габи итн. во погоден медиум за развивање.

inoculum инокулум; клетка, бактерија, спора и др. поставени во подлога за култивирање.

inorganic неорганиски; што не потекнува од растение или животно; што не соржи јаглерод; мртов.

inorganic matter неорганиска материја.

insect инсект; член на класата инсекти.

insert инсерт; внесен дел; вметнување; вклучување.

insensible нечувствителен; без чувство.

in situ in situ; на терен; на лице место; во нормална или во природна положба.

insolation инсолација; количина на сончева светлина што доаѓа на површината на Земјата.

insoluble нерастворлив; неспособен да се раствора.

instinct инстинкт; нагон; природен нагон кај животните; при кој несвесно вршат некои дејства.

institute институт; завод; научна установа.

instrument инструмент; апарат; справа.

insulin инсулин.

integral интеграл; вкупен.

integration интеграција; спојување на повеќе предмети или појави во целина.

integument интегумент; покривач.

intensity интензитет; јачина; внатрешна сила и степен на напнатост.

interaction интеракција; заемно дејствување или дејство.

intercellular интерцелуларен; меѓуклеточен.

interglacial интергласијален; време на гласијалните периоди.

intermittent stream суводолица; мртвица; поток низ кој минува вода само во периодот на врнежи, додека во другиот период е сув.

internal внатрешен; што се наоѓа внатре, во внатрешноста.

internal division внатрешна делба на клетките.

interpolation интерполација; одредување на вредностите на некоја функција помеѓу две познати точки.

interrelation заемен однос; меѓусебен однос.

interstitial fauna микроскопско видливи животни што живеат меѓу тинјата и песочните честички на дното на еден воден базен.

interruptor прекинувач на паљењето.

interzonal интерзонален; меѓу две зони.

intestine интестин; црево; уторба.

intoxication интоксикација; труење; болест кај организмот предизвикана под дејство на отров.

intra vitam *intra vitam*; во текот на животот.

intrazonal vegetation вегетација што никогаш не формира своја зона, туку е вклучена во некоја друга вегетациона зона.

introduction интродукција; вовед; увод; претставување; воведување во составот на фауната и флората.

invertebrata безрбетници, како: амеба, сунѓери, полжави и др.

in vitro *in vitro*/ израз што се употребува за биолошките процеси што се одвиваат експериментално надвор од организмот.

in vivo *in vivo*; во живо; во жив организам.

involution иволуција; опаѓање; слабење; слабење на одделни органи на телото.

iodine јод; неметален елемент.

ion јон; наелектризирана честичка.

iron железо; сребренесто-бел или сив елемент.

iron bacteria железобактерии; железни бактерии.

irradiation зрачење.

irregular нерегуларен; неправилен; наеднообразен; искривен.

irremovable постојан; неподвижен; неспособен да се движи.

irrigation иригација; наводнување; напојување со вода.

irrigation system систем за наводнување.

island остров; мала изолирана земјина површина во вода.

isobath изобата; линија што поврзува исти длабочини.

isochronic што се појавува со иста брзина; што има еднакво времетраење.

isodemic се однесува на популација составена од ист број единици.

isogamete изогамет; репродуктивна клетка што е слична по форма и обем на клетката со која е сврзана.

isogenetic што е од ист генотип; со исто или слично потекло.

isolate изолиран; група во голема популација што не се вкрстува со други членови на популацијата.

isolation изолација; издвојување, одвојување; одделување на видови организми од други блискосродни групи без вкрстување, како резултат на географски, анатомски, физиолошки, еколошки и други фактори.

genetic isolation генетска изолација.

geographic isolation географска изолација.

isolator изолатор; изолациона материја.

spacial isolation пространа изолација.

isolator изолатор.

isomer изомер.

isomeric изомерен; од ист хемиски раствор или нееднакво својство.

isomorphism изоморфизам; очигледна сличност на единици од различни видови.
isonym изоним; ново име на видот врз основа на старото име.
isooxyc изооксичен; што се однесува на изедначена количина на кислород.
isoplankt изопланкт; графикон на карта што го покажува распоредот на еднаков број планктони или посебни планктонски видови.
isopleth линија што ги покажува нумеричките вредности од дадениот квантитет.
isotherm изотерм; линија на кар-

та што спојува места со иста годишна топлина.

isothermal line изотермална линија.
isotonic изотоничен; раствор што има еднаков осмотски притисок.
isotope изотоп; атом што има еднаков атомски број на различна атомска тежина.
isotype изотип; тип на растение или животно на два или повеќе региони.
issue издание; пуштање во промет; потомство; исход; резултат.
iteration итерација; повторување.
ivy бршлен.

J

jack дигалка; чекрег; клип.
jammer загушувач; пригушувач.
jarovization јаровизација; вернализација; распролетување; што се однесува на пролетта.
jaw вилица; орган во регионот на устата.
jawbone вилична коска.
jet млаз; црн килибар.
jetsam товар фрлен од брод во море, поради олеснување.
jetty насип; брана; ѕид за регулирање на текот на водата.
jig импулс на пригушени бранови; шаблон; калибар; ѕидна дигалка; направа за дупчење.

job работа, вработеност.
joiner составувач; спојувач.
joist попречена града.
journal рачка; ракавец.
jugular fins стомачни перки што се сместени под градните перки.
junction спој; место на соединување; место каде што се спојуваат две структури.
jungle џунгла; прашума; непроодна шума.
junior јуниор; млад.
juniper смрека.
jute јута; текстилно влакно.
juvenal јувенален; младешки.

juvenile јувенил; млад; млада незрела единка од периодот кога е сексуално способна.
juvenile stage јувенилна фаза од развитокот на единките.

juvenile water изворска вода што има потекло од внатрешноста на Земјата.
juvenility јувенилност; недораснатост.

К

kalium калиум; хемиски елемент.
karyoclass разделување на клеточно јадро.
karyocinesis кариокинеза; индиректна клеточна делба; митоза.
karyology кариологија; наука што се занимава со проучување на составот, функцијата и животната историја на јадрото.
katabolism катаболизам; акт на дисимилација; разложување на органски материји во неоргански и ослободување на енергија; спротивно на анаболизам.
katabolite катаболит; продукт на катаболизмот.
katharometer катарометар.
kanakinetics канакинетика; процес што води кон испуштање на енергија.
katharobe катароб; организам што живее во чиста и бистра вода.
katharobic катаробичен; што живее во бистра вода, како таа од планинските потоци и реки.
keel товарен брод без погон.
keg буренце; балонче.

keratinisation кератинизација; состојба на станување во вид на рог; издолжување.
kernel јадро; срж; клип.
ketch кеч; едрилица со два јарбола.
key клуч; регулатор; отворач.
keyboard клавијатура; тастатура.
kicksorter импулсен анализатор.
kidney бубрег; орган кај рбетниците што ја лачи урината.
kidney-shape бубреговиден; во форма на бубрег.
killer убиец; предатор; организам што уништува други единки; пригушувач.
kilocalory килокалорија; единица на количество топлина; количество топлина потребна да загрее еден килограм вода за еден степен.
kilogramme килограм; тежинска единица од илјада грамови.
kilometar километар; должинска единица од илјада метри.
kind вид природна група, како класа, род, фамилија итн.
kinesis кинеза; движење; бесцелно движење; брзо линеарно или кружно движење.

- kinetic** кинетички; што се однесува на движењето или на активноста.
- kinetogenesis** кинетогенеза; еволутивна теорија според која животинскиот состав се произведува при движењето на животното.
- kingdom** царство; кралство; една од трите највисоки категории во која се класифицирани животните; растенијата и минералните добра.
- kitchen** кујна; кој се однесува на кујната.

- knag** глужд на стебло или дрво.
- knee** колело.
- knephoplankton** нефопланктон; планктон што ги населува длабочините од 30 до 50 метри.
- knob** петлица; јазол; држач; чеп.
- knowledge** знаење; познавање; вештина.
- kolytic** колитичен; забранет; што се однесува на забраната.
- krypton** криптон; племенит гас.
- kybernetics** кибернетика; вештина на управување; наука што се занимава со проучување на комуникативната теорија.

L

- label** налепница, натпис; етикета.
- labial** лабијален; уснен; што се однесува на устата.
- labile** лабилен; непостојан; модифициран; што може лесно да се менува.
- labium** усна; во форма на усна.
- laboratory** лабораторија; место каде што се вршат испитувања со помош на апарати и инструменти.
- biological laboratory** биолошка лабораторија.
- field laboratory** полска лабораторија.
- standard laboratory** метеоролошка лабораторија.
- fisheries laboratory** рибарска лабораторија.

- labrum** долно-горниот раб на отворот кај гастроподната черупка.
- lace** врвца; јаже; канал.
- laceration** лацерација; кинење; расцепување.
- lack** недостаток; мана; отсуство.
- lactation** производство на млеко.
- lactose** лактоза; млечен шеќер.
- lacustrine** лакустрин; езеро; се однесува, живее или припаѓа на едно езеро.
- lacustric** езерски; што се однесува на езеро; лакустинчен.
- lacustric speciation** езерска специјација; формирање на нови видови во едно езеро.
- lag** млитав; тром; стар.

lake езеро; водена акумулација што е создадена по природен или по вештачки пат.

lake basin езерски базен; базен со определен релјеф.

lakelet езерце; мало езеро.

lake shore езерски брег; крајбрежје.

lambert ламберт; единица за сјајност.

lamella ламела; тенок слој; структура или спој во вид на плоча.

lamellate составен од тенки плочи или ламелати.

laminairin ламинарин; група јагленохидрати што може да се најде во сивите алги.

lamination ламинација; процес на формирање слоеви.

land земја; копно; тло.

dry land земја; суво тло или копно.

land bridge мост; врска што спојува две земјени маси кои се разделни со вода.

landlocke преграда; ограничување; заградување на вода со копно каде што се одгледуваат риби.

language јазик; говор; начин на изразување.

lapidicolous се однесува на животни што живеат под камења.

lapillus лалилус; кесесто наредени отолити кај рибите.

large голем; простран; јадер; пространа водена површина.

larva ларва; личинка; степен на онтогонтски развоток на млади животински организми; млада и неразвиена форма на организам што се разликува од пораснатите единки.

larvel stage ларвен период или фаза; период што почнува во моментот на преминот на егзогена исхрана и трае до формирањето на главните делови на телото.

larviform во формата на ларва; што личи на ларва.

larviparous што произведува живи ларви.

larvivorous што се храни со ларви.

larvule мала ларва; млада ларва.

laser ласер.

latent латентен; скриен; незабележителен.

lateral латерален; страничен; бочен; кој се однесува или е насочен кон страната и е далеку од средната линија.

lateral line латерална линија; линија што се протега до опашестиот дел на повеќе видови рбетници; странична, бочна линија.

lathe струг; машински струг.

latifoliate широколистен; со пространи листови.

latitude географска широчина.

lattice решетка; решесткаста конструкција; радарска мрежа.

layer пласт; наслага; стратум; пласт на вода или седимент.
water layer воден пласт.

leaden оловен; со оловна боја.

leaf лист; зелен латерален изросток на стеблата во кој се одвиваат процесите на фотосинтеза; транспирација и респирација.

lead водење; успон; олово.

lean тенок; слаб; недовоно квалитативен или квантитативен.

leach пијавица; водно животно.

leash јаже; рмен.

leg нога; орган на телото што служи за движење.

legend легенда; опис; објаснување; табела на знаци.

length должина; растојание.

lenitic акумулиран; стоечка вода; што живее во езеро, бара или рибник.

lens леќи; леќи на очите кај рбетниците; сочиво.

lepidic лепдичен; составен од луспи.

lepidophyte лепидофит; фосилизирано растение од фамилијата папрат.

leptology лептологија; наука што се занимава со проучување на малите делови кај организмите.

leptophyllous лептофилен; со мали листови.

lepton лептон; лесна елементарна честичка.

leptoscope летоскоп; апарат што служи за мерење на дебелината на тенки мембрани, како мембраната на клетката.

lethal летален; мртов; фатален; што ја предизвикува или се однесува на смртта.

leucocyte леукоцит; бело крвно зрнце.

leucocytosis зголемување на бројот на белите крвни зрнца над нормалата.

leucosine леукозин; акумулација на јагленохидрати присутни во некои алги.

levee природен брег на река што се формира од наталожена тиња во период на поплава.

level ниво; висина; степен.

lever рачка; лост

lichen лишај; талусовидно растение што живее симбиотично со алгите и се јавува на површината на камења или дрвја.

lichenisation производство на лишај.

lichenism симбиотично сродство меѓу габите и алгите.

lichenology наука што се занимава со проучување на лишаите.

lichenous лишаен; што има или личи на лишај.

lid капак; поклопец.

life живот; функционална активност на еден организам; век на живеење.

life cycle животен циклус; период на развој од еден одреден степен на една генерација до ист степен на друга генерација; временски период на сите видови.

life expectancy средната должина на животот на сите единки што се родени во исто време.

life form еколошка форма; комплекс од адаптации, морфолошки и физиолошки; што ги карактеризираат различните видови, сврзани со определено живеалиште.

life history историја на животот; вкупниот број промени на еден организам од неговото раѓање до неговата смрт.

lifeless без живот; лишен од витална и животна активност.

life span крајна граница на живеење на еден организам од даден вид.

life zone животна зона; поделба на еден биом, по температура, распоред, заедници и др.

ligament лигамент; 'рскавица; врска; творба со чија помош повеќе делови од костурот се држат заедно.

light светлина; форма на енергија што се состои од електромагнетски бранови.

lightless без светло, неосветлен; мрачен; темен.

lignivorous се храни со дрва.

lime вар; варовник.

limestone варовник; природен варовит камен.

limicoline крајбрежен; населување покрај брег; особено се однесува на птици што живеат покрај брег.

limicolous што живее на каллив терен.

limit лимит; граница; крај.

limitation лимитација; ограничување; ограниченост.

space limitation просторна ограниченост.

limited органичен; одреден.

limivorous лимиворен; се однесува на некои животни што јадат кал.

limiter ограничувач.

limnetic лимнетски; езерски; се однесува на организмите што живеат во отворените води на некое езеро.

limnobiology лимнобиологија; езерска биологија; наука што се занимава со проучување на животот свет на езерата.

limnobios лимнобиос; живот во слатка вода; заеднички сите слатаководни растенија и животни.

limnocene езерски извор; извор во мочуриште.

limnocytophyte лимнокритофит; калливо растение.

limnograph линограф; апарат кој автоматски го обележува водостојот.

- limnology** лимнологија; езерологија; наука што е дел на хидрографијата, а се занимава со проучување на езера, акумулациони езера, бари, рибници и мочуришта, кои ги сочинуваат копнените води, а имаат бавен истек на водата.
- limnophilous** лимнофилен; организам што живее во слатководна средина.
- limnophyte** лимнофит; хелофит; растение во рибник.
- limnoplankton** лимнопланктон; слатководен планктон.
- limpid** чист; просирен; провиден.
- line** линија; црта.
- linear** линеарен; со форма на црта или линија.
- lingua** јазик или структура како јазик.
- link** алка; врска; зглоб; слој.
- lip** усна; раб на лушпата кај дволушпените молуски.
- lipid** маст; масна материја; липид; група органски соединенија што не се раствораат во вода, туку се раствораат во алкохол, бензин, етер и др.
- lipoid** липоиден; сличен на маст или зејтин.
- liquid** течност; течна материја.
- liter** литар; мерка за течност.
- lithodomous** литодомен; што живее во дупки од карпи.
- lithogenous** литогенен; што формира карпи.
- lithophagous** литофаг; што се храни со карпи.
- lithophilous** литофилен; што расте на камења или карпи.
- lithophyte** литофит; растение што расте на карпи.
- lithorheophylic biocenosis** животна заедница кај брзи реки со водопади.
- litosphere** литосфера; цврстиот дел на Земјата.
- litre** литар; единица за запремина.
- littoral** литорал; што расте или живее близу до брегот.
- littoral bottom** дно на литоралната зона.
- littoral zone** литорална зона; крајбрежна зона што, на пр. во Охридско Езеро, се протега од брегот на езерото до длабочина од околу 18-20 м. и ја опфаќа, пред сè, абразионата крајбрежна терасана езерското дно.
- littoral vegetation** крајбрежна вегетација.
- live** живее; постои; не е мртов.
- liver** црн дроб;
- living world** жив свет на еден биотоп или средина.
- loading** оптоварување.
- nutrient loading** оптоварување со хранливи материји.
- lobby** трем; предворје; претсобје.
- local** локален; местен; ограничен на посебен простор, место или локација.
- local channel** локална радиостаница.
- local exchange** градска централа.

- locality** локалитет; одредено место на кое се наоѓа дадениот растителен или животински вид, претставен како популација или поединечна единка; односно како животна заедница.
- localization** локализација; ограничување на функцијата или активноста на еден специфичен локалитет или предел.
- localized** локализиран; ограничен на еден простор.
- locator** локатор; бирач; детектор.
- lock** брава; катанец; кочница (за пушка); брана.
- locker** брава; затворач.
- locksmith** бравар.
- locomotion** локомоција; акт на движење од место.
- log** трупец; дебела греда.
- logometer** логометар; скала за мерење на хемиската еквивалентност.
- longitude** должина; географска должина.
- longitudinal** должински; се однесува на географската должина.
- loom** виткање на изолациона цевка.
- loon** нуркач; птица што нурка.
- loop** копец; превојна точка.
- lorry** камион; товарна кола.
- lotic** лотичен; што се однесува на проточните води; што живее во река или поток.
- loudspeaker** звучник; гласноговорник.
- low** низок; спуштен; слаб.
- low insulation** слаба изолација.
- low pressure** низок притисок.
- low tension** слаба напнатост.
- lower infralittoral** зона на субмерзната коренеста вегетација.
- lowland** ниска земја, низина.
- lubrication** либрикација, подмачување.
- lurlicator** мачкалка; средство за мачкање.
- luciferous** светлосен; што произведува или емитува светлина.
- lucifugous** што ја одбегнува или се потргнува од светлината.
- luminous** светол; јасен; рефлексен; што произведува светлина.
- lune** полутопка, Месечина.
- lutein** лутеин; жолт пигмент во растенијата.
- lux** лукс; единица за осветлување.
- lygohil** лигохил; што повеќе живее во сенка или во мрак.
- lyosphere** лиосфера; тенок слој вода околу колоидните честички.
- lysis** лизија; размножување; топење на клетки со различни растворувачи.
- lyson** дезифекционо средство; лизон.

M

macadam макадам; пат од дробен камен.

mace боздоган; жезло.

maceration мацерација; потопување.

macerate мацерирање; потопување на материја во течност за да омекне.

mach единица за брзина; брзина на звукот.

machine машина; апарат; механизам.

machinery машинерија; машински парк.

macrobenthic organism макробентосен организам.

macrobiosis макробиоза; долговечност; што трае долг период.

macrobiotic макробиотичен; долговечен; што долго живее.

macrocarpous што произведува големи плодови.

macroclimate макроклима; целокупната клима на еден голем ареал.

macrocosm макрокосмос; целата природа; вселената.

macroevolution макроеволуција; еволуција што ги опфаќа промените на голем број гени кои ја сочинуваат наследната основа на организмот, притоа се создаваат нови родови, фамилии и класи; еволутивен процес што се продолжува низ геолошки ери.

macromere макромер; голем blastomer; еден од четирите големи blastomeres во вегетативниот пол.

macrophage макрофаг; што се храни со големи организми.

macrophyllous макрофилен; со големи листови.

macrophyte макрофит; големо растение што може да се види и со голо око; растение што ги содржи сите вегетативни и генеративни органи.

macroplankton макропланктон; големи планктонски организми кои пливаат во водата и се видливи со голо око.

macropterous што има големи перки или органи како крила.

macroscopic макроскопски; што може да се види со голо око без употреба на лупа или микроскоп.

macrosomatic со развиени сетива за миризба.

macrostructure микроструктура; кој може да се види со голо око.

macrotherm макротерм; големо тропско растение.

macrurous со долга опашка.

maculation пегавост; пег, дамка; белег.

magazine магазин; складиште.

magnesium магнезиум; метален елемент широко распространет во Земјината кора.

magnet магнет.

magnetics магнетика; наука за магнетизмот.

magnetometer инструмент за мерење на магнетното поле.

magnification магнизација; зголемување; јасно зголемување на објектот што се набљудува преку микроскоп.

magnify зголемува; зголемување на објект што се анализира.

main главен; важен; битен; суштествен.

main land копно; земја; главно земјиште.

malacology малакологија; биолошка гранка на зоологијата што се занимава со проучување на мекотелите.

malacophilous полинација; опрашување со посредство на гастроподи.

male мажјак; единка од машки род.

malt слад; зрнеста материја која со потопување во вода станува мека.

malting засладување; се однесува на сладот.

mammal цицач; животно од класата 'рбетници.

mammalogy мамалогја; наука што се занимава со проучување на цицачите.

management управување; користење на природните добра.

man човек; возрасно лице.

manacle лисци; окови за раце.

mandibule мандибула; вилица; до-лна вилица кај 'рбетниците.

mandibular мандибуларен; што се однесува на долната вилица.

manganese манган; минерален елемент кој се среќава во водата, во животинските и во растителните ткива.

manmade lake вештачко езеро; акумулација; резервоар.

manometer манометар; инструмент за мерење на еластичната сила на гасовите или на пареата.

mantle мантија; надворешен мек набор што го покрива телото или дел од телото на мекотелите.

manufacture производство; продукција.

manufactory фабрика.

manure ѓубре; гној; арско ѓубре.

map карта; географско претставување на теренот.

margin маргин; раб; крај; граница.

marginal маргинален; краен; кој се однесува или е сместен близу до работ.

marine морски; што се однесува на морињата или океаните; што потекнува од морињата или океаните.

marked маркиран; обележан со некој знак заради испитување или сл.

mark белег; ознака за евидентирање.

marl ситен песок.

marsh мочуриште; кал; мочурлива, каллива почва.

marshy мочурлив; што се развива во мочурлива или каллива почва.

masculine машулин; од машки пол; припаѓа кон машкиот пол.

maul дреен чекан.

mask маска; прикривање.

mass маса; топа; натрупување.

massive масивен; тежок; цврст; јадар.

mastication мастикација; преживување; процес на цваќање на храна.

maternal мајчински; кој се однесува или е произведен од женка.

mating season мрачен период; темен период.

matrix матрица, калап.

matter материја; предмет; содржина.

dry matter сува материја.

inorganic matter неорганска материја.

living matter жива материја.

organic matter органска материја.

maturation матурација; полова зрелост; процес на созревање.

matured полого зрел; целосно пораснат или зрел.

maturity зрелост; состојба или способност да биде зрел.

sexual maturity полова зрелост.

maximal depth максимална длабочина на еден воден базен.

maximal length максимална должина; должина на површината на еден воден базен помеѓу најоддалечените места на брегот.

maximal width or breadth максимална широчина; најголемото растојание на површината на еден воден базен што е под прав агол на максималната должина помеѓу бреговите.

maximum максимум; највисок степен; горна граница.

mean средина.; зафаќање средна положба.

mean depth средна длабочина; се добива кога волуменот на водниот базен ќе се подели со големината на површината на водениот базен.

mean value средна големина.

meander меандер; завој; кривина на речен тек.

meandering river река со многу свијоци; завој; река што се извија.

measure мера; опсег; граница; мерење.

meat месо; храна.

media средини; подлоги.

medial медијален; среден; поставен во средина; сместен во средната рамнина.

mediodorsal медиодорзален; сместен по задната средна линија.

medioventral медиовентрален; сместен во средината на вентралната линија.

medium средина; храна; подлога што служи за култивирање бактерии или други организми.

agar medium агарова подлога.

artificial medium вештачка подлога.

blood medium подлога од крв.

culture medium културална подлога.

natural medium природна подлога.

nutrien medium хранлива подлога.

selective medium селективна подлога.

test medium подлога за тестирање.

medula медула; централен дел на орган, како на пр. сржта во коските.

megaphone мегафон; труба.

megaphyllous мегафилен; што има релативно големи листови.

megaplankton растенија што слободно лебдат во рибниците или во езерата.

meiobenthic мџиобентичен; со димензии меѓу мџиобентосот и макробентосот.

meiotherm организам што живее во животна средина со ниска температура.

melanin меланин; темнокафеав или црн пигмент присутен во ткивата на животните или растенијата.

melanism меланизам; прекумерен развој на црните пигменти.

melanoblast меланобласт; клетка во кожата што произведува меланин.

melanophore меланофор; црна пигментна клетка.

melanotic со необично развиени црни пигменти.

melioration мелиорација; унапредување.

melt се топи; топење, како на пр. топење на снег.

melting point точка на топење.

member член; добро одреден дел на орган на едно растение.

membrane мембрана; нежна кожичка; танок слој на ткиво или кожа.

membrane filter мембрански филтер; специјален целулозен филтер.

membranous мембрански; се однесува или е сличен на мембрана.

mental ментален; умствен; се однесува на мозокот.

mercury жива; сребренесто течен метал.

meromictic меромиктичен; воден базен во кој долните слоеви на водата во ладни зими делумно се мешаат.

meloplankton мелопланктон; сезонски планктон; планктон што привремено живее близу површината на водата.

mesenchyme мезенхим; вид на ембрионално сврзано ткиво.

mesh окце; простор или отвор на мрежа за ловенје риби.

mesobenthos мезобентос; бентос на умерени длабочини.

mesoblast мезобласт; среден слој на ембрион; мезодерм.

mesoderm мезодерм мезобласт; ембрионален слој што лежи меѓу ектодермот и ендодермот.

mesohydrophyte мезохидрофит; растение што расте на средно влажни предели.

mesology мезологија; наука што се занимава со проучување на односите меѓу организмите и средината.

mesomorphic мезоморфичен; среден по форма.

mesopelagic мезопелагичен; што живее во длабочина од 200 до 1.000 м.

mesophilic организам што живее на умерена температура меѓу 20° и 40°C.

mesophyte мезофит; растение што се развива при умерено влажна клима.

mesoplankton мезопланктон; планктон што се среќава во средината на еден воден базен.

mesosphere мезосфера; слој во атмосферата.

mesotherm мезотерм; организам што живее на умерена температура.

mesotrophic мезотрофичен; на кој му е потребна мала количина храна.

mesoventral мезовентрален; што е во средината на вентралниот регион.

Mesozoic era мезозоик; дел од геолошко време помеѓу палеозоик и кенозоик.

massage вест; порака; наредба.

massage center пункт за врска и пораки.

messenger тер; тер што се употребува кај реверсоните термометри; разнесувач.

metabiosis метабиоза; услови во кои еден организам живее откако друг организам ја создал средината и умрел.

metabolic метаболичен; биолошко-хемиски промени што се јавуваат во живите организми; што се однесува на метаболизмот.

metabolism метаболизам; размена на материите; комплекс на сите хемиски процеси што се случуваат во организмот во целост.

basal metabolism основен метаболизам.

dark metabolism метаболизам што се врши во темно.

destructive metabolism деструктивен метаболизам.

light metabolism метаболизам што се врши на светлина.

- mineral metabolism** минерален метаболизам.
- nitrogen metabolism** метаболизам на азот.
- water metabolism** метаболизам во вода.
- metabolite** метаболит; производ на метаболизмот.
- metabology** метабологија; наука што се занимава со проучување на размената на материите.
- metabranhial** метабранхијален; што се однесува на задниот жабрен простор.
- metacromy** метакромиија; промена на боја, како на пр. кај цвекњата.
- metal** метал, метален.
- metalimnion** металимнион; меѓуслој што лежи помеѓу два хомотермни слоја кој видливо се разликува со брзо и во скокови изразено опаѓање на температурата; зона на езерска вода што се наоѓа помеѓу површинскиот и длабинскиот слој.
- metallisation** метализација; претворање на некои супстанции во метален облик.
- metallography** металографија; наука за металите.
- metallurgy** металургија.
- metamorphosis** метаморфоза; преобразба; промена или преобразување на формата на развитокот од јајце до адулт.
- complete metamorphosis** целосна метаморфоза.
- mtaphysics** метафизика.
- metaphyton** мерафитон; се однесува на група алги насобрани во водата на литоралната зона кои не се прикрупени за подлогата и немаат планктонски начин на живеење.
- meteorology** метеорологија; наука што се занимава со проучување на физичките појави во атмосферата и нејзината состојба, како и промените на времето и факторите од кои зависи.
- meteor** метеор.
- meter** метар; основна единица на метричкиот систем.
- method** метод; пат и начин на испитување.
- ageing method** метод за определување на староста.
- metoplankton** организми што слободно лебдат само во определен период или стадиум на животниот циклус.
- methyl alcohol** метил алкохол.
- metrology** метрологија; наука за мерењата.
- microbar** микробар; единица за притисок.
- microbe** микроб; скроб; најмал животински или растителен организам или микроорганизам.
- microbenthic organisms** мали организми во длабинските слоеви на водата.

microbiology микробиологија; микробиолошка наука што се занимава со проучување на микроорганизмите вклучувајќи ги нивните култури, економската важност и др.

agricultural microbiology агрикултурна микробиологија.

dairy microbiology микробиологија за млеко.

food microbiology микробиологија за почва.

microbiostatis состојба при која микроорганизмите не се размножуваат и покрај тоа што се живи или се способни за живот.

microbiota микробиота; микроскопска фауна и флора на еден регион или локалитет.

microclimate микроклима; клима на мал простор; климата што го опкружува организмот со дадените локални услови.

microcosmos микоркосмос; светот во мало.

microevolution микроеволуција; еволуција на систематски категории на повеќе видови; еволуциони процеси што се случуваат во релативно краток период, како на пр. еден човечки живот.

microfauna микрофауна; микроскопски животни што се присутни на едно определено место.

microflora микрофлора; флора на определено место.

intestinal microflora црвена микрофлора.

lipolytic microflora липолитична микрофлора.

micrography микрографија; опишување на мали тела што се зголемени под микроскоп.

microhabitat мало место во една животна средина.

micrometer микрометар; справа на микроскопите.

micron микрон; илјадити дел од милиметарот; се обележува со μ симболот.

microorganism микроорганизам; мошне ситен животински или растителен организам што се гледа само со помош на микроскоп.

heterotrophic microorganism хетеротрофен микроорганизам.

soil microorganism почвен микроорганизам.

microphagic што се храни со ситни организми.

microphone микрофон.

microphyll микрофил; мошне мал лист, обично со една вена.

microphilous микрофилен; со мали листови.

microphyte микрофит; микроскопско растение.

microphytology микрофитологија; наука што се занимава со проучување на микрофитите.

microplankton микропланктон; мошне мал организам што лебди во водата.

- microregion** микрорегион; мало географско подрачје.
- microscelere** кратки спикули во сунѓерите.
- microscope** микроскоп; апарат со кој предностите можат да се видат под мошне виден агол.
- microscopy** микроскоп; испитување на објект со помош на микроскоп.
- microslide** микослајд; микропрепарат.
- microsomatic** со слабо развиено чувство за мирис.
- microtelerhone** микротелефонска комбинација.
- microtherm** микротерм; растенија од ладна температурна зона.
- microtome** микротом; инструмент за сечење организми на тенки просирни делови, кои потоа се подготвуваат за микроскопско испитување.
- midgut** средниот дел на дигестивниот тракт во ембрионот кај вертебратите.
- middle infralittoral** зона на вегетација со корени што лебдат во водата и имаат листови.
- migration** миграција; преселба на растенијата, на животните или на населението од место на место според сезоната, климата, снабдувањето со храна и др.
- mill** глодалка; машина за глодање.
- millenium** милениум; период од илјада години.
- milliequivalent** милиеквивалент; тежина на една материја во еден милиметар на еден нормален раствор.
- milliliter** милилитар; мл; илјадити дел од литарот, приближно еден кубен сантиметар.
- millimeter** милиметар; десетти дел на сантиметарот.
- millimicrone** милимикрон; илјадити дел од микронот.
- milt** млеч; сперма или млеч кај машките риби.
- milk** млеко; млечен сок од растение.
- milk teeth** млечен заб.
- mine** рудник; мајдан.
- mineral** минерал; неорганско соединение што се среќава како составен дел на земјината кора, а е резултат на неорганските процеси.
- mineralization** минерализација; процес на биолошко разложување на органските материји.
- mineralogy** минералологија; наука што се занимава со проучување на обликот, физичките и хемиските особености и начинот на постанокот на минералите.
- minimum** минимум; најмал; најмала количина.
- minnow** мала риба од фамилијата циприниди.
- minor** помал; помал; со помало значање.

Miocene миоцен; геолошка епоха од терциерот.

mixible измешан; составен од различни или нееднакви делови или компоненти.

mist магла; замагленост.

mitosis митоза; индиректна клеточна делба.

mixer миксер; мешач, мешалка.

mixolimnion миксолимнион; слој на вода во езеро кој лежи врз монимолимнионот и има особина периодично да се меша.

mode начин; метод на работење.

model модел; тип; макета; на мален предмет со ист надворешен изглед.

moderate умерен; приличен; благ; осреден.

moderate climate блага клима.

modern method современа метода на испитување.

modern times денешно време; сега.

modify модифицира; изменува; приспособува; ограничува.

modification модификација; фенотипна промена поради животната средина или функцијата.

modulation модулација; снижување на бројот на трепкањата.

moist влажен; навлажнет; воден.

moisture влага; влажност.

molecular молекуларен; што се однесува или е составен дел од молекулот.

molecular biology молекуларна биологија; наука што се занимава со испитување на квалитетните и квантитетните молекуларни структури во клетките.

molecule молекул; најмалиот дел од материјата што ги задржува својствата на својата првобитна целина.

mollusc мекотел; заедничко име за полжавите, школките и главоногите.

molting пресвлекување, на пр. кај раковите.

monimolnion монимолимнион; длабок слој на вода во меромиктичко езеро кој долгогодишно мирува или стагнира.

monitor монитор; контролен апарат.

monochronic монохроничен; се појавува само еднаш.

monocular монокуларен; со еден окулар.

monocyclic моноцикличен; еднокружен; нареден во еден завој или круг.

monogenesis моногенеза; теорија на развитокот на сите организми од поединечни клетки.

monogenetic моногенетски; едновиден; што потекнува само од еден род или стебло.

monomorphic мономорфен; со една форма; едноформен.

mononym означување што содржи само еден термин.

monophyllous монофилен; што има или е составен само од еден лист.

monosporangium моноспорангиум; растителна клетка што произведува спора.

monotypic монотипен; едновиден; без подвид.

monozygotic twins еднојајни близнаци.

morphine морфиум; морфин.

morphogenesis морфогенеза; форма на постанок или развој на органи или делови на организми.

morphogenetic морфогенетски; развој на формата; внатрешно лачење што влијае на растењето и исхраната на организмите или на организмите.

morphology морфологија; биолошка дисциплина што се занимава со проучување на надворешниот облик и внатрешната градба на организмите и нивните органи; наука за градбата на живите суштества.

morphologic морфолошки; што се однесува на формата и структурата.

morphometric морфометриски; што се однесува на морфометриските мерења на еден базен.

morphometric map морфометричка карта; карта на која се претставени поголем број карактеристични податоци за еден воден базен.

morphometric parameters морфометриски параметри; параметри што можат да се определат од батиметриска карта; тоа се; максимална должина и ширина на еден базен, површина, волумен, максимална длабочина, крајбрежна линија и развој на крајбрежната линија.

mortality морталитет; смртност; смртност на единки во популацијата што се изразува со бројот на загинатите единки во временска функција.

neonatal mortality смртност на новородени единки.

mortality rate степен на смртноста.

morula морула; ембрионален стадиум; стадиум во развојот пред фазата гастрולה.

mosaic мозаик; мозаичка катода.

mosquito комарец.

moss мов; покриен со мов; третиште.

mother мајка; женски родител.

motile мотилен; подвижен; способен да врши спонтани движења.

motility подвижност; способност да се движи или да ја менува местоположбата.

motion движење или акција; промена на местото или положбата.

motor мотор, кој се однесува на моторот.

mould калап за леене.

mountain планина; висока планина.

mounter монтер; оној кој монтира.

mouth уста; отвор преку кој се прима храна.

movement движење; активност што предизвикува промена на формата, местото или место положбата.

mucous membrane епителна мембрана; мембрана чија површина е навлажнета со слуз.

mud кал; тиња; каллива почва.

mud minnow мала слатководна риба што живее во калливи води.

mud sampler прибор за собирање проби од езерските седименти.

muffler издувен лонец кај автомобилите.

multicellular многуклеточен; составен од многу клетки.

multiform што се појавува или има различни форми.

multimeter мултиметар; авометар; универзален инструмент.

multiphase многуфазен, со повеќе фази.

multiplexer мултиплексер; степен за составување на телевизиската сигнална боја.

multiplier множач; умножувач; множител.

muscle мускул; специјален орган кој со собирање и растегнување овозможува организмот да се движи.

musculology мускулогија; бриологија; наука што се занимава со проучување на мовта.

mushroom печурка; печурка за јадење.

mutable способен на промени.

mutation мутација; брзи наследни промени во карактеристиките на еден организам, единка или вид.

biochemical mutation биохемиска мутација.

mass mutation мутација на масата.

parallel mutation паралелна мутација.

mutualism мутуализам; слаба или јака заемност помеѓу животните или помеѓу растенијата на различни видови, односно помеѓу растенијата и животните.

mycology микологија; дел од биологијата што се занимава со проучување на печурките и габите.

mycophyte микофити; габии.

myology миологија; наука за мускулите.

myomere миомер; мускулен сегмент во вентралниот дел на рибата.

myotome миотом; миомер.

myrmecology мирмекологија; наука што се занимава со проучување на мравките; наука за мравките.

mysterious мистериозен; таинствен.

myth мит; легенда.

N

nacelle авионски труп.

nail клинец, брут; нокт.

naked гол; непокриен, без черупка; без листови или влакна.

name име; назив; се однесува на единки или група кон која припаѓа.

nanophylous малolistен; со мали лисја.

nanoplankton нанопланктон; организми во планктонот што се помали од 40 микрони во должина или дијаметар и не можат да се соберат со мрежа.

narcotic наркотичен; лек за спиење.

nares отвор на носната празнина; мирисен отвор кај ембрионите на рибите.

nasal назален; носен; што се однесува на носот или на носните отвори.

natal натален; што се однесува на прирастот и порастот.

natality наталитет; степен на прираст.

natant натантен; пливачки; што се однесува или е адаптиран за пливање.

native нативен; природен; првобитен; се појавува по природен пат.

natural classification природна класификација; распоред по групи направен врз основа на филогенетските сродни врски.

natural history природна историја; историја на одредени групи.

naturalisation натурализација; адаптирање; воведување и задомување на организми во друг регион.

natural selection природна селекција; природен избор; избор што се врши кај организмите во природата.

natural water природна вода.

nature природа; природна сила.

nauplius науплиус; ларва; првиот стадиум на развитокот кај некои крустацеи каде што се јавуваат три пара екстремитети, и тоа: антени, антени и мандибули.

nautical наутички; поморски.

nautics наутика; наука за поморството.

naval папок; умбиликус.

navy морнарица; бродски; поморски.

nealogy наука што се занимава со проучување на младите животни.

necrobiology некробиологија; наука што ја проучува активноста на клетките по смртта на еден организам.

necrocytosis некроцитоза; умирање на клетки.

necrophagous некрофагичен; што се храни од изумрени тела.

nectar нектар; слатка материја што ја лачат растенијата и цветовите.

necton нектон; група организми способни за самостојно активно движење во водата, и тоа на поголеми растојанија.

negative негатив, негативен.

neogenesis неогенеза; регенерација; формирање на нови ткива.

Neolithic age неолитска епоха; нова камена епоха.

neon неон, племенит гас.

neonatal неонатален; неодамна измрестен или роден.

neontology неонтологија; наука за сегашниот органски живот.

neotype неотип; нов тип.

nephroid нефроид; бубрегови-ден; во форма на бубрег.

neritic неритичен; прибрежен; што живее во прибрежните води.

nerve нерв; жила; жила на лист.

nervous system нервен систем.

nervous tissue нервно ткиво.

nest седело; легло; скривалиште; гнездо.

nestling млада птица што сè уште не го напуштила седелото.

net мрежа; алат за собирање организми.

net plankton мали организми што лебдат во водата.

net productivity нето продукција.

netlike мрежест; што наликува на мрежа.

network систем од линии и точки, мрежа, повеќеполна мрежа.

neutral неурален; што се однесува на нервниот систем или на нервните ткива.

neutral canal нервен канал при ембрионалниот развикот.

neuston неустон; вкупен број на водни организми што се наоѓаат на површината или во тенкиот површински слој на водата, а се одржуваат во водата благодарение на површинскиот притисок.

neutral неутрален; бесполов; асексуален; ни машки ни женски.

neutralism неутализам; облик на еколошки односи меѓу организмите во кои постои просто присуство на два вида кои се еден покрај друг, а притоа не влијаат еден на друг.

nicotine никотин.

night ноќ; мрак; темнина.

night blindness ноќно слепило.

niche ниша; одредена животна можност остварена во животната заедница.

ecological niche ниша на средината.

nitrate нитрат; сол или естер на нитрична киселина.

nitrate bacteria бактерии што ги претворуваат нитритите во нитрати.

nitrification нитрификација; претворавање на амонијакот во нитрити.

heterotrophic nitrification хетеротрофна нитрификација.

nitrite нитрит; сол или азотна киселина.

nitrogen азотен; азот; безбоен гас.

nitrogen cycle кружно движење на азотот во природата; кружно движење на азотот преку биолошки процеси во природните средини.

nitrogen fixing асимилација на слободниот азот; микробиолошки процеси преку кои се врши фиксација на слободниот азот.

nitrogen fixing bacteria азотофиксаторски бактерии; бактерии што се способни да го врзуваат слободниот азот од воздухот.

nitrophilous нитрофилен; растение што расте на многу азотна почва.

nitrophyte нитрофит; нитрофитно растение.

nocturnal што се појавува само ноќе; што бара храна само ноќе.

nomenclature номенклатура; наменување; утврден начин за давање имиња на растителни и животински видови.

nomology номологија; проучување на принципите на една наука.

normal нормален; типичен; регуларен; стандарден.

normal solution нормален раствор; раствор што содржи еден грам еквивалентен на супстанцијата по литар.

north север; географска страна на светот.

nose нос; орган за мирис.

nosogenic носогеничен; патогеничен; што предизвикува болест.

nuclear нуклеарен, кој е во врска со атомот.

nucleus јадро; структура што е присутна во повеќе животински и растителни клетки.

nude гол; непокриен.

number број; нумерација.

numerator нумератор; делител.

numerical нумеричен; броен.

numeroscope нумероскоп; направа за регистрирање броеви на екранот.

nurse негување; одлгедување; хранање.

nurse tree дрво што се сади за да ги заштити младите дрва што растат.

nutatation нутација; вртење на оската на Земјата.

nutrient нутриент; хранлив; хранлива супстанца; хемиски елемент или органски и неоргански супстанции што организмите ги користат при примарната продукција; храна што при метаболизмот ослободува енергија.

nutrition исхрана; вкупните процеси во апсорбирањето и искористувањето на храната.
extra nutrition дополнителна исхрана.
mineral nutrition минерална исхрана.
nutritious хранлив; што служи како храна.

nyctanthous што цвета во ноќ.
nyctipelagic што излегува на површината на водата само ноќе.
nyctitropism никтитропизам; тенденција на листови да се издигаат ноќе.
nylon најлон; синтетичка маса.

O

oak даб; дабово дрво.
oar весело.
obcompressed сплескан во вен-трална насока.
object објект; предмет; цел.
objective што се однесува на предметите или објектите; се наоѓа во објектот.
oblate сплескан на половина.
obligate облигаторен; ограничен; ограничен на посебна средина; определен со граници; неопходно потребен.
oblong долгнавест; со правоаголна форма и е подолг отколку висок.
objective објектив; леќа.
observation опсервација; набљудување; забележување.
occipital оципитален; се однесува на задниот дел од главата.
ocean океан; океанска водена површина.
oceanodromous океанодромен; мигрирање на риби во океаните.

oceanography океанографија; наука што се занимава со проучување на океаните.
ocelus едноставно око или пигментна дамка што функционира како светлосен примач.
ocular окуларен; очен; се однесува на окото.
oculomotor што се однесува на движењето на окото.
oculus око; орган за вид.
odograph електронска направа за нанесување на поминатиот пат на карта.
odontogeny одонтогенија; наука за развојот на забите.
odontoid однотоид; забовиден; сличен или има забеста форма.
odontophore одонтофор; 'рскавична маса кај гастроподите.
odor миризба; арома.
odoral одорален; мирисен; се однесува на аромата.
odoriferous одориферен; мирислив; има изразита миризба.

odorless без мирис.

offshore wind ветер што дува од копното кон водениот базен.

offspring потомство на животно или растение.

oil масло; течност што не се раствора во вода.

olfaction сетило за мирис.

olfactory што се однесува или припаѓа на сетилото за мирис.

oligoaerobic олигоаеробен; што живее во услови со мали количини на кислород.

oligochaetes олигохаети; прстенести црви со мал број четинки.

oligomictic олигомиктичен; воден базен во кој температурата на водата е секогаш над 4°C.

oligophagous олигофагичен; во исхраната ограничен на одделни растенија.

oligosaprobic олигосапробен; што живее во малку загадена вода.

oligothermal олиготермален; што се ограничува на опсег на ниска температура.

oligotrophic олиготрофен; во кој недостасува растителна храна.

oligotrophic basen воден базен со сиромашна продукција на органски материји чија вода главно чиста и она.

oligotrophy олигорофија; недостиг на храна.

ombrophil омброфил; растение приспособено на големи количини дожд.

omnicolous што е способно да расте на различни почви.

omnigraph омниграф; механизам за испраќање Морзевови знаци.

omnivore омнивор; животно што се храни со животинска и растителна храна.

omnivorous омниворен; се храни со растителна и животинска храна.

one cell едноклеточен; организам што претставува најпроста форма на растенијата или животните.

onemeter амперметар; комбиниран милivolт.

ontogenesis онтогенеза; историја на развитокот и растењето на единките; развиток на единки од јајце до целосен организам.

ontogenetic онтогенетски; се однесува на развитокот на единките.

onotogeny онтогенија; индивидуален развиток.

oogenesis оогенеза; процес на формирање клетки во јајцето.

oology оологија; наука што се занимава со проучување на јајцата, птиците и гнездата.

ooze мека тиња од дното на воден базен.

oozoid оозоид; единка што се развива од јајце.

opacimeter мерач за мерење просирност.

opaque membrane непрозрачна мембрана кај некои икри од риби.

operator оператор, телефонист; дежурен телефонист.

operculate што има поклопец.
operculum оперкулум; поклопец на жабрената комора на рибата.

optics оптика, наука за светлоста.

optimum оптимум; најпогодни услови на устата или на дел од устата.

ecological optimum еколошки оптимум.

oral орален; устен; што се однесува на устата или на дел од устата.

oral valve два правца во отворот на устата кај рибите што го спречува враќањето на водата во текот на респираторното движење.

orbicular орбикуларен; со тркалезна или глобуларна форма.

orbit орбита.

order ред; таксономска група помала од фамилија, а формира класа или поткласа; во класификацијата е група на организми тесно поврзани, а кои спаѓаат меѓу фамилија и класа.

organ орган; дел од организмот со одредена форма и облик и врши една или повеќе функции.

organ of equilibrium орган за рамнотежа.

organ of hearing орган за слух.

organ of sight орган за вид.

organ of smell орган за мириса.

organ of taste орган за вкус.

organ of touch орган за допир.

organelle органела; посебен орган во клетките што врши дефинитивна функција.

organic органски; што се однесува на органот; што ги покажува особеностите на еден жив организам.

organic chemistry органска хемија; наука што се занимава со проучување на составот на сложените хемиски групи кај растенијата и животните.

organic cycle кружење на органските материји.

organic evolution органска еволуција; еволуција на живите организми; постанок на видовите.

organic matter органска материја.

organic producsstion органска продукција; биолошка продукција.

organism организам; жива единка; живо растение или животно.

organogenesis органогенеза; развој на орган; развој на посебни органи или структури од недефинирани ткива; формирање и развој на органи.

- organography** органографија; опис на органите во еден жив организам.
- organoid** органоиден; органела; сличен на орган.
- organology** органологија; наука што се занимава со проучување на органите на растенијата и животните.
- origin** потекло; постапка на доаѓањето во живот.
- origin of species** потекло на вид.
- common origin** општо потекло.
- ornis** фауна на птици на еден простор.
- ornithology** орнитологија; наука што се занимава со проучување на птиците; наука за птиците и нивниот живот.
- orography** орографија; наука што се занимава со проучување на планините на Земјата.
- orthodromic** ортодромен; што се движи во нормална насока.
- orthogenesis** ортогенеза; еволуција на одредена насока.
- orthograde** стратификациона крива за температурата или хемиските фактори во воден базен што има еднообразен тек.
- oscillate** осцилира; се колеба; се движи напред-назад.
- oscillation** осцилација; колебање; вибрирање.
- osculum** оскулум; излезен отвор кај сунѓерите.
- osmatic** осматски; импулсивен; со чувство за миризба.
- osmophilic** осмофилен; адаптиран за живеење во средина со висок осмотски притисок.
- osmoreceptor** примач што се стимулира со промените во осмотскиот притисок.
- osmoregulatory** се однесува на регулацијата на осмотскиот притисок во еден организам.
- osmosis** осмоза; процес на мешање на две течности или два гаса со различни концентрации низ полупропустлива мембрана.
- osmotic pressure** осмотски притисок; притисок потребен да ја спречи водата да не помине во растворот од кој е одвоена со мембрана низ која само вода може да помине.
- osteology** остеологија; дел од анатомијата кој се занимава со проучување на формирањето и организацијата на коските во скелетниот систем.
- otic** отичен; слушна капсула во ембрионалниот развој.
- otolith** отолит; ушно камче.
- otology** отологија; наука што се занимава со проучување на ушите.
- outflow** истек; место каде што истекува водата.
- outlet** истек; поток или водена маса што истекува од воден базен.

outlet of spring излез на извор.

outlook изглед; видик.

output излез; излезен сигнал; продукција; проток.

outside надвор; надворешност; крајна граница.

ovarian јајцест; припаѓа или се однесува на јајце или икра.

ovary орган што произведува јајца; дел од цветето што се развива во плод.

oven печка; термостат.

crystal oven термостат на кристалниот кварц.

overlying water контактна вода на дното на еден базен.

overlay повеќеемитерски транзистор.

overpopulation пренаселеност.

overturn превртување; процес што се јавува во езерото кога површинската вода се затоплува во пролетниот период и станува потешка, така што потонува надолу и кога на еден водата на површината станува релативно поладна потонува кон дното.

oviparous што раѓа или произведува јајца или икри.

ovotestis овотестис; орган што произведува сперма и јајца; како кај гастроподите, на пример.

ovum клетка на јајце или јајца; посебна клетка способна да се развие во нова единка од ист вид.

oxbow lake езеро создадено кога речен меандер (завој) ќе се откине од речниот тек.

oxibiotic оксобиотичен; аероби-чен; што живее во присуство на кислород.

oxidation оксидација; реакција во која кислородот се сврзува со друга материја по пат на ослободување на топлина.

oxidize одсидира; што врши оксидација.

oxygen кислород; кислород; елемент што е најраспространет во природата.

oxygenation оксигенација; одсидација; комбинација со кислород.

oxygen profile кислороден профит; крива на кислородот претставена од површината до најдлабоките делови на еден базен.

oxyhemoglobin хемоглобин снабден со кислород.

oxyphyte оксифит; растение што расте на кислородна почва.

oxytropism окситропизам; тенденција на организмот да биде привлечен од кислород.

oyster острига; морска школка.

ozone озон; кој внесува живот; атмосфера.

ozonoizer озонизатор; апарат во кој кислородот се претвора во озон.

ozon sphere сфера со озон; дел од атмосферата.

P

расе чекор; кас; начин на одење; темпо на одење.

pad продолжувач; ослабувач без регулација; подметнувач.

paddle кратко весло; веслање со кратко весло.

pain бол; болка; непријатен осет или чувство.

painted обоен; со обоени линии или дамки со различен интензитет.

paired fins парни перки; пекторалните и пелвичните перки на рибите.

palate непце; орган во устата.

paleoanthropology палеоантрополигија; наука што се занимава со проучување на фосилните остатоци и животот на човекот во поранешните геолошки периоди.

paleobiology палеобиологија; биологија што се занимава со проучување на старите изумрени растенија и животни.

paleobotany палеоботаника; наука што се занимава со проучување на фосилните растенија; палеофитологија.

Paleocene Палеоцен; првата епоха од терциерниот период.

paleodendrology палеодендрологија; наука што се занимава со проучување на фосилните дрва.

paleoecology палеоекологија; наука што се занимава со проучување на односот помеѓу старите организми и нивната животна средина.

paleolimnology палеолимологија; наука што се занимава со проучување на езерските седименти.

paleolimnological се однесува на палеолимологијата.

Paleolithic period палеолитски период; период на раната човечка култура, карактеристичен со употреба на камени орудја.

paleomorphology палеоморфологија; наука што се занимава со проучување на старите облици во карпите и на површинската почва.

paleontology палеонтологија; наука што се занимава со проучување на животните и растенијата што на Земјата живееле во дамнешно минато, чии остатоци можат да се најдат и денес во Земјината кора; наука за фосилите.

paleophytology палеофитологија; палеоботаника; наука што се занимава со проучување на фосилните растенија.

paleozoic палеозоик; ера на геолошката историја.

paleozoology палеозоологија; наука што се занимава со проучување на фосилните животни.

pallial мантилен; што се однесува на надворешниот набор што го покрива полжавот.

pallium надворешен набор или мантил на молуската.

paludal каллив; што расте или успева во кал.

palynology палинологија; наука што се занимава со проучување на спорите и полинот, како и нивното присуство во седиментите на езерата и мочуриштата.

pan плиток ареал од стоечка вода, кој обично се суши во текот на сушната сезона; чаша.

pancreas панкреас; жлезда под желудникот.

pandemic пандемичен; космополитски; континентален или широко распространет во светот.

pantelegraph тантелеграф; фото-телеграф.

pantelephone пантелефон; телефон со многу осетлив микрофон.

panthalassic што живее и во прибрежните и литоралните води.

pantograph пантограф; апарат за прецртување.

paper хартија; научен труд.

paper - mill фабрика за хартија.

parachor парахор; количник на површинскиот напон и густината.

parrallelogram паралелограм; геометриска слика.

paralimnic паралимничен; се однесува на населбите лоцирани на брегот на едно езеро.

parallelism паралелизам; сличен тек на еволуција придружен од две несродни групи или организми.

paralysis парализа; губење на мускулна функција; блокирање или уништување на нервни клетки.

parameter параметар; менлива величина; секој еколошки фактор е еден параметар, како на пр. температурата итн.

parasite паразит; организам што живее за сметка на друг организам или живее во друг организам.

external parasite надворешен паразит.

internal parasite внатрешен паразит.

parasitic паразитен; што живее за сметка на друг.

parasitism паразитизам; начин на живеење на паразитите.

parasitoid паразит што живее во организам само во текот на ларвената фаза.

parasitology паразитологија; наука што се занимава со проучување на паразитите и паразитизмот.

parathyroid gland внатрешна жлезда кај рибите која обично се наоѓа кај вратот и служи за секреција.

paratype паратип; ненормален тип на еден вид, како на пр. од бактеријална колонија.

parsec парсек; мерка за растојание (оддалеченост) во астрономијата.

parenchyme паренхим; ткиво кај организмите.

parent родител; татко или мајка.

parental родителски.

parthenogenesis партеногенеза; развиток на јајце или друг организам без претходно оплодување.

artificial parthenogenesis вештачко оплодување.

parthenogone партеногон; единка што е произведена по партеногенетски пат.

partial парцијален; делумен.

particle честица; дел.

parturition процес на раѓање.

pass премин; пропуштање; внесување.

passage премин; канал; вентил.

passive пасивен; неактивен; резултиран или изведен од надворешна сила.

patent патент; изум.

paternal патернален; вроден од машкиот родител.

pathogen секоја болест што е

предизвикана од микроорганизам.

pathogenic патогенетски; способен да причинува болест.

pathology патологија; наука што се занимава со проучување на болестите и нивните различни облици во кои се јавуваат.

plant pathology растителна патологија; фитопатологија.

pattern преглед; шаблон; слика; образец.

pavement плочник; горниот слој на пат.

pavillion павилјон; зграда.

peak elevation kota; висинско растојание од морската површина или некоја точка; број што означува висина или некоја точка; број што означува висина или некое растојание.

peat тресет; делумно распадната вегетација.

peatbog тресетиште; наоѓање на тресет.

peat mud тресетска кал.

peaty тресетен; личи на тресет.

pectin пектин; материја што се раствора во вода, а е присутна во растителните клетки.

pectoral пекторален; граден; кој се наоѓа или е сместен во градниот регион.

pectoral fin пекторална перка; градна перка.

pectoral girdle спојница на градната перка кај рибите.

pectus пектус; граден дел.

pedogenic педогенетски; што се однесува на формирање на почвата.

pedology педологија; едафологија; наука што се занимава со проучување на почвата.

pedonic организам што живее на дното од слатководно езеро.

pelagic пелагичен; регион на слободната вода во море или езеро.

pelagial zona пелагијална зона; зона на езеро врз која не влијае ни крајбрежјето со литоралот ни профундалот со седиментите.

pelagic пелагијален; што се однесува на отворената вода.

pelagic fish пелагијална риба; риба што живее во пелагијалот.

pelagic forms пелагијални форми; целиот жив свет во пелагијалот, како на пр. планктонот, нектонот и неустонот.

pelagic пелагичен; се движи од место во место.

pelleted food вештачка храна за хранење риби.

pelvic пелвичен; карличен; што се однесува на градната спојница.

pelophyous пелофилен; што расте на глина.

pelvic fin странична градна перка.

penetration пенетрација; навлегување како на пр. на вода,

penetrometer пенетрометар; мерач на пробивност; мерач на јачина.

penetron пенетрон; инструмент кој го мери интезитетот на гама зраците и го мери системот на корозијата на материјалите.

penicilin пеницилин; антибиотик од групата супстанции растворени во етер.

pentagonal пентагонален; петаголен; со пет агли.

peptone пептон; хранлива супстанца што се преобразува во варењето.

per cent процент; стоти дел; стотинка.

perch греч; мала слатководна риба.

peregrine егзотичен; туѓински; странски.

perforator перфоратор; машина за перфорација.

performance перформанса; особина, работен режим.

perennation перенација; многугодишност; кој преживеал неколку години; кој останува во живот од година во година.

perennial перенијален; многугодишен; кој живее две или повеќе години.

perennial stream поток низ кој тече вода во текот на цела година.

perforated перфориран; издупен; со пори или отвори.

- peribranchial** перибранхијален; околу жабрен; што ги опкружува жабрите кај рибите.
- pericentric** перицентричен; сместен близу или околу центарот.
- periderm** перидерм; надворешен слој на кожата.
- perigon** перигон; агол од 360°Ц.
- perimeter** периметар; обем; обем на полигон.
- period** период; определен дел време или низа на појави.
- blooming period** период на цветање, цутење.
- growth period** период на растење.
- incubation period** период на инкубација.
- reproduction period** период на размножување.
- sexually active period** период на сексуална активност.
- stagnation period** период на стагнација.
- periodic** периодичен; повремен; што временски се менува.
- periodical** периодичен; повремен.
- periodicity** периодичност; повременост; ритам; редослед; тек на извесни случаи во природата.
- periostracum** танок надворешен слој на лушлата од молуските.
- peripheral** периферен; што е надвор или оддалечен од центарот; што се наоѓа на периферијата.

- periphery** периферија; надворешна површина или граница; надворешен дел на едно тело.
- periphytes** перифити; бактерии што растат приклучено на цврста подлога.
- periphyton** перифитон; растителна макрофлора што обично расте на субверзната површина (камења, водени растенија и др.) и формира лизгава маса на површината.
- periplast** перипласт; надворешна мембрана на некои алги.
- peristome** перистом; раб на устата; дел околу устата.
- peristreme** перистрем; раб на отворот на черупката.
- perivitelline space** перивителусен простор; простор околу желудникот.
- perivitellus** перивителус; жолчник.
- permafrost** пермафрост; вечен мраз; постојано смрзнат.
- permanent** перманентен; постојан; траен; непрекинат.
- permeability** пемеабилност; полупропустливост.
- persistent** постојан; траен; издржлив.
- person** персона; единка на една колонија.
- pest** штетник; штетен организам.
- pesticide** пестицид; збир на сите хемиски средства што се употребуваат за уништување на болестите кај растенијата.
- petiole** петелка.

petricolous што живее во карпи или околу карпи.

petri dish петриева чашка; петриева кутија.

petrography петрографија; наука што се занимава со проучување на описот и класификацијата на карпите.

petroleum петролеум; петролеј.

petrology петрологија; дел од географијата што се занимава со проучување на карпите и камењата; литологија.

petrophyte петрофит; растение што расте на карпа или камен. pH негативен декаден логаритам од концентрацијата на водородните јони. Помалку од 7,0 дава кисела реакција, додека повеќе од 7,0 дава алкална реакција.

phagocyte фагоцит; бело крвно зрнце; клетка способна да уништува микроби и мртви клеточни организми.

phaoplankton фаопланктон; површински планктон; планктон што живее во длабочини каде продира светлина.

phase фаза; стадиум; период.

phengophil што сака повеќе светлина.

phenologic фенолошки; што се однесува на фенологијата.

phenology фенологија; наука што се занимава со проучување на сезонските промени во природата; наука за периодичните појави кај растител-

ниот и животинскиот свет, како: датум на растење, цутење, преселување, зимски сон, период на парање и др.

phenomenon феномен; појава.

phenotype фенотип; збир на надворешни, видливи особини на живото суштество.

phon фон; единица за јачина на звукот.

phonation испраќање звучни сигнали.

phone телефонски апарат; телефонира.

phonics акустика.

phonogram фонограм; звучен запис.

photogrammetry фотограмetriја; авионско снимање на земјиштето.

phonometer фонометар; апарат за мерење на јачината на звукот.

phot фот; единица на осветлување.

photometry фотометрија; техника за мерење на јачината на светлината.

photic фотичен; светлосен; што се однесува на светлината.

photic zone светлинска зона; површинските слоеви на водата во кои светлината навлегува; горен слој вода на еден базен каде што има доволно светлина за вршење фотосинтеза.

photoautotroph фотоаутоτροφ; организам кој со помош на светлината на CO₂ создава органска материја.

- photolysis** фотолиза; разложување под дејство на светлина.
- photoorganotroph** фотоорганотроф; организам што користи светлосна енергија при производство на храна од органиски материји.
- photoperiodism** фотопериодизам; реагирање на организмот на промените на светлинскиот интензитет.
- photophilous** фотофилен; што бара и живее во силна светлина.
- photosynthesis** фотосинтеза; процес што се јавува во хлоропластите на зелените растенија при што шеќерите се формираат од карбондвоксид и вода во присуство на светлина и хлорофил.
- apparent photosynthesis** јасна фотосинтеза.
- net photosynthesis** вистинска фотосинтеза.
- short-term photosynthesis** краткотрајна фотосинтеза.
- phototaxis** фототаксија; движење на растителни органи од многу растенија во насока на сонцето како извор на светлина.
- phototroph** фототроф; фототрофен организам.
- phototropism** фототропизам; настроеност на организмите под дејство на некои надворешни надразнувања да одговараат со движења.
- positive phototropism** позитивен фототропизам.

negative phototropism негативен фототропизам.

- phycoerythrin** црвен пигмент што привлекува светлина и е присутен во црвените и во другите алги.
- phycology** фикологија; алгологија; наука што се занимава со проучување на алгите.
- phyllotaxy** филотаксија; што произведува или развива листови.
- phylogenetic** филогенетски; што произведува или развива листови.
- phylogenesis** филогенеза; наука за развитокот на некои таксони од првите предци до денес; еволутивен развиток на растителните и животинските видови, родови, фамилии и класи.
- phylogeny** филогенија; дел од биологијата што ги проучува сродните односи на одделни типови организми; историја на растењето; еволуциона историја.
- phylum** елементарна подлеба во класификацијата; таксон што содржи една или повеќе класи.
- physical** физички; природен; создаден во природата.
- phisiogeny** физиогенија; историја на природата; наука што се занимава со проучување на постанокот на природата.
- physiognomy** физиномија; изглед; израз на лицето.

physiographic физиографски; што се однесува на физиографијата.

physiography физиографија; опис на природата.

physiological физиолошки; што се однесува на нормалните процеси или односи.

physiology физиологија; наука за функцијата; наука што се занимава со проучување на различните процеси и активности во некој жив организам или во негов дел; ги проучува сложените животни функции што ги вршат одделни делови на телото.

phytobenthos фитобентос; заедница на макрофитски растенија и алги што ја населуваат подлогата на езерото.

phytobiology фитобиологија; биологија за растенијата; наука што се занимава со проучување на историјата на растенијата.

phytobiotic фитобиотичен; што живее во растението.

phytocenosis фитоценоза; растителна заедница.

phytochemistry фитохемија; хемија на растенијата.

phytogenesis фитогенеза; настанок на растенијата.

phyto genetics фитогенетика; генетика на растенијата.

phytogeography фитогеографија; растителна географија; наука

што се занимава со проучување на распространетоста на растенијата на земјата.

phytography фитографија; дескриптивна ботаника.

phytology фитологија; ботаника; наука што се занимава со проучување на растенијата.

phytomorphology фитоморфологија; биолошка наука што се занимава со проучување на формата и градбата на растенијата и нивните органи.

phytonomy фитономија; законитост за потеклото и развојот на растенијата.

phytoparasite фитопаразит; паразитен растителен организам.

phytopathology фитопатологија; наука што се занимава со проучување на растителните болести.

phytophagous фитофаг; хербивор; што се храни со растенија.

phytosociology фитосоциологија; гранка на ботаниката што ги содржи екологијата, корологијата и генетиката на растителните асоцијации.

phytotoxic фитотоксичен; својство на некоја материја да дејствува отровно на растенијата.

phytotype фитотип; репрезентативен тип на растение.

picture слика; цртеж.

pig особина на сирово железо.

pigment пигмент; обоена материја во ткивата на организмите.

pigmentation пигментација; обоеност; количина и квалитет на обоеност на организмите.

pigment cell пигментна клетка; обоена клетка што содржи пигменти.

pile столб; колец нуклеарен реактор.

pilotage пилотажа, пилотирање, водење авион.

pinna издадена структура, како перка или крило.

prniform кој има форма на перка.

pip знак; ознака на екранот од радарот.

pipe цевка; цевковод.

pipette пипета; стаклена цевка.

piscine кој се однесува на рибите.

piscivorous писциворен; рибојад; што се храни со риби.

piston клип.

pitch смола; што содржи смола.

plagiotropism плагиотропизам; растење косо или во хоризонтална насока.

plain рамнина, како географски поим.

planarian што слободно плива во водата.

plankter планктер; планктонски организам; индивидуален организам или вид на планктон.

plankton планктон; водни организми што живеат на повр-

шината или под површината на пелагијалот, а кои немаат доволно сила да се противстават во водената струја што ги носи.

eulimnetic plankton езерски планктон.

eupelagic plankton планктон во океан.

eurycladous plankton планктон во солени води.

planktophYTE планктофит; планктонско растение.

plant растение; организам различен од животно.

areal plant надземно растение; епифит.

amphibious plant водоземно растение.

aquatic plant водно растение.

cultivated plant култивирано растение.

flowering plant цветно растение.

oligopetric plant растение на карпи.

plant detritus изгинати и издробени растителни делови што се напластуваат на дното на еден воден базен и влегуваат во неговата тинџа.

plasma плазма; течност на крвта и лимфата.

plasma membrane клеточна мембрана.

plaster пластер; гипс; фластер; замачкувач.

plastic пластичен; способен да се менува или модифицира.

plastidule органски чувствителен молекул; најмал органски дел на живите организми.

plateau висорамнина, како географски поим.

plate тенок рамен сад за култивирање; плоча; диск.

plating сееење; култивирање на микроорганизми.

plywood фурнир.

Pleistocene плеистоцен; прва епоха на квартар.

pleomorphic плеоморфичен; повеќеформен; со повеќе од една форма во текот на животниот циклус, како на пример некои бактерии или габи.

pleuston плеустон; заедница на организми што слободно плива на површината на водата во воден базен.

Pliocene плиоцен; последната епоха на терцијарниот период.

plotophyte плотофит; растение што е адаптирано да плива.

pluristrarose наталожен во поголем број слоеви.

pneumatic пневматичен; воздушен; што настанал со помош на воздушниот притисок.

pneumatocyst пневматоцист; воздушен меур кај рибите.

pod кожурец; мешинка.

poikilothermous со менлива телесна температура во дадената средина.

point поинт; точка; показател.

freezing point точка на замрзнување.

fusing point точка на топење.

growth point точка на растење.

poison отров; отровна материја.

poison gland отровна жлезда; жлезда што лачи отровни материји.

polar поларен; се однесува на половите, како географски поим.

polar lake поларно езеро; езеро во кое температурата на површинската вода не се качува над 4°C.

polarimeter полариметар; инструмент за мерење на вртежите на светлоста во супстанцата.

polariscope поларископ; инструмент за изучување на поларизацијата.

polarity поларност; стремез или насока на два слободни магнета спрема магнетните полови на Земјата.

polarizability поларизациона моќ.

polarization поларизација; наелектризирање.

pole пол; две крајни точки на симетрична оска кај јајцата и икрите.

animal pole анимален пол.

vegetative pole вегетативен пол.

pollen полен; цветен прав.

pollen stratigraphy поленска стратиграфија; проучување на поленот присутен во слоевите од седиментите во кал или езеро.

- pollination** полинација; пренесување на поленот со помош на ветер, вода, инсекти, птици; полинација, по вештачки пат.
- polluted area** загаден просотор или ареал.
- pollution** полудија; загаденост; валкање.
- pollution of water** загадување на водата; контаминација или друга промена на физичките, хемиските или биолошките својства на водата, вклучувајќи ги промените на температурата, вкусот, бојата или мирзбата на водата.
- polyembryony** развиток на повеќе од една единка од едно јајце или икра.
- polygon** полигон; простор за тренирање и испитување.
- polimictic** полимиктичен; каде се среќава многу често и континуирана циркулација на водата.
- polymixis** полимикција; период на континуирано мешање на водата во текот на целата година.
- polymorphic** полиморфичен; многуобличен; што се јавува во многу облици.
- polymorphic** полиморфизам; појава на еден организам во повеќе форми.
- polysaprobic** полицалпробен; способен да живее во вода со ниска кислородна содржина, а со многу растворени органски материи.

- polythermal** политермален; се однесува на опсегот на висока температура.
- polytopic** политопичен; што се јавува на повеќе места.
- polytropic** политропичен; што содржи многу различни видови храна.
- pond** рибник; мало езеро; мал простор со неистечна вода.
- population** популација; вкупниот број единки на еден ист вид организми кои живеат на еден одреден простор.
- fish population** популација на риби.
- porosity** порозност; шупликавост.
- port** пристаниште; отвор; вентил; канал.
- positive** позитивен; одреден; познат; кој има помалку електрони од нормалниот број, како позитивните јони, на пр.
- posterior** постериорен; заден; дорзален; што се однесува на задниот крај.
- potamodromous** потамодромен; анадромен; што мигрира во слатки води.
- potamology** потамологија; наука што се занимава со проучување на протечните води.
- potamophilous** потамофилен; што се населува во потоци или реки.
- potamoplankton** патамопланктон; речен планктон; планктон во подвижните води, како на пр. во реките или потоците.

potential потенцијал; јачина.
pouch кесе; кожурец; мешинка; меур.
egg pouch кесе со икри или јајца.
power снага; сила; енергија.
preadaptation преадаптација; вродена особина на организам да се приспособи кон нова средина.
preanal преанален; кожен набор; на пример, кај икрите од риба.
preassure притисок; сила на единица површина.
precipitation преципитација; таложење; течна или цврста форма на вода што паѓа од атмосферата на земјата; таложење на раствор.
precision прецизност; точност.
precocious прерано развиен; расцутен пред вообичаеното време.
predation предација; акт на фаќање и убивање на други животни што служат како храна.
predator предатор; граблив организам.
predatory-pray организам што е храна на грабливците.
press прес; печат; прес центар.
prevernal што се појавува во рана пролет.
primary примарен; прв; основен.
primary production примарна продукција; продукција на органска материја од неоргански

материји во извесен период на време со помош на енергетски извор.
primitive примитивен; првобитен; нецелосен.
printer направа за пишување букви; апарат за копирање.
prismatic призматичен; првобитен; нецелосен.
prismatic призматичен; во форма на призма.
prismatic layer призматичен слој; средниот слој од лушпата на молуската.
probe сонда; чеп; клин; примерок.
procedure процедура; постапка; тек на работата.
process процес; тек; пат или начин нешто да се создаде или да се развие.
producer организам што е способен да произведува органски материји од обични неоргански состојки.
production продукција; производство.
productive продуктивен; способен да произведува.
profile профил; изглед од страна; вертикален пресек.
river profile речен профил; пресек од изворот до устието на реката.
profundal профундален; длабок; што се однесува на длабокиот простор на една водена маса; длабока зона.

progress прогрес; напредок; развиток; напредување.

evolutionary progress еволутивен напредок.

selective progress селективен напредок.

project проект; планирање.

projection проекција; претставување на цртеж.

property сопствеништво; имот; својка.

protection протекција; заштита на животна средина.

protein протеин; белковина; главниот дел од протоплазмата на организмите.

protistology протистологија; наука што се занимава со проучување на примитивните форми на животот.

protobiology протобиологија; наука што се занимава со проучување на ултрамикроскопските организми.

protoconch прво формирана ларвена лушпа на гастроподите.

protogenesis протогенеза; прв ембрионален стадиум.

protoplasm протоплазма; активна белковинска материја што се наоѓа во секоја клетка на организмот.

protophyte протифит; многуќлеточно растение.

prototype прототип; оригинален вид или примерок.

protozoa протозоа; на пример еноклеточен организам.

protractor протрактор; агломер.

psammon macrofauna фауна што се наоѓа во песокот на брег од езеро или река.

psammon microflora микрофлора во песокот на брег од езеро или река.

psammophilous псамофилен; што расте на песоклива подлога.

psammophyte псамофит; растение што расте во песок или во песоклива почва.

pseudoaquatic кој живее во влажна почва.

pseudoplankton псевдопланктон; остатоци - составни делови што учествуваат во планктонот.

psychrophil психрофил; организми што најдобро се развиваат при ниска температура, со оптимално движење од 5° до 10°C, како на пр. некои бактерии или габи.

psychrophyte психрофит; растение што расте на студена почва.

pulse пулс; ритмичко потиснување на крета од срцето.

pulsate пулсирање; чукање на срцето.

pump пумпа; моторна или друга пумпа.

pure water чиста вода, вода што е преработена од нечистотии или контаминација.

pure culture чиста култура; култура што содржи организми само од еден вид.

push-button тастер; петлица за притискање.

pycnometer пикнометар; градуирана стаклена направа за одредување на специфичната тежина на течностите.

pyloric end заден дел; крај на стомакот кај гастроподите.

pyramid пирамида.

pyranometer пиранометар; инструмент за мерење на транспарентоста.

pyrometer пирометар; инструмент за мерење на температурата.

pyrometry пирометрија; наука и техника при мерење на температурата.

pyrostat пиростат; автоматска направа за регулирање на висока температура.

pyrotechnics пиротехника; дисциплина за илуминацијата.

Q

quadded cable кабел; преден (завиткан) во четворка.

quadragesarian четириесегодишен; стар 40 години.

quadrangle четириаголник; со четири агли.

quadrant квадрант; површина на вегетација, обично m^2 , која е случајно одбрана и споредена со слична површина во друг регион.

quadratic квадратен; втор степен.

quadrature квадратура; поместување за 90° .

quadrennial четиригодишен; се случува секоја четврта година.

quaggy мочуриште; барско мек.

quagire мочурливо земјиште; мочуриште, бара.

qualitative квалитативен; вредносен; што се однесува на особината.

qualitative inheritance квалитативно наследство кое ги вклучува карактеристиките што меѓусебно изразито се разликуваат.

quality квалитет; својство.

quantitative квантитативен; количносен; што се однесува на бројот.

quantitative inheritance квантитативно наследство; наследство што ги вклучува особините, како обем, тежина, раст, степен на пигментација и друго.

quantity квантитет; количина; множина; величина.

digital quantity дигитална величина.

final quantity конечна величина.

random quantity случајна величина.

variable quantity менлива величина.

quantometer квантометар; болистички галванометар.

quantum квантум; најмал дел на енергијата.

quarry каменолом; рудник; место каде се вади руда.

quart корт; мерка за тежина во величина од 14 литри.

Quaternary квартал; геолошки период кој го опфаќа плиоценот и рецентните периоди.

quay кеј; сиден брег; пристаниште.

quinary петкратен; кој е составен од пет елементи.

R

recemation мешање на оптичкиот активен облик со некое соединение.

race раса; раса како подвид.

adapted race раса приоспособена на определени услови.

biological race биолошка форма или раса.

ecological race еколошка раса.

half race полураса.

racing car тркачки автомобил.

rack постолје; потпирка, полица.

radameter радиометар; радарска опрема за спречување на судири.

radar радар; радиолокатор.

radial радијален; што се шири надвор од централната оска.

radial canal радијален канал кај сунѓерите.

radiation радијација; зрачење, процес на озрачување.

adaptive radiation адаптивна радијација.

induced radiation причинета радијација.

initial radiataion почетна радијација.

residual radiataion остаточна радијација.

sun radiation сончева радијација.

thermal radiation топлотна радијација.

radiator радијатор; ладнак, направа за зрачење.

radical што расте од коренот во близина на површината на почвата.

radicle корен; мал корен.

radicivorous коренојад; што се храни со корени.

radicolous што живее во корени.

radicose со голем корен.

radioactive радиоактивен; способен да емитува радиоактивна енергија.

radiocarbon assay method примена на радиоактивен јаглерод за мерење на примарната продукција на фитопланктонот во водата.

- radiochemistry** радиохемија; хемија на радиоактивните супстанции.
- radiobioassay** примена на радиоактивните материји во исхраната на одделни организми.
- radiobiology** радиобиологија; биолошка дисциплина која се занимава со проучување на дејството на радијацијата врз живите организми.
- radioecology** радиоекологија; наука што се занимава со проучување на радијацијата што влијае врз односот меѓу живите организми и средината.
- radiogenetics** радиогенетика; дел од биологијата што се занимава со проучување на ефектот на радијацијата врз наследните особености.
- radiogram** радиограм; радиотелеграма.
- radiograph** радиограф, фотографија на материјал добиен со поминување на гама зраци.
- radioisotope** радиоизотоп; радиоактивен атом на некој елемент.
- radiology** радиологија; наука за зрачењето.
- radiometer** радио-метар; инструмент за мерење на енергијата при зрачењето.
- radium** радиум; високо радиоактивен елемент.
- radula** радула; тенка структура што ги држи редовите на младите заби присутни кај молуските.
- radula tooth** радулен заб; долг заб на радулата.
- rain** дожд; атмосферски талог.
- rainbow** виножито.
- rainbow trout** калифорниска пастрмка; виножитка пастрмка.
- rainfall** таложение; количина на дожд.
- rainy** дождлив, сезона на врнежи.
- rake** гребло за собирање водни растенија
- range** зафат; ареал; област на распространување; потег, домен.
- antibacterial range** ограничена област на распространетост.
- ranivorous** што се храни со жаби.
- rare** редок; разреден; растурен.
- rate** степен; темпо; норма; често повторување
- rate of production** степен на продуктивност.
- assimilation rate** интензивност на асимилацијата
- birth rate** степен на раѓање.
- death rate** степен на смртност.
- growth rate** степен на растење.
- reproductive rate** темпо на размножување.
- saturation rate** степен на заситеност.
- survival rate** степен на преживеаност.

ratio пропорција; коефициент; сразмер; однос.

age ratio сооднос на возрастните групи во популацијата.

sex ratio полов сооднос.

survival ratio пропорција на организмите што остануваат живи

raven антирадарска направа.

ray зрак; тенка 'рскавична структура кај перките на рибите.

reaction реакција; хемиска промена; меѓусебно влијание помеѓу две или повеќе материи.

reactor реактор; нуклеарен реактор, реактивен калем.

reader читач; читател; направа на читање.

reagent реагент; реактив, раствор.

realm кралство; една од шесте главни фаунистички ери на Земјата.

reamer алат за проширување.

rearing одгледување, како на пример риби.

recept потврда; признаница.

receiver приемник; примател.

recent рецентен; што припаѓа на современата епоха во развојот на Земјата.

recent eutrophication рецентна еутрофикација; мошне брза вештачки предизвикана суптрофикација како резултат на воведување на комунални и други отпадни води.

receptor рецептор; примач; орган на чувство.

recipe рецепт; упатство.

recognizer препознавач; направа за препознавање.

record плоча; запис; регистрарање.

redd простор за мрестење што го чистат некои риби, а каде ги фрлаат икрите.

reducer редуктор; ослободувач; систем за намалување.

reduction редукција; смалување; намалување.

reductor редуктор; дополнителен отпорник.

redd трска; водно растение.

refertilization рефертилизација; повторно оплодување.

reflection depth длабочина на природен воден базен од кој рефлектриониот светлосен зрак достигнува до површината.

reflector рефлектор; одбојно огледало.

reforestation рефорестација; шумивање; обнова на шумскиот покрив со помош на засадување или сеене.

refrigerating разладување.

refugium рефугиум; заточниште во кое растителните и животинските видови, па и цела биоценоза, се засолниле и се задржале во текот на неповолните периоди на Земјата.

regeneration регенерација; возобновување; повторна репродукција.

region регион; дел од зоолошко подрачје карактеристичен со посебен тип фауна и флора.

register регистер; бројач; направа.

regression регресија; враќање во преобитната положба или состојба.

regular регуларен; еднообразен по обем, форма или градба.

regulation регулација; уредување; регулирање на река, на пр.

relationship сродство; заемно однесување; сродност.

genetic relation генетска сродност.

regulator регулатор на динамо; регулатор.

rejector преден филтер; чеп.

relative сроден; соодветен.

relative depth релативна длабочина; максимална длабочина како процент на просечниот дијаметер.

relay релеј; пренесувач; предавател.

relict реликт; остаточен; растителен или животински вид што останал до денес од блиско или далечно минато. Ваквите видови биле широко распространети во минатото, но денес, по правило, се зачувани на мали простори.

relict area реликтен ареал; остаток од некогашниот ареал.

relief релјеф; испалченост.

remineralization реминерализација; повторна минерализација.

rep реп; единица за мерење на радиоактивното зрачење.

repeater релетитор; повторувач; пренесувач.

replication репликација; повторување на генетскиот материјал на секоја поделба на клетката.

repopulation репопулација; повторно населување.

reporter репортер; известувач.

reprint репринт; повторно штампање.

reproducer репродуктор; звучник, направа за репродукција.

reproduction репродукција; размножување; надомест на уништетните или оштетените делови на животинските тела.

reproductive organ репродуктивен орган.

reproductive system систем за репродукција; органи сврзани со репродукцијата на гаметите; оплодување и развиток на младите.

requirement потреба; побарувачка; барање.

reradiation повторно озрачување.

research истражување; испитување.

reservation резерват; строго заштитено природно подрачје.

reservoir резервоар; акумулационо езеро; природен или вештачки воден базен што служи за чување, регулација и контрола на водата.

residual наталожен; што се однесува на талогот или нешто што е останато како талог.

residual biomass наталожена биомаса.

residue талог; остаток; кој се однесува на остатокот.

resin смола; калифониум.

resistance резистенција; отпорност; противставување.

cold resistance отпорност на студено.

environmental resistance противставување на средината.

heat resistance отпорност на топлина.

winter resistance отпорност на зима.

resistor отпорник; омски отпор.

resorption ресорпција; вливање; акт на вливање.

resorption coefficient ресорпционен коефициент; вредност што покажува колкав дел од некоја материја влива еден организам.

respiration респирација; дишење; меѓусебна промена на гасови помеѓу еден организам и неговата средина; испарување на водата.

branchial respiration жабрено дишење.

dermal respiration кожно дишење.

external respiration надворешно дишење.

internal respiration внатрешно дишење.

respiratory респираторек; што се однесува на дишењето.

retainer држач; задржувач; потпирач.

respiratory organ респираторен орган; орган за дишење, како на пример жабри кај рибите.

reversed thermometer длабински термометар кој служи за мерење на температура на вода во различни длабочини.

reverser реверсер; превртувач; менувач на насоката.

rheology реологија; наука што ги проучува реките; наука за проточните води.

rheocene истечен извор; извор што истекува.

rheoplankton реопланктон; речен планктон; планктон во проточни води.

rheophyte реофит; растение што расте во бистри проточни води.

rhizogenesis ризогенеза; диференцијација и развој на корените.

rhizomorphous коренест; што има форма на корен.

rhizoplan ризоплан; микрофлора што се развива и живее на површината на коренот.

rhizosphere ризосфера; микрофлора што се развива и живее во непосредна близина на коренот.

rhizophagous коренојадец; што се храни со корени.

rhodophyte родофити; црвени алги.

rhumb бусола; компонентна игла.

rift пукнатина; отвор; дупка; отвор во карпа, на пример.

rift valley котлина што настанала по пат на отворање на земјата.

rimer завртувач, направа за завртување делови на машина.

ring прстен, кој личи на прстен.

riparian брежен; што се однесува на брегот на едно езеро, река или пото.

riparious организаам што расте или живее на брегот или близу до река или поток.

riser дирек; столб.

river река; природен тек на вода.

river bed корито на река.

river trout речна пастрмка; па-

стрмка што живее и се размножува во реките.

roach грунец; вид слатководна риба.

road пат; друм.

rocket ракета, кој се однесува на ракетата.

roe икра; јајце; јајце што се наоѓа во мембраната.

roll валјак; вртење со валјак.

roof кров на градежен објект.

room соба; сала; просторија.

root корен; основен орган на кормофитот.

rootlet коренче; мал корен.

rotation ротација, вртење; вртеж.

rotator ротатор, ротационо тело.

rotor ротор; ротационен дел на машината.

route пат; маршрута.

rudder кормило.

rudimentary што се јавува во раниот степен на развитокот.

rule правило; закон.

run движење на јато риби во текот на мрестењето.

running water проточна вода.

rust 'pfa; 'pfocuva.

S

sabin сабин; единица на апсорпцијата на звукот.

sac кеса; мембрана; торба.

air sac воздушна кесичка.

egg sac кеса со јајца.

yolk sac жолчна кеса.

sacciform во форма на кеса.

saccharimeter сахариметар.

sacculе мембрана; мала мембрана.

sagger заштитна касета за печење керамика.

sagital сагитален, во форма на стрела; што поминува низ средината на телото.

saline солен; што содржи сол или натриум хлорид.

salinity салинитет; степен на соленост на некој раствор.

saliva плунка; течност што се лачи во устата.

salmon лосос; голема риба што живее во солена вода, а се мрести во слатка вода.

salmonids салмониди; општо име за рибите од фамилијата салмониди.

salt сол; натриум хлорид.

sample проба; материјал што се собира со цел научно да се испита.

sampling земање проби.

sampler заедничко име за алатот за собирање проби.

sand песок; песоклива материја; пустина.

sandy shore песочен брег.

sanitary санитарен; хигиенски; здравствен.

sanitation санитација; спроведување здравствени мерки.

saprobe растителни и животински микроорганизми што живеат во загадени води на река, како и во природни и вештачки езера.

saprobic сапробен; што живее во загадени води и се храни од мртви органски материи.

saprogenic сапрогенетски; предизвикувач на гниење; што настанал по пат на гниење.

saprophage сапрофаг; организам што се храни со изумрени материи.

saprophagous се храни со изумрени материи.

saprophyte сапрофит; растение што се храни од мртва органска материја.

saproplankton сапропланктон; планктонски бактерии и габи.

saprotroph сапротрофен организам; се храни со изумрени или изгниени организми.

saprotrophic сапротрофен; обележува тип на исхрана каде што организмот се храни со изумрени или изгниени материи.

saprozoan животно што се храни со изумрени или изгниени материи.

sarcophagous саркофаг; месојад; се храни со месо.

saturation сатурација; заситување; заситеност.

savanna савана; тип на ливадаста вегетација.

saxicoline што живее или расте меѓу карпи.

scale лушпа; кора; мала рамна надворешна структура кај рибите.

scaler скалер; делител, направа за броење.

scalpet скалпел; мал нож.

scannar ултразвучен радар.

scanner скенер; испитувач; радар; разлагач на сликата кај телевизијата.

scheme шема; план; проект; систем.

school јато од риби; голем број акватични организми што пливаат заедно.

science наука; гранка на наука.

scientific method метод на научна работа што се применува за запознавање и утврдување на законите и принципите врз наблудување и експериментирање.

scientific name научно име; систем на именување на организмите.

scleroblast мезенхимна клетка што личи или формира спикули, како на пример, кај сунѓерите.

sclerometer склерометар; инструмент за мерење на отпорноста на супстанцијата кон притисокот.

scooter скутер; вид моторцикл.

screen екран; ситна фина мрежа.

sea море; воден базен.

search научно испитување; пронаоѓање; истражување.

season сезона; период; годишно време.

growing season период на растење.

mating season период на парење.

vegetative season вегетативен период.

seasonal сезонски; што се однесува на годишното време или на годишните времиња.

seasonal aspect сезонски аспект; следење на ритмичките промени; однесувања на одделни органски видови.

searcher истражувач; направа за истражување;

seasonal demorphism сезонски деморфизам; појава кога некое растение се јавува во две форми што се карактеристични за различни годишни времиња.

Secchi disk секиева плоча; рамна тркалезна бела плоча за мерење на проѕирноста на водата, со дијаметар 20-25 см.

secondary второстепен; втор по важност или по положба; спореден; што е по важност по првиот.

secondary sexual characteristics второстепенни полови карактеристики.

secretion секреција; лачење; акт на лачење.

section секција; пресек; дел.

sedentary кој не живее слободно; кој не мигрира.

sediment седимент; остаток; минерална материја донесена или наталожена во постојаните води.

- flaky sediment** лушпест седимент.
- profundal sediment** профундален седимент.
- sedimentary** седиментен; што се однесува на седиментот.
- sedimentation** седиментација; наталожување; формирање талог.
- seed** семе; зрно.
- segment** сегмент; остаток; дел од организам или структура одделен од главниот дел.
- segmentation** сегментација; браздење; поделба на делови.
- segregation** сегрегација; одделување; одделување од некоја целина.
- seiche** локална периодична осцилација на нивото на водата на воден базен, на пр., езеро.
- seismograph** сеISMOграф; инструмент за регистрирање потреси.
- seismology** сеизмологија; наука за земјотресите.
- seine** рибарска мрежа; алат за ловене риби.
- selection** селекција; избор; основен фактор во еволуцијата на живите организми.
- artificial selection** вештачка селекција.
- environmental selection** селекција под влијание на средината.
- natural selection** природна селекција.
- periodic selection** периодична селекција.
- selector** селектор; одбирач; преклопник.
- selenotropism** селенотропизам; тенденцијата на организам да се врти кон светлината на зраците што доаѓаат од месечината.
- self-adjusting** самодотерување; авторегулација.
- self-differentiation** самостојна диференцијација; способност на дел од ембрионот да се развива независно до другите делови.
- self-fertilization** самооплодување; се однесува на хермафродитни растенија и животни.
- semaphore** семафор; направа за сигнализација.
- sematic** сематичен; што функционира како опасен сигнал.
- semiaquatic** полуводен; што живее и во вода и на суво.
- semicanal** канал отворен само од една страна.
- semiconductor** семикондуктор; полупроводник.
- semimetamorphosis** делумна метаморфоза; половична трансформација.
- seminal** семинален; семенски; што се однесува на семето.
- semination** семинација; растурање на семе.
- semiparasite** семипаразит; делумен паразит.
- semisaprophyte** семисапрофит; растение што е половина црливо или гнило.

sense осет; чувство.

sense of hearing осет за слух.

sense of sight осет за вид.

sense of smell осет за мирис.

sense of taste осет за вкус.

sense of touch осет за допир.

sense organ орган кој има функција на примач на надворешни стимулации; рецептор.

sensitometry сензитометрија; мерења на осетливоста на емулзијата на светлоста.

separator сепаратор; разделник, раздвојник.

septum септа; преграда или мембрана што ја дели структурата на два или повеќе делови; преграда кај гастроподите.

serial сериски; изработен во серии.

series серија; ред; низа појави или предмети.

time series временски ред; ред на динамика.

serology серологија; наука што се занимава со проучување на крвниот систем и неговата тералевтска употреба.

serotinous што се појавува или расцветува касно во сезоната; аestivalен.

sessile сесил; организам прицврстен за подлога.

seston сестон; микропланктон; сите растворени материи во водата, како: нектон, неустон, планктон, триптон.

sex секс; пол; еден од двата типа организми, машки или женски, кои се разликуваат по репродуктивните клетки.

sex differentiation сексулана диференцијација; диференцијација на организми во видови со различни сексулани органи.

sexless безполов; без репродуктивни клетки.

sex organ репродуктивен орган.

sex ratio полова пропорција; однос на машките спрема женките.

sexual сексуален; полов; се однесува или е сврзан со полот.

sexually active period период на полова активност кај организмите.

shallow littoral плиток литорал; плитка крајбрежна зона.

shape форма; облик; примерок.

shell черупка; лушпа; тврд надворешен покривач кај полжавите.

shell fish водно животно што има черупка, како на пример, рак, школка, гастропода.

shell zona зона од луспи во воден базен.

ship брод; лаѓа; водно превозно средство.

steam ship параброд; вид превозно средство на вода.

sailing ship едреник; брод што се движи со помош на едра.

ship canal воден пат; бродски канал.

shipyard бродоградлиште.

shore брег; брег на воден базен; крајбрежје.

shore line крајбрежна линија; должина на крајбрежната линија.

shore line development развој на крајбрежната линија; однос на должината на крајбрежната линија спрема должината на кругот.

siderophyte сидерофит; организам што живее во присуство на железо.

silencer пригушувач; пригушувач на звукот.

silica силициум двооксид; главен конституент на песокот.

silicate dissolving bacteria бактерии што ги растворуваат силикатните материи.

silt силт; тиња; незгуснати седиментни камчиња што се составени од делови пофини од песокот, а погруби од тињата.

silvicolous што живее или расте на шумска почва, во шума.

simple едноставен; прост.

siphon синфон; цевка или канал за извлекување течности.

site место; положба; природен простор.

spawning site место каде што рибите се мрстат.

sitology ситологија; наука што се занимава со проучување на храната и исхраната.

sitotoxin ситотоксин; отров во храна.

sitotropism ситотропизам; тенденција на организмите да се вртат во правец на храната.

size величина; размер; обем; лик; број.

absolute size апсолутна величина.

relative size релативна величина.

skeletal скелетен; што се однесува на скелетот.

skeleton скелет; збир на цврстите делови на еден организам.

skiaphytous што се однесува на животот во сенка.

skin кожа; обвивка; површинска обвивка на организам.

skiaphyte скијафит; растение што живее во сенка.

true skin сопствена кожа.

yolk skin жолточна обвивка.

skin fold кожен набор.

skotoplankton скотопланктон; планктонски организми што живеат во големите длабочини, како на пример под 500 м.

sky небо.

slaughter кланица.

slime лига; слуз; лига кај полжавите.

sludge кал; тиња; цврсти материи отстранети од отпадна вода; материја како кал што поседува органски и неоргански материи.

activated sludge активна тиња.

slug полжав; полжав што има тенка черупка или е без черупка.

smell миризба; сетило или орган за мирис.

smog загадена; отровна материја во долните слоеви на воздухот во вид на ретка магла.

smoke чад; суспензија на цврсти тела во гасовити.

smooth colony рамна колонија; тип колонија што е карактеристична со својата рамна површина.

snail полжав; полжав со развиена спирална черупка.

snake змија; дрво за повлекување кабли.

snow снег; атмосферски талог.

snowline линија на снегот што ја означува долната граница на постојаниот снег.

snowy снежен; сличен на снег по боја.

social социјален; живее заедно во организирана заедница.

society општество; број на организми што формираат заедница.

soft water мека вода што содржи мала концентрација на соленост.

soft roe млечец; сперма.

soil почва; горниот површински плоден слој на земјата што содржи вода, растителни материји, минерални соли и живи организми.

clay soil глинеста почва.

fat soil плодородна почва.

solar radiation сончева радијација како главен енергетски извор.

soluble растворлив; може да се раствора.

solution раствор; хомоген систем како резултат на мешање на раствори.

culture solution раствор од водени култури.

experimental solution опитен раствор.

nutrient solution хранлив раствор.

saturated solution згустен раствор.

standard solution стандарден раствор.

test solution контролен раствор.

weak solution разблажен раствор.

solvent растворувач; течност што раствора.

somatology соматологија; наука што се занимава со проучување на конструкцијата на телото.

sonar сонар; длабинометар; апарат за мерење на длабочини на еден воден базен; апарат за откривање јата риби со помош на ултравиолетови зраци.

sonic соничен; произведен од звукот.

sonicator звучен локатор за блиски растојанија.

sorter машина за сортирање; кој сортира.

sound звук; глас; шум; тон.

source извор; место каде што извира вода.

south југ; географска страна на светот.

space простор; разделува; раздвојува.

spark искра; искра; лак.

spatial простран; што се однесува на просторот во природата.

spawn јајце; збир на икри; фрлање на икри; мрестење.

spawning period период на мрестење на риби.

spawning pond рибник за мрестење.

spawning season сезона на мрестење, на пр. на риби.

spawning site место каде што рибите се мрестат.

speaker спикер; говорник; звучник.

specialization специјализација; посебно адаптирање кон средината.

biological specialization биолошко приспособување.

geographical specialization географско приспособување.

specialized специјализиран; способен на специфичен тип средина.

speciation специјација; облик на еволуција на видовите; формирање на нови видови; што се состои од две или повеќе групи меѓусебно просторно одвоени.

species вид; основна таксономска единица на организми.

biological species биолошки вид.

collective species збиен вид.

cosmopolitan species распространет вид.

endemic species ендемичен вид.

morphological species морфолошки вид.

relict species реликтен вид.

species diversity различност на видовите; разновидност.

specific специфичен; својствен; што припаѓа на одреден вид.

specification спецификација; технички податок.

specific gravity релативна густина; тежина на дадениот волумен од супстанцата спореден со таа со еднаков волумен на водата на 4°C. Специфичната густина на водата е еднаква на еден.

speciment специмент; примерок; образец.

spectrum спектар; статистичко мерење на распоредот на видовите за определување и споредба на биографските региони.

speedometer брзиномер; мерач на брзина.

speleology спелеологија; наука што се занимава со проучување на пештерите и животот во нив.

sphere сфера; топка; тело што има облик на топка.

spherometer сферометар.

spiculate има или е покриен со спикули.

spicule спикула; игла; спикула кај сунѓерите.

spinal спинален; 'рбетен; што се однесува на 'рбетот.

spinal cord 'рбетен мозок.

spine 'рбет; трн; боцка.

spiral спирала, спирална структура.

spirit шпирт; воден раствор на етил-алкохол.

spleen сплина; слезинка.

sponge сунѓер; организам со најниска телесна организација; организам што е несиметричен или радијално симетричен и е без органи, уста и нервен систем.

spontaneous стихиен; настанат од внатре; што не настанал како резултат на надворешна сила или влијание.

spontaneous generation абиогенеза; теорија дека живите организми настанале од неживи или од неорганска материја.

sporadic спорадичен; се појавува овде-онде или повремено

без континуитет на организми од ист вид; растение што се ограничува на одредени локации.

spore спора; клетка што врши размножување.

sporeforming bacteria спороформни бактерии.

sp., spp. кратенка за вид, односно видови.

spring избор; место каде што извира вода; пролет; годишно доба; федер.

stabilization стабилизација; доведување во стабилна состојба.

stabiliser стабилизатор; средство што ја успорува хемиската реакција.

stadium стадиум; период; фаза на развиток или животна историја на организмите.

stage стадиум; степен на развој; период; фаза; епоха.

adult stage возрасна фаза.

development stage развоен период.

devison stage период на делење.

embryonic stage ембрионален период.

gastrula stage стадиум гастрала.

growth stage период на растење.

incubation stage период на инкубација.

- juvenile stage** јувенилен период.
- multiplicative stage** стадиум на размножување.
- perfect stage** совршен стадиум.
- sexual stage** полов стадиум.
- terminal stage** конечен стадиум.
- stagnation period** период на стагнација; период во кој има затоплување или заладување на водата од површината и се формира густа стратификација што ја спречува миксацијата на водената маса.
- stainer** пигмент кој се додава на основната боја за да се промени нијансата.
- stalactite** варовнички шилци во подземна јама; сталактити.
- stalagmite** варовнички шилци во подземна јама; сталагмити.
- standard** стандарден; устаноеен; устроен.
- standard method** стандарден метод; утврден метод.
- standing crop** биомаса присутна во еден воден базен во одредено време.
- star** ѕвезда; небеско тело.
- starch** нишесте; полисахарин.
- starter** стартер; направа за придвижување.
- starvation** гладување; состојба на гладување.
- starve** гладува; станува слаб или умира од глад.
- state** состојба; положба.
- static** статичен; што поднесува мали или не поднесува никакви промени.
- station** станица; определена локација.
- experimetal station** опитна станица; станица во која се врши научно испитување.
- statistics** статистика; метод за изучување на колективните појави.
- stator** статор; неподвижен дел.
- steam** пара; испитување; евалуација.
- stem** стебло; мало стебло.
- stenobathic** стенобатичен; со тесна вертикална распространетост.
- stenobenthic** стенобентик; што живее во тесен опсег на длабочина на дното на еден воден базен.
- stenobygric** се однесува на организми што се приспособуваат на мала атмосферска влажност.
- stenothermic** стенотермен; организам што има ограничен опсег на географска распространетост.
- stenotopic** стенотопен; организам што има ограничен опсег на географска распространетост.
- step** чекор; чекорење; стапување.
- stereotropism** стереотропизам; тенденција на организам да се прилепи на цврст предмет.

stereoniometer стереогониометар; направа за мерење на оригиналноста на кристалот.

stereogram стереограм; слика во просторот.

sterilization стерилизација; бесплодност; процес или акт на стерилизација.

stimulation стимулација; надразнување; поттик на некое дејство.

stock стовариште; складиште; залиха.

stocking порибување; порибување на воден базен.

stomach стомак; абдомен; што се однесува на стомакот.

stone камен; каменеста материја.

stopper залушувач; пригушувач.

strain цедење; филтрирање или отстранување по пат на филтрација.

strangler пригушувач; вентил за воздух.

stratification стратификација; распоред на водената маса во слоеви.

stratovision телевизиски предавател преку авион.

stratum стратум; слој; пласт; слој на карпи; група организми населени во вертикална наслага во некоја област.

stream поток; струење; течење.

streamline водотек; природен тек на вода.

stretcher механизам за растегнување.

stria стрија; тенок слој; тесна линија или пласт.

stripping oftoe луштење; преслекување; луштење на икри или јајца.

structure структура; градба; состав; облик.

subclass поткласа, (таксономска поделба).

subfamily потфамилија.

subarial субаријален; што расте веднаш под површината на почвата.

subarborescent што расте во дрвата; сличен на дрво.

sublacustric cut зона на езерско дно со мошне стрмен пад, што се спушта кон поголемите длабочини.

sublacustrine езерски; што се однесува на езерото.

sublacustric sources езерски подводни извори.

sublittoral zone сублиторална зона; преодна зона во езеро што се наоѓа помеѓу долната граница на литоралот и горната граница на длабинската зона.

submerged субмерзен; подводен; покриен со вода.

submerged belt субмерзен појас; појас на воден базен во литоралот покриен со вода.

submerged vegetation субмерзна вегетација; подводна вегетација; вегетација во подводната зона.

subspecies подвид; збир на локални популации од вид што населуваат дел од ареалот на видот и се разликуваат таксономски од другите популации на видот.

substance супстанца; израз за материја, без разлика од каква природа.

substrate супстрат; подлога; основа; неподвижна супстанца што содржи или прима хранливи состојки.

substratum супстратум; основа или потслој на кој е фиксирано животно или растение.

subterminal суптерминален; сместен близу до врвот, но не е на самиот крај.

subterranean подземен; што се наоѓа под површината на Земјата.

subterranean water подземна вода.

subtropical суптропски; чија температура на водата е секогаш повисока од 4°C.

subtypical што малку отстапува од типот.

succession сукцесија; непрекинатата низа на појави, предмети или степени; геолошки, еколошки или сезонски тек на видовите.

successive сукцесивен; што се однесува на сукцесијата.

sulfur сулфур; цврст неметален елемент.

summer лето; годишно време.

superficial површински; се однесува на површината или е близу до површината.

superficial outlet површински истек на вода од еден базен.

superficies површина; се однесува на површината.

superior супериорен; горен; надможен; подобар.

supersonic суперсоничен; надзвучен.

supervisor надзорник, контролор.

suprabranchial жабрен; што се однесува на жабрите.

supralittoral zone супралиторална зона; крајбрежна зона што се наоѓа непосредно над максималното ниво на водата во литоралот, а под дејство на брановите се прска со вода.

suppressor супресор; пригушувач; амортизер.

surface површина; целокупна површина на еден базен.

survival rate степен на опстанок; преживеаност.

suspension суспензија; раствореност на тврди супстанции во течност.

suture спојна линија на черупка на полжавот.

swamp мочуриште; кал; мочурлив терен.

reed swamp кал обрасната со трски.

sweep net кепче; алат за фискање риби.

swimming bladder воздушен меур кај рибите кој е развиен како ќесичка на елиментарниот канал.

swimming particles мали делови што пливаат во водата.

switch прекинувач; преклопник; бирач.

switch board комутатор; разделник; разводник; телефонска централа

sylvestral силвестрален; шумски; флорален; се однесува на шумската површина.

symbiosis симбиоза; тесно поврзан заеднички живот на два или повеќе организми од различна системска припадност.

symbiotic симбиотичен; заеднички; живеење заедно; што се однесува на симбиозата.

symbol симбол; предмет, слика или знак што сликовито означува некаков поим.

symbolic симболичен.

symmetry симетрија.

sympatric симпатричен; што живее на ист простор; со иста

географска распространетост.

synchrology синхрологија; наука што се занимава со проучување на географскиот распоред на заедниците.

synchronic привремен; што постои во одредено време.

synecology синекологија; дисциплина на заедниците или на популацијата во целина.

synthesis синтеза; сложување на одвоени делови во целина.

system систем; начин; збир на делови, појави или принципи што сочинуваат една целина.

systematic систематски; добро организиран; целосен.

systematics систематика; биолошка дисциплина што ги опишува растителните и животинските видови, ги класифицира во определени системи врз основа на нивните сличности и разлики, ги проучува различните меѓусебни врски на видовете и нивната еволуција.

system систем; план.

T

tab парче тканина, уво, јазик.

tabernacle калибар; куќа, шатор.

tabernacular решеткаст, мрежест.

table табла; графикон; графички список.

table-land висорамнина.

tachometer тахометар; инструмент за мерење брзина.

tahyblastic тахибластичен; брзо лупење на икри; без развој на јајца.

tactile тактилен; допирен; се однесува на органот за допир.

taiga тајга; севернопланинска шумска зона, како на пример, Сибир.

tail опашка; продолжен дел од телото на животните; крај.

tail fin опашна перка, како на пр. кај рибата.

tail region опашен дел.

talent талент; надареност; интелигенција.

tame питом; припитомен; кроток; мирен.

tank цистерна; базен; резервоар за течност.

tanker танкер; брод - цистерна.

tape лента.

tapper телеграфски клуч; звучна кутија.

taphrophyte тафрофит; растение што расте во ендек или канал.

tar катран.

target мета; цел; антикатада.

tasimeter тасиметар; мерач на разликите на температурите.

tautonym таутоним; исто име за родот и еден негов вид или подвид.

taxa таксон; множина од таксон.

taxon таксономска група од кој и да е ранг или обем.

taxonomic таксономски; што се однесува на таксономијата.

taxonomy таксономија; методолошка биолошка дисциплина што се занимава со проучување на распоредот на животните и растенијата во групи врз основа на нивните природ-

ни сродни врски; систематика (тип, класа, ред, фамилија, род, вид).

tectology тектологија; морфологија во која организмот се смета како група ѝа морфолошки единки посебно од физиолошките единки.

tectonic тектонски; кој е формиран во котлина; создаден по пат на тектонски процеси.

tectonic movements тектонски движења; динамичен процес; сложени движења на Земјината кора кои биле главен фактор за формирање на релјефот на Земјината површина.

teeth заби; множина од заб.

teleautograph телеаитограф; направа за пренос на ракопис и слика преку телеграф.

telecass телевизиска програма.

television телевизор; телевизиски приемник.

temperate умерен; чија температура на површина на водата варира над и под 4°C.

temperature температура; степен на загреаност; степен на затопленост на некое тело.

critical temperature критична температура.

incubation temperature температура на инкубација.

subnormal temperature температурата под нормалата.

temporal темпорален; привремен; повремени.

temporaty темпорален; повремени.

tensimeter тензиметар; инструмент за мерење на пареата.

tenision тензија; напнатост; напнатоста состојба; акт на напнатост.

terminal терминален; краен; конечен; кој се однесува, е сместен или формира крај на екстремитетите; кој е сместен или расте на врвот од гранката; кој е сместен на крајот од телото.

terminology терминологија; збир на технички изрази што се употребуваат во една област; номенклатура.

termite термит; бела мравка.

terrain терен; географско подрачје.

terraneous се однесува на копнената вегетација.

terrestrial терестријален; земјешен; врзан за копнената средина; приспособен за живот на Земјата.

terrioculous почвен; што живее во почвата.

territory територија; област; област што има доволно хранливи елементи.

test тест; испитување; проба; проверка.

bacteriological test бактериолошки тест.

blood test тестирање на крета.

crude test грубо тестирање.

laboratory test лабораториско испитување.

test tube лабораториско помагало.

tetrian што се јавува секој трет ден.

tetriary трет по ранг, род или фамилија.

Tetriary period Терциер.

tetrapod тетрапод; единка со два пара нозе.

thalassophyte таласофит; морска алга.

thalassoplankton таласопланктон; морски планктон.

thallophyta талофит; просто растение без вистински корен, стебло или лист, како на пр., алгите, габите и лишаните.

thallus талус; просто растение што нема корен, стебло и лист.

theodolite теодолит; геодетски инструмент.

theorem теорема.

theoretical physics теоретска физика.

theory теорија; систематско изложување; изведување на една појава според законот врз кој таа се образува.

thermal термален; топлотен; термичен; што се однесува на топлината.

thermal bar термална бариера; термална препрека или зона во воден базен.

thermal gradient термален градиент; температурна разлика во пласт од 1 м длабочина.

thermal spring термален извор; извор на термална вода.

thermal stratification термална стратификација; состојба во длабоките езера проследена со пролетно превртување на водата, при што постојат различни температури на водата; продукт на водената густина и температурата.

thermic convection еден од начините преку кој топлината на водата на еден воден базен може да се пренесе во подлабоките слоеви.

thermics термика; топлина, како на пример, езерска термика.

thermium расителна заедница во извор со топла вода.

thermocline металимнион; средните слоеви вода на термалната стратификација.

thermoduric способен да издржи висока температура, како на пример бактериите.

thermometer термометар; инструмент за мерење температура.

thermoperiodicity периодичитет на температурата; ефект од промените од температурата помеѓу денот и ноќта врз расителната активност.

thermophyte термофит; растение што расте во топла средина.

thermoregulation терморегулација; одржување константна температура.

thermostable термостабилен; отпорен на температура од

100°C; врз кој не влијае температурата.

thermostat термостат; апарат за автоматско регулирање на температурата.

themotaxis термотаксија; движење на организмот кон или од изворот на топлината.

therophyte тетрофит; растенија што се развиваат во една средина само во период од едно лето.

tide плима и осека; прилив и одлив.

timberline линија на високите планини над која не растат дрва.

timber дрво за градење.

time време; период; рок.

timer тајмер; бројач; контактен часовник.

tire гума; надворешна автомобилска гума.

tissue ткиво; тенка мембрана.

tongue јазик; мускулатурна структура во устата.

tool алат; справа; орудие.

tooth заб; коскена структура во устата.

topographical топографски; се однесува на конфигурацијата на теренот или површината на земјата.

topography топографија; наука што се занимава со проучување на локалитетите.

torrential торентијален; што живее во брзи потоци.

tow влече; влечење; како мрежа која се влече при ловење риби.

toalbumin токсичен албумин; отровна протеинска материја.

toxic токсичен; отровен; што се однесува на отровот.

toxicant токсикант; отров; токсичен агенс.

toxic substance токсична материја; отровна материја што директно го труе организмот или ја менува неговата средина и организмот умира.

toxiferous содржи или носи отров.

toxin токсин; отровна материја произведена од растение или животно.

trace element трага на елементи во раствор.

traffic сообраќај; транспорт.

traffic light семафор.

train воз; низ; ред.

transamination трансаминација; пренесување на аминокислотна група од едно во друго соединење.

transduction трансдукција; процес на пренесување на генетскиот материјал кај бактериите.

transform трансформира; преобразува; претвора.

transformation трансформација; преобразување; метаморфоза; промена во форма.

transformation of species преобразување на видовите.

chemical transformation хемиска трансформација.

translocation транслокација; движење од едно место до друго; движење на јон, атом или молекул низ клеточните мембрани.

translucent транспарентен; просирен; низ кој делумно се пренесуваат светлинските зраци.

transmigration трансмиграција; движење од едно до друго место.

transmutation трансмутација; еволуција; преобразување или промена на вид, или тип во друг вид или тип.

transparent транспарентен; просирен; јасен; поминување на светлосните зраци.

transpiration транспирација; испарување; процес преку кој водата излегува од листот и влегува во атмосферата.

trawl коча; мрежа што се влече со рибарски брод по дното на еден воден базен.

tree дрво; стебло.

tribe племе; род; поделба од фамилија, (класификација).

tributary притока; поток или река што се влива во друг поток или река.

tripton неживи растворени материји во водата, како на пр. детрикус

trophic трофичен; хранлив; што се однесува на исхраната.

- trophic level** фаза во синирот на исхраната на еден екосистем.
- trophogenic zone** трофогена зона; продукциона зона; горните пластови на водата каде што се гради органската материја.
- tropholitic zone** трофолошка зона; длабок неосветлен пласт вода каде што се врши разлагање; оксидациона зона.
- trophology** трофологија; наука што се занимава со проучување на исхраната.
- trophoplasm** трофоплазма; хранлива или вегетативна материја.
- tropical** тропски; чија површинска температура на водата е секогаш над 4°C.
- tropism** тропизам; настроеност на организмите поврзани со местото на живеење да одговараат со движење на извесни надворешни надразнувања.
- trout** пастрмка; вид риба од фамилијата на салмонидите.
- trunk** стебло на дрво; труп; главен дел на градба.
- tube** цевка; канал; цилиндрична градба.
- tubeless** без внатрешна гума.
- tuner** подесувач на музика.
- tundra** тундра; регион без дрва со постојано замрзната почва.
- tunnel** тунел; прокопува тунел.
- turbid** турбиден; матен; заматен; нечист; замаглен.
- turbidity** турбидност; емпириско мерење на оптичкото својство на деловите од тињата, глината и микроскопските организми што пречат за пренесување на светлината, за да се пренесува растурено или да се апсорбира.
- turbidity current** струја од многу заматена вода со суспендирани седиментни честички која зголемуваат густината на водата.
- turbidimeter** турбидиметар; инструмент за мерење на заматеноста на водата.
- turbulence** турбуленција; мешање на водата во езерски и морски базени.
- turnover** циркулација на водата.
- spring turnover** пролетна циркулација на водата во езерата.
- fall turnover** есенска циркулација на водата во езерата.
- twine** јаже; конец; плетеница.
- tycholimnetic** што привремено се крие на дното од езерото, додека во другото време плива.
- tychoplankton** тикопланктон; форма на литорална заедница што се јавува во планктонот.
- tychopotamic** што живее само во заостанатите води на реките.
- type** тип; единка или група; единки што служат како основа на таксономската категорија;

збир на важни особини на една група предмети или појави.

typist дактилограф.

type metal штампарска легура.

type printer телепринтер.

typology типологија; наука што се занимава со проучување на типовите.

typonym типоним; име што означува тип на вид или проба.

U

ultramicroscope ултрамикроскоп; електронски микроскоп.

ultrastructure ултраструктура; префинета структура; структура што се расветлува со употреба на електронски микроскоп.

umbilicus палок; отвор на черупката на некои гастроподи околу кој завоните се намотуваат.

underground water подземна вода; целокупна вода под површината на Земјата.

undeveloped неразвиен; недоразвиен.

unfertilized неоплоден; неизмрестен.

unicellular еноклеточен; составен од единична клетка.

unicolor еднобоен; само со една боја.

uniform униформен; еднообразен; еднороден.

unilateral унилатерален; едностран; само со една страна; кој е сместен на една страна.

unimeter универзален инструмент.

unistrate еднослоен.

unit единица; единица мерка.

heat unit калорија; топлотна единица.

light unit светлинска единица.

univalve молуска со една черупка.

universal универзален; широко распространет; целосно опфатен.

unpaired fin непарна перка, како на пр. кај рибите.

unproductive непродуктивен; што не произведува.

upper infralittoral горен инфралиторал; зона на подводни коренести растенија.

upright drag net влак; вид на мрежа за ловење риби.

upstream спротиводно; спротивно на течението на водата.

urethra уретра; мочна цевка.

urinary bladder мочен меур.

uromorphic уроморфичен; во форма на опашка.

urostyle уростил; предниот крај на 'рбетниот столб на рибата.

use употреба; навика.

use inheritance пренесување на здобие карактеристики.

useful корисен; полезен; способен; кој е од корист, полза.
user претплатник; корисник.
utilization утилизација; искористување, како храна на пример.
metabolic utilization метаболичко искористување.

oxygen utilization искористување на кислородот.
utilization time време на искористување.
utricular sodni садови како малечки врејички.
utriform кој има форма на меур.

V

vacancy празнина, празен простор, празно.
vacuole вакуола; органела во клетка.
vacuum вакуум; празнина; безвоздушен простор.
vadose water изворска вода што излегува од површината на земјата.
vagina вагина; родница.
vaginal вагинален; што се однесува на вагината.
valley котлина; долина; вдлабнатина од поголеми размери.
value вредност; значење; цена; определана вредност.
valve кошулка; черупка; вентил; разводник.
valvule мала кошулка или набор; мала поклопна черупка.
vapor пара; испарување; магла.
vaporous маглив; замаглен; што има пара.
variant варијант; единка или група единки што се разликуваат од другите единки од истиот

тип.
variation варијација; промена; отстапување или промена во особините или во карактерот помеѓу единките од блискородните групи.
age variation возрастна промена.
ecological variation еколошка промена.
environmental variation промена под дејство на внатрешните услови.
genetic variation наследна промена.
individual variation индивидуална промена.
local variation локална промена.
seasonal variation сезонска промена.
variety вариетет; разновидност; група во видот или подвидот што се разликува во извесна мера од другите членови на видот.
various различен; разновиден.

varve пласт; слој во талогот на дното од воден базен што е составен од два слоја, од кој едниот е формиран во текот на пролетта, а другиот во зимскиот период.

vary варира; се менува; се движи.

varying менлив; што претрпува промени, се разликува.

vascular васкуларен; жилен; што се однесува на крвните садови.

vascularization васкуларизација; формирање или развој на крвните садови во едно ткиво или орган.

vat корито; бочва; големо буре.

vector вектор, правец, смер.

vegetal вегетален; растителен; што се однесува на растенијата.

vegetalized состојба во која анималниот пол е послаб и кога вегеталниот пол станува доминантен.

vegetal pole вегетален пол; пол карактеристичен со тоа што има акумулирано жолчка.

vegetation вегетација; вкупниот број растенија во еден регион.

hydrophilous vegetation хидрофилна, влажна вегетација.

natural vegetation природна вегетација.

rooted vegetation коренеста вегетација.

vegetational coloration промена на бојата на воден базен или на негов дел со растенија.

vegetative вегетативен; што се однесува на растенијата и нивното растење, развојот, репродукција и др.

vehicle возило; кола.

veneer фурнир; лепенка.

ventral вентрален; стомачен; што се однесува на стомачниот дел.

ventrodorsal што се протега од вентралната до дорзалната површина.

ventrolateral што е на страната на вентралниот регион.

vernacular вернакуларен; домашен; вроден; карактеристичен за една област.

vernacular name обично или локално име на животно или растение.

vernal вернален; пролетен; се однесува на пролетта.

versiform со променлива или различна форма.

version верзија; толкување.

vertebra 'рбетници, хордати со најсложена телесна организација.

vertebral вертебрален; 'рбетен; што се однесува на 'рбетот или на 'рбетниот столб.

vertebral canal 'рбетен канал.

vertebral column вертебрален столб; 'рбетен столб.

vertical вертикален; прав; исправен.

vesical што се однесува или е сличен на меур.

vesicle меур; ќесичка.

vessel сад; чун; канал низ кој поминува течност.
viable способен или слободен да се развива.
viatical растенија што растат на работ од страната на површината.
virology вирусологија; наука што се занимава со проучување на вирусите.
virus вирус; отров; заразна течност.
viscosity вискозитет; способност за противстававање на распоредот на молекулите.
viscous вискозен; леплив.
visibility визибилност; видливост; очевидност.
visible видлив; јасен; очевиден.
vision визија; вид; појава; орган со кој можат да се забележат бојата, формата и состојбата.
visual визуален; видлив; што се потпира или се однесува на органот за вид.
vital витален; жив; што се однесува на животот.
vitallarum виталариум; жолчна жлезда.

vitalline жолчен; што се однесува на жолчката.
vitalline membrane жолчна мембрана, како на пример кај ембрионот,
vitalline space вителусен простор; жолчен простор кај ембрионот.
vitellus вителус; жолчка од јајце или икра.
viviparous вивипарен; живороден; што раѓа живи млади.
vocal cord ларинкс; јазик.
volcanic вулкански; настанат од вулкан.
volcano вулкан, како географски простор.
voltage напон, волтажа.
volume волумен; обем на еден воден базен; вкупната површина на секој слој на постепена длабочина од површината до дното.
volutin волутин.
voracious лаком за храна.
vortex вртлог.
vulcanisation вулканизација; обработка на гуми.

W

wafer подметнувач; облога.
wagon вагон; железнички вагон.
wall ѕид; надворешен слој на клетка, орган или организам.
war војна; бој; борба.
ware стока, фабричка стока.

warehouse стовариште.
warm топол; загреан; се однесува на телесната топлина.
warm blooded со висока или константна температура на телото.

warm monomictic lake топло мономиктичко езеро; езеро во кое температурата на водата не паѓа под 4°C.

waste опстанок; растурање; пустош.

waste water отпадна вода; расипана или загадена вода.

water вода; главниот конституент на протоплазма: река; море; солза.

bound water сврзана вода.

fresh water слатка вода.

ground water почвена вода.

hard water тешка вода.

water area воден простор; акваторија.

water column воден столб; столб од 1m² вода од површината до дното на воден базен.

waterfall водопад; место каде што водата паѓа.

water fowl водна птица; птица што живее на вода; заедничко име за птиците што пливаат.

watering наводнување; полевање со вода.

water power водена сила; енергија добиена од природни или вештачки падови, по директен или индиректен пат.

water purification plant станица за проучување на отпадна вода.

water sampler сад со кој се зема вода за испитување.

watershed слив; место каде што водата се одвојува во два слива.

water table горната површина на подземната вода.

watertight непропустлив; што не пропушта вода.

water tube воден канал; еден од бројните канали на жабрите кај молуските.

waterworks водовод; систем за донесување вода.

watery воден; разблажен; блуткав.

wave бран; движење или бранување на водата.

wave splash belt крајбрежен прскан појас; појас што се прска со вода при лоши природни услови, како на пр. невреме.

weather време; температура; времето климатски.

weather box хидрометар; простор за метеоролошки апарат.

weight тежина; мерење; одмерување; терет.

body weight телесна тешина.

dry weight чиста тежина.

live weight жива тежина.

natural weight природна тежина.

welder заварувач; кој работи на заварување.

well извор; вруток; подземен извор на вода направен по пат на дупчење или копање до нивото на водената површина.

west запад; географска страна на светот.

wet влажен; изводенет; дождлив.

whirl вртолог; вител; место каде што врти водата.

wing крило; блатобран.

wire жица; проводник.

white fish бела риба; риба што има економско значање.

world-wide organism организам распространет по целиот свет.

whorl пршлен; свијок на черупката кај гастерподите.

wild див; во природна состојба.

wild type типична форма или генотип на еден организам како што е најден во природата.

wilt овенува; венее; овенување.

winch чекрек; макара што се употребува при собирање на материјал за проби.

wind ветер; движење на воздух.

wind fertilization оплодување на растение со помош на ветер.

winter зима; годишно време.

wood дрво, дрвен.

woodland шума; земјиште покриено со шума; шумовит крај.

wool волна, руно.

work работа; обработување.

world свет; просторот на Земјата; целиот свет.

worm црв; глиста; црвесто животно.

X

xanthophore ксантофор; пигментна клетка; меланофор со жолти пигменти.

xanthophyll ксантофил; жолти пигменти во лисјата на есен.

xanthophyta ксантофити; жолто-зелени алги.

xenomorphic ксеноморфен кој не покажува сопствен кристален облик.

xerography ксерографија; фотограмирање каде плочата станува осетлива со помош на електрицитет.

xerophyte ксерофит; растение приспособено за живеење во средина со постојани или привремени услови.

xerophytic ксерофитен; приспособен на сушна средина.

xylem дрво или дрвно ткиво.

xyloid ксилоиден; сличен на дрво.

xylon ксилон; полизахарид што се раствора во вода и е присутен во клеточните мембрани на некои алги или водени ткива.

xylophagous ксилофаген; што го уништува дрвото; што се храни со дрво.

xylophilous ксилофилен; организам што живее во дрво или на дрво.

xylophyte ксилофит; дрво растение.

xylotomous способен да продупчува или да сече дрва; расте на дрво.

Y

yard двориште; единица мерка.

yarn конец; предиво.

yawl рибарски чун; вид едрилица.

year година; временски период од 365 дена.

year class годишна класа; возрастна група, како на пр кај рибите,

yearling риба чија животна старост изнесува една полна година.

yeast квасец; превирање.

yeast like microorganisms квасолики микроорганизми.

yield принос изразен како проценти.

yolk жолчка; хранлива материја во форма на зрна што се наоѓа во цитоплазмата на јајцето.

yolk sac жолчна кесичка; голема кесичка полна со жолчка.

yolk stalk спојница помеѓу жолчната кесичка и цревето.

yoke јарем.

young млад; млада единка.

young fish млада риба; риба чија животна старост изнесува помалку од една година.

Z

zenith зенит, темна точка.

zero нула како бројка.

zonal зонален; што се однесува на зоната, пределот.

zonation зонација; зонирање; распоред на организмите во одредени зони и предели.

zone зона; појас; утврден простор или регион, предел.

annual zone годишна зона.

bathyal zone длабинска зона.

eu littoral zone еулиторална зона; езерска зона која лежи над нивото на езерото.

eu littoral zone еулиторална зона; зона на крајбрежната линија на воден базен.

- infralittoral zone** инфралиторална зона.
- littoral zone** литорална зона.
- pelagial zone** пелагијална зона.
- spray zone** крајбрежна или прскана зона.
- supralittoral zone** езерска зона што лежи над нивото на езерото, но е и прскана зона.
- zonolimnetic** приспособен на определена водена зона, како на пр. слатководниот планктон.
- zonule** мала зона; мал појас.
- zoobenthos** зообентос; фауна на дното; целокупниот број животни на дното на еден воден простор.
- zoocenosis** зооценоза; заедница на животни.
- zoobiotic** зообиотичен; паразитира на некое животно.
- zoogenesis** зоогенеза; потекло на животните.
- zoogeography** зоогеографија; наука што се занимава со проучување на географскиот распред на животните.
- zoological** зоолошки; се однесува на зоологијата.
- zoology** зоологија; наука што се занимава со проучување на животните.
- zoom** приближување на телекамерниот објектив кај телевизијата.
- zooplankton** зоопланктон; животински организми што влегуваат во состав на водените животни заедници.
- zootaxy** зоотаксија; класификација на животните.
- zootomy** зоотомија; анатомија на животните.
- zootype** зоотип; репрезентативен одбран тип на животно.
- zygote** зигота; оплодено јајце.
- zygotic** зиготичен; што се однесува на оплодувањето на јајцето.
- zygotoblast** зиготобласт.
- zimometer** зимометар; инструмент за мерење на прогресот на ферментацијата.
- zymophore** зимофор, активен дел на ензим.
- zymosis** вриење, ферментација.
- zymotic** се однесува на вриењето; прилеплив; епидемичен; инфективен.
- zymurgy** хемиско одделение во фабрика.

APPENDIX

ДОДАТОК

ABBREVIATIONS FOR SCIENTIFIC AND TECHNICAL ORGANIZATIONS
СКРАТЕНИЦИ ЗА НАУЧНИ И ТЕХНИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Abbrev.	Organization
AAA	American Automobile Association
AAAS	American Association for the Advancement of Science
AACC	American Association of Cereal Chemists/ American Automatic Control Council
AACE	American Association of Coast Engineers
AAM	American Academy of Microbiology
AAPG	American Association of Petroleum Geologists
AAPM	American Association of Physicists in Medicine
AAPT	Association of Asphalt Paving Technologists
AAR	Association of American Railroads
AAS	American Astronautical Society/ American Astromnomical Society
ABAI	American Boiler & Affiliated Industries
ABRC	Advisory Board for the Research Councils (U. K.)
ACA	American Crystallographic Association
ACARD	Advisory Council for Applied Research and Development (U. K.)
ACI	American Concrete Institute
ACIP	Advisory Committee on Immunization Practice
ACM	Association for Computing Machinery
ACORD	Advisory Council on Reserch and Development (U. K.)
ACRMA	Air Conditioning and Refrigerating Manufacturers Association
ACS	American Chemical Society
ACSM	American Congress on Surveying and Mapping
AcSoc	Acoustical Society of America
AEC	Atomic Energy Commission (U. S./ see ERDA, NRC)
AEEC	Airlines Electronic Engineering Committee
AES	Aerospace Electrical Society/ Airways Engineering Society/ Audio Engineering Society, Inc
AFBMA	Anti-friction Bearings Manufacturers Association
AFCCCE	Association of Federal Communications Consulting Engineers
AFIPS	American Federation of Information Processing Societies

---

AFS	American Foundrymen's Society
AGA	American Gas Association
AGI	American Geological Institute
AGMA	American Gear Manufacturers Association
AGU	American Geophysical Union
AIA	American Institute of Architects
AIAA	American Institute of Aeronautics and Astronautics
AICE	American Institute of Consulting Engineers
AICHe	American Institute of Chemical Engineers
AIEE	American Institute of Electrical Engineers (see IEEE)
AIF	Atomic Industries Forum
AIHA	American Industrial Hygiene Association
AIIE	American Institute of Industrial Engineers, Inc.
AIME	American Institute of Mining, Metallurgical, and Petroleum Engineers.
AIP	American Institute of Physics
AIPE	American Institute of Plant Engineers
AISE	American Iron & Steel Institute
AISI	American Iron and Steel Institute
AMA	Automobile Manufacturers' Association/ Acoustical Materials Association
AMCA	Air Moving & Conditioning Association, Inc.
AMS	American Mathematical Society
ANC	Army-Navy Civil Aeronautics Committee
ANS	American Nuclear Society
ANSI	American National Standards Institute
AOA	American Ordnance Association
APCA	Air Pollution Control Association
APHA	American Public Health Association
APHIS	Animal and Plant Health Inspection Service
API	American Petroleum Institute
APS	American Physical Society
APTIC	Air Pollution Technical Information Center
APWA	American Public Works Association
ARC	Agricultural Research Council (U. K.)
AREA	American Railroad Engineering Association
ARGC	Australian Research Grants Committee
ARI	Air Conditioning and Refrigeration Institute
ARPA	Advanced Research Project Agency
ARS	Agricultural Research Service/ American Rocket Society

ASA	American Society of Agronomy/ American Standards Association (see USASI)/ American Statistical Association
ASAE	American Society of Agricultural Engineers
ASCE	American Society of Civil Engineers
ASCET	American Society of Heating, Refrigerating, and Air Conditioning Engineers (formerly ASHAE and Ash&ve)
ASH&VE	see ASHRAE
ASLB	Atomic Safety and Licensing Board
ASLE	American Society of Lubricating Engineers
ASM	American Society for Metals; American Society for Microbiology
ASME	American Society of Mechanical Engineers
ASNE	American Society of Naval Engineers, Testing
ASP	American Society of Photogrammetry
ASQC	American Society for Quality Control
ASRE	American Society of Refrigerating Engineers (see ASHRAE)
ASSE	American Society of Safety Engineers; American Society of Sanitary Engineers
ASST	American Society for Steel Treating
ASTEC	Australian Science and Technology Council
ASTM	American Society for Testing and Materials
ASTIME	American Society of Tool & Manufacturing Engineers
AVRCS	Asian Vegetable Research and Development Center (Taiwan)
AVS	American Vacuum Society
AWPA	American Wood Preservation Association
AWS	American Welding Society
AWWA	American Water Works Association
BAA	British Astronomical Association
BCS	British Computer Society
BEMA	Business Equipment Manufacturers Association
BHRA	British Hydromechanics Research Association
BIH	Bureau International de l'Heure
BNIST	National Bureau for Scientific and Technical Information (France)
BOHS	British Occupational Hygiene Society
BSSRS	British Society for Social Responsibility in Science
CAB	Civil Aeronautics Board

CAGI	Compressed Air & Gas Institute
CASI	Canadian Aeronautics and Space Institute
CAST	Council for Agricultural Science and Technology
CCA	Canadian Construction Association
CCITT	Consultative Committee in International Telegraphy and Telephony
CCPE	Canadian Council of Professional Engineers
CEA	Commissariat a l'Energie Atomique (France)
CEC	Consulting Engineers Council (U. S.)
CECT	State Committee for Science and Technology (Cuba)
CEI	Concil of Engineering Institutions (U. K.)
CERN	Commission Europeenne pour la Recherche Nucleaire
CFA	Canadian Forestry Association
CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research
CHASM	Coventry Health and Safety Movement (U. K.)
CIAT	Centro Internacional de Agricultura Tropical (Columbia)
CIC	Chemical Institute of Canada
CIE	Chinese Institute of Engineers
CIMM	Canadian Institute of Mining and Metallurgy
CIMMYT	International Maize and Wheat Improvement Center (Mexico)
CIOS	Conseil International pour l'Organisation Scientifique
CIPC	Canadian Institute on Pollution Control
CIPM	Comite International des Poids et Mesures
CIS	Canadian Institute of Surveying
CISHEC	Chemical Industries Association's Safety and Health Concil of Science and Technology (Cuba)
CNES	Centre National d'Etudes Spatiales
CNIC	National Center for Scientific Research (Cuba)
COESA	U. S. Committee on Extension to the Standard Atmosphere
COPR	Center for Overseas Pest Research (U. K.)
COSMAT	Committee on the Survey of Materials Science and Engineering
COSTED	Committee on Science and Technology in Developing Countries
CPSC	Consumer Product Safety Commission

CRGR	Coalition for Responsible Genetic Research
CSA	Canadian Standards Association/ Computer Services Association (U. K.)
CSC	Commonwealth Science Council
CSCHE	Canadian Society for Chemical Engineering
CSI	Construction Specifications Institute
CSIRO	Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization
CSRS	Cooperative State Research Service.
CSSA	Crop Science Society of America.
CSSE	Conference of State Sanitary Engineers
CUPE	Central Unit on Environmental Pollution (U. K.)
DBER	Division of Biomedical and Environmental Research (ERDA)
DEN	Department of Energy (U. K.)
DEO	Department of Environment (U.K.)
DFG	Deutsches Forschungsgemeinschaft
DFVLR	Deutsche Forschung-und Versuchsanstalt für Luft und Raumfahrt (Air and Space Travel Research Establishment).
DGRST	Délégation Générale à la Recherche Scientifique et Technique (France)
DMAAC	Defence Mapping Agency Aerospace Center
DMAHC	Defence Mapping Agency Hydrographic Center.
DPMA	Data Processing Management Association (U. K)
DSARC	Defense Systems Acquisition Review Council
DSIR	Department of Scientific and Industrial Research
EAI	Engineers and Architects Institute
ECFA	European Committee for Future Accelerators
ECRC	Engineering College Research Council
ECS	Electrochemical Society, Inc.
EEB	European Environmental Bureau
EEI	Edison Electric Institute
EEIB	Environmental Engineering Intersociety Board, Inc.
EF	Engineering Foundation.
EIA	Electronic Industries Association
EIAJ	Electronic Industries Association of Japan.
EIC	Engineering Institute of Canada.
EIRMA	European Industrial Research Management Association
EITB	Engineering Industry Training Board (U. K.)
EJC	Engineers Joint Council

EMBC	European Molecular Biology Conference
EMBO	European Molecular Biology Organization
EPA	Environmental Protection Agency
EPRI	Electric Power Research Institute
ERDA	Energy Research and Development Administration (successor to AEC)
ESA	European Space Agency
ESF	European Science Foundation
ESOC	European Space Operations Center
ESRO	European Space Research Organization
FAA	Federal Aviation Administration
FAO	Food and Agriculture Organization
FAS	Federation of American Scientists
FCC	Federal Communications Commission; Federal Construction Council
FEA	Federal Energy Administration
FEMA	Flavor and Extract Manufacturers' Association
FEO	Federal Energy Office
FID	Federation of International Documentation
FIEP	Forest Industry Energy Program
FIGO	Federation of Gynecology and Obstetrics
FPC	Federal Power Commission
FPRS	Forest Products Research Society
FPS	Fluid Power Society
FSB	Federal Specifications Board
GMAG	Genetic Manipulation Advisory Group (U. K.)
GSA	Geological Society of America
HMO	Health Maintenance Organization
HRB	Highway Research Board
HSMHA	Health Services and Mental Health Administration
HTFMI	Heat Transfer and Fluid Mechanics Institute
IACC	International Association of Cereal Chemistry
IAEA	International Atomic Energy Agency
IAF	International Astronautical Federation
IAMS	International Association of Microbiological Societies
IAS	Institute of Aerospace Sciences
IASS	International Association for Shell Structures
IATA	International Air Transport Association
ICAO	International Civil Aviation Organization
ICC	Interstate Commerce Commission
ICE	Institution of Civil Engineers
ICI	International Commission on Illumination

ICLARM	Internacional Centar for Living Aquatic Resources Management
ICMSF	International Commission of Microbiological Specifications for Foods
ICRF	Imperial Center Research Fund (U. K.)
ICRISAT	International Crops Research Institute for the Semi-Arid Tropics (India)
ICSU	International Council of Scientific Unions
IDP	Institute of Data Processing (U. K.)
IDRC	International Development Research Center (Canada)
IEA	International Energy Agency
IEE	Institution of Electrical Engineers (U. K.)
IEEE	Institute of Electrical & Electronics Engineers (successor to AIEE)
IES	Illuminating Engineering Society
IFGO	International Federation of Gynecology and Obstetrics
GT	Institute of Gas Technology
IGU	International Geographical Union
IME	Institution of Mechanical Engineers
IMMS	International Material Management Society
IMS	International Metallographic Society, Inc.
INA	Institution of Naval Architects
INCAP	Institute of Nutrition for Central America and Panama
INPE	Instituto de Pesquisas Espaciais (Brazil)
IOSA	Irish Offshore Services Association
IP	Institute of Petroleum
IPIN	Pan American Institute of Naval Engineering/
IRAC	Information Resource and Analysis Center
IRE	Institute of Radio Engineers
IRI	Industrial Research Institute
IRRI	International Rice Research Institute
ISA	Instrument Society of America
ISC	International Society of Chemotherapy
ISI	International Standards Institute
ISO	International Organization for Standardization
ISTM	International Society For Testing Materials
ITU	International Union for Conservation of Nature and Natural Resources
IUFRO	International Union of Forest Research Organizations.
IUPAC	International Union of Pure and Applied Chemistry

IWC	International Whaling Commission
JAM	Japanese Association for Microbiology
MAA	Mathematical Association of America
MAFF	Ministry of Agriculture, Fisheries and Food (U. K.)
MARC	Monitoring and Assessment Research Center (U. K.)
MCAA	Mechanical Contractors Association of America
MRC	Medical Research Council (Canada, U. K.)
MRE	Microbiological Research Establishment (U. K.)
MSS	Manufacturers Standardization Society of the Valve & Fittings Industry
MTS	Marine Technology Society
NAA	National Advisory Committee on Aeronautics (see NASA)
NACE	National Association of Corrosion Engineers
NACM	National Association of Chain Manufacturers
NAE	National Academy of Engineering
NAFCO	Northwest Atlantic Fishery Consultative Organization
NAS	National Academy of Sciences
NASA	National Aeronautics and Space Administration
NBFU	National Board of Fire Underwriters
NBS	National Bureau of Standards
NCAES	National Center for Analysis of Energy Systems
NCAR	National Center for Atmospheric Research
NCB	National Coal Board
NCC	National Computing Centre (U. K.) / Nature Conservancy Council (U. K.)
NCI	National Cancer Institute
NCWO	National Commission on Water Quality
NDHA	National District Heating Association
NEC	National Electrical Manufacturers Association
NFPA	National Fire Protection Association
NIAMDD	National Institute of Arthritis, Metabolism, and Digestive Diseases
NIBSC	National Institute for Biological Standards and Control (U. K.)
NICHHD	National Institute of Child Health and Human Development
NIDA	National Institute on Drug Abuse
NIGMS	National Institute of General Medical Sciences
NIH	National Institutes of Health
NIOSH	National Institute of Occupational Safety and Health

NLGI	National Lubricating Grease Institute
NMA	Natural Microfilm Association
NMAB	National Materials Advisory Board
NMFS	National Marine Fisheries Service
NOAA	National Oceanographic and Atmospheric Administration
NPC	National Petroleum Council
NRC	National Research Council/ Nuclear Regulatory Commission (Successor to AEC)
NRPB	National Radiological Production Board (U. K.)
NSF	National Science Foundation
NSPE	National Society of Professional Engineers
NTDPMMA	National Tool, Die and Precision Machining Association
NTIS	National Technical Information Service
NTSB	National Transportation Safety Committee
NWS	National Weather Service
OCR	Office of Coal Research
OCZM	Office of Coastal Zone Management
ONR	Office Of Naval Research
OSA	Optical Society of America
OSF	Office of Space Flight
OSHA	Occupational Safety and Health Administration
OSTP	Office of Science and Technology Policy
OSW	Office of Saline Water
OTA	Office of Technology Assessment
OTS	Office of Technical Services, U. S. Department of Commerce
PANO	Pan American Health Organization
PFI	Pipe Fabrication Institute
PMA	Pharmaceutical Manufacturers Association
RCEP	Royal Commission on Environmental Pollution (U. K.)
RCRC	Reinforced Concrete Research Council
RESA	Research Society of America
RMA	Rubber Manufacturers Association
RSC	Reactor Safety Commission for Aeronautics
SEA	Society of Aerospace Material & Process Engineers
SAS	Society for Applied Spectroscopy
SBI	Steel Boiler Institute
SDCE	Society of Die Casting Engineers, Inc.
SERI	Solar Energy Research Institute
SEG	Society of Economic Geologists

SES	Standards Engineers Society
SESA	Society for Experimental Stress Analysis
SFPE	Society of Fire Protection Engineers
SIAM	Society for Industrial and Applied Mathematics
SINR	Swiss Institute for Nuclear Research
SIPI	Scientists Institute for Public Information
SMACNA	Sheet Metal and Air Conditioning Contractors National Association
SMBA	Scottish Marine Biological Association
SME	Society of Mining Engineers (AIME)
SMPTE	Society of Motion Picture and Television Engineers
SNA&ME	Society of Naval Architects and Marine Engineers
SNSO	Space Nuclear Systems Office
SOPA	Society for Professional Archeologists
SOR	Society of Rheology
SPE	Society of Petroleum Engineers (AIME); Society of Plastics Engineers.
SPHE	Society of Packaging and Handling Engineers
SPIE	Society of Photo-optical Instrumentation Engineers
SPSE	Society of Photographic Scientists and Engineers
SRC	Science Research Council (U. K.)
SRF	Smithsonian Research Foundation
SSA	Seismological Society of America
SSIE	Smithsonian Science Information Exchange
SSSA	Soil Sciences Society of America
SWE	Society of Women Engineers.
TAAS	Technology Assessment Advisory Council
TAB	Techology Assessment Board
TAC	Technical Advisory Committee on Weather Desing Conditions (ASHRAE)
TFI	The Fertilizer Institute
TIC	Technical Institute Council
TMS	The Metallurgical Society (AIME)
UICC	Union Internationale Controle Career
UKAEA	United Kingdom Atomic Energy Authority
UL	Underwriters Laboratory
UNEP	United Nations Environment Program
UPADI	Union Pan Americana Des Asociaciones de Ingenieros
USAF	U. S. Air Force
USASI	U.S.A. Standards Institute (successor to ASA)
USCG	U.S. Coast Guard
USDA	U.S. Department of Agriculture

USDHEW	U.S. Department of Health, Education and Welfare
USFPL	U.S. Forest Products Laboratory
USGS	U.S. Geological Survey
USN	U.S. Navy
USP	U.S. Pharmacopoeia
USPHS	U.S. Public Health Service
VDI	Verein Deutscher Ingenieure
WHO	World Health Organization
WMO	World Meteorological Organization
WPA	Western Pine Association
WSMO	Weather Service Meteorological Offices
ZSL	Zoological Society of London.

 BIOLOGICAL SIGNS AND SYMBOLS
 БИОЛОШКИ ЗНАЦИ И СИМБОЛИ

- *an individual, a female used chiefly in inheritance charts*
женска единка во родословното стебло
- *an individual, a male used chiefly in inheritance charts*
машка единка во родословното стебло
- ♀ *female*
женка
- ♂ *male*
машко
- X *crossed with/ hybrid*
вкрстен со хибрид
- + *wild type*
див тип
- F₁ *offspring of the first generation*
потомство од првата генерација
- F₂ *offspring of the second generation*
потомство од втората генерација
- F₃, F₄, F₅ *offspring of the third, fourth, fifth etc. generation*
потомство од третата, четвртата, шестата генерација итн.

GEOLOGICAL PERIODS AND EPOCHS / ГЕОЛОШКИ ПЕРИОДИ И ЕПОХИ

Era Ера	Period Период	Epoch Епоха	Time Траење	Flora and Fauna Растителен и животински свет	
Cenozoic Кенозоик	Quaternary Квартер	Recent Денешно вр.	1.5	Време на доминација на човекот.	
		Pleistocene Плеистоцен	7	Прансториски луѓе. Слонов, коњи, камили, слични на днешните видови.	
	Tertiary Терциер	Pliocene Плиоцен	24	Врвна еволуција на цицачите. (со исклучок на човекот)	
		Miocene Миоцен	34	Први човеколики мајмуни.	
		Oligocene Олигоцен	54	Први копitari и месојади. (зверови)	
		Eocene Еоцен	65	Распространување на стари групи на цицачи	
	Cretaceous Креда	Paleocene Палеоцен	135	Буен развој на цветниците, доминација на влекачи. Први вистински птици, цицачи, торбари.	
			190	Први растенија цветници, крокодили, летечки гуштери праптици, примитивни цицачи предди на плацентни цицачи.	
	Mesozoic Мезозоик	Jurassic Јура			

Triassic
225

* издаци што носат јајца.

Permian
Perm
230

Carboniferous
Carbon
245

Први иглолистни растенија.
Натамошен развој на влекачите.
Бујна вегетација од која
се формирал јаглен. Први
инсекти, развој на водо-
лемаите, појава на
првите влекачи

Paleozoic
Devonian
Dawson
295

Први копнени растенија.
Прво голосеменници, домина-
ција на рибите, копнени
животни, први водолазници.

Silurian
Snyder
410

Варовити алги, корали, сун-
ѓери, шкорпици, примитивни
рбетници.

Cambrian
570

Морски алги. Многу без
рбетници

Proterozoic
Proterozoic
1500

Први водени алги и габи.
Разни морски протозои.

Aerobozoic
Aerobozoic
Милioni години од почетокот
на периодот.

CHEMICAL ELEMENTS

ХЕМИСКИ ЕЛЕМЕНТИ

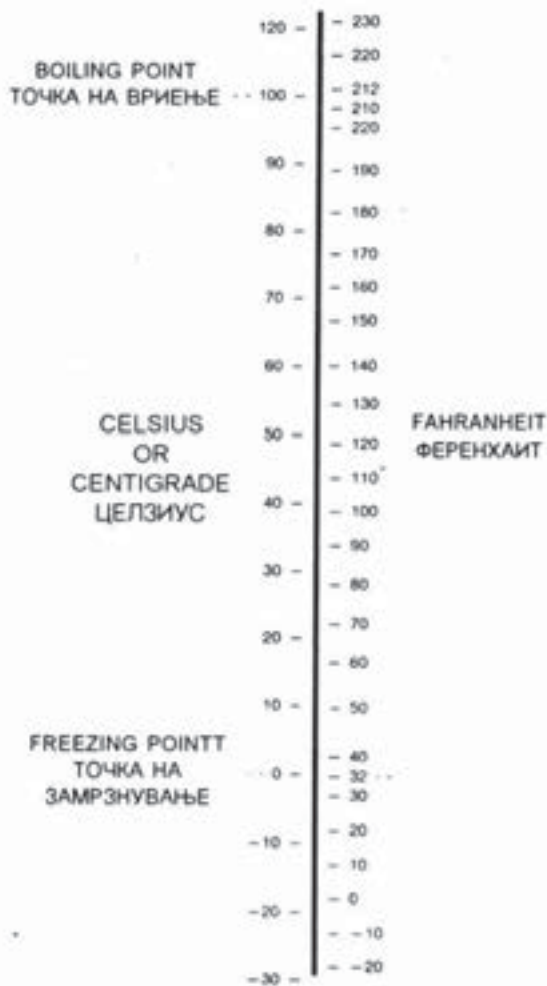
Element/Елемент		Symbol/Симбол
<i>Actinium</i>	актиниум	<i>Ac</i>
<i>Aluminium</i>	алуминиум	<i>Al</i>
<i>Americium</i>	америциум	<i>Am</i>
<i>Antimony</i>	антимон	<i>Sb</i>
<i>Argon</i>	аргон	<i>Ar</i>
<i>Arsenic</i>	арсен	<i>As</i>
<i>Astatine</i>	астатин	<i>At</i>
<i>Barium</i>	барium	<i>Ba</i>
<i>Berkelium</i>	беркелиум	<i>Bk</i>
<i>Beryllium</i>	берилиум	<i>Be</i>
<i>Bismuth</i>	бизмут	<i>Bi</i>
<i>Boron</i>	бор	<i>B</i>
<i>Bromine</i>	бром	<i>Br</i>
<i>Cadmium</i>	кадмиум	<i>Cd</i>
<i>Calcium</i>	калциум	<i>Ca</i>
<i>Californium</i>	калифорниум	<i>Cf</i>
<i>Carbon</i>	јаглерод	<i>C</i>
<i>Cerium</i>	цериум	<i>Ce</i>
<i>Cesium</i>	цезиум	<i>Cs</i>
<i>Chlorine</i>	хлор	<i>Cl</i>
<i>Chromium</i>	хром	<i>Cr</i>
<i>Cobalt</i>	кобалт	<i>Co</i>
<i>Columbium</i>	колумбиум	<i>Cb</i>
<i>Copper</i>	бакар	<i>Br</i>
<i>Curium</i>	кириум	<i>Cm</i>
<i>Dysprosium</i>	диспросиум	<i>Dy</i>
<i>Einsteinium</i>	енистениум	<i>Es</i>
<i>Erbium</i>	ербиум	<i>Er</i>
<i>Europium</i>	еуропиум	<i>Eu</i>
<i>Fermium</i>	фермиум	<i>Fm</i>
<i>Fluorine</i>	флуор	<i>F</i>
<i>Francium</i>	франциум	<i>Fr</i>
<i>Gadolinium</i>	годолиниум	<i>Gd</i>
<i>Gallium</i>	галиум	<i>Ga</i>

<i>Germanium</i>	германий	<i>Ge</i>
<i>Gold</i>	злато	<i>Au</i>
<i>Hafnium</i>	хафний	<i>Hf</i>
<i>Helium</i>	гелий	<i>He</i>
<i>Holmium</i>	holmий	<i>Ho</i>
<i>Hydrogen</i>	водород	
<i>Indium</i>	индий	<i>In</i>
<i>Iodine</i>	йод	<i>I</i>
<i>Iridium</i>	иридий	<i>Ir</i>
<i>Iron</i>	железо	<i>Fe</i>
<i>Krypton</i>	криптон	<i>Kr</i>
<i>Lanthanium</i>	лантан	<i>La</i>
<i>Lawrencium</i>	ловренций	<i>Lr</i>
<i>Lead</i>	олово	<i>Pb</i>
<i>Lithium</i>	литий	<i>Li</i>
<i>Lutetium</i>	лутетий	<i>Lu</i>
<i>Magnesium</i>	магний	<i>Mg</i>
<i>Manganese</i>	марганец	<i>Mn</i>
<i>Mendelevium</i>	менделевий	<i>Md</i>
<i>Mercury</i>	ртуть	<i>Hg</i>
<i>Molybdenum</i>	молибден	<i>Mo</i>
<i>Neodymium</i>	неодим	<i>Nd</i>
<i>Neon</i>	неон	<i>Ne</i>
<i>Neptunium</i>	нептуний	<i>Ne</i>
<i>Nickel</i>	никель	<i>Ni</i>
<i>Niobium</i>	ниобий	<i>Nb</i>
<i>Nitrogen</i>	азот	<i>N</i>
<i>Nobelium</i>	нобелий	<i>No</i>
<i>Osmium</i>	осмий	<i>Os</i>
<i>Oxygen</i>	кислород	<i>O</i>
<i>Palladium</i>	палладий	<i>Pd</i>
<i>Phosphorus</i>	фосфор	<i>P</i>
<i>Platinum</i>	платина	<i>Pt</i>
<i>Plutonium</i>	плутоний	<i>Pu</i>
<i>Polonium</i>	полоний	<i>Po</i>
<i>Potassium</i>	калий	<i>K</i>
<i>Praseodymium</i>	празодимий	<i>Pr</i>
<i>Promethium</i>	прометий	<i>Pm</i>

<i>Protactinium</i>	протактинум	<i>Pa</i>
<i>Radium</i>	радий	<i>Ra</i>
<i>Radon</i>	радон	<i>Rn</i>
<i>Rhenium</i>	рений	<i>Re</i>
<i>Rhodium</i>	родий	<i>Rh</i>
<i>Rubidium</i>	рубидий	<i>Rb</i>
<i>Ruthenium</i>	рутений	<i>Ru</i>
<i>Samarium</i>	самарий	<i>Sm</i>
<i>Scandium</i>	скандий	<i>Sc</i>
<i>Selenium</i>	селен	<i>Se</i>
<i>Silicon</i>	силиций	<i>Si</i>
<i>Silver</i>	серебро	<i>Ag</i>
<i>Sodium</i>	натрий	<i>Na</i>
<i>Strontium</i>	стронций	<i>Sr</i>
<i>Sulfur</i>	сulfур	<i>S</i>
<i>Tantalum</i>	тантал	<i>Ta</i>
<i>Technetium</i>	технетий	<i>Tc</i>
<i>Tellurium</i>	телур	<i>Te</i>
<i>Terbium</i>	тербий	<i>Tb</i>
<i>Thallium</i>	таллий	<i>Tl</i>
<i>Thorium</i>	торий	<i>Th</i>
<i>Thulium</i>	тулий	<i>Tm</i>
<i>Tin</i>	олово	<i>Sn</i>
<i>Titanium</i>	титан	<i>Ti</i>
<i>Uranium</i>	уран	<i>U</i>
<i>Vanadium</i>	ванадий	<i>V</i>
<i>Wolfram</i>	вольфрам	<i>W</i>
<i>Xenon</i>	ксенон	<i>X</i>
<i>Ytterbium</i>	иттербий	<i>Yb</i>
<i>Yttrium</i>	иттрий	<i>Y</i>
<i>Zinc</i>	цинк	<i>Zn</i>
<i>Zirconium</i>	цирконий	<i>Zr</i>

THERMOMETRIC SCALE
ТЕРМОМЕТАРСКА СКАЛА

English and American Weights and Measures and Their Metric Equivalents
 Англиски и американски мерки за должина, површина, обем, тежина и
 нивниот однос спрема метричките мерки

Мерки за должина		
Англиски		Метрички
	1 inch	253999 mm (милиметри)
12 inches	= 1 foot	0.30480 m (метри)
3 feet	= 1 yard	0.914399 m (метри)
5 yards	= 1 pole	5.02919 m (метри)
22 yards	= 1 chain	20.11678 m (метри)
220 yards	= furlong	201.16778 m (метри)
1760 yards	= 1 mile	1.60934 km (километри)

Метрички		Англиски
1 mm (милиметар)		0.039370 inch
1 cm (сантиметар)		0.39370 inch
1 dm (дециметар)		3.93701 inches
1 m (метар)		1.0936143 yards
1 Dm (декаметар)		10.93644 yards
1 Hm (хектометар)		109.3614 yards
1 Km (километар)		0.62137 mile
1 Mm (мирнаметар)		6.21372 miles

Мерки за површина		
Англиски		Метрички
	1 square inch	6.45159 cm ²
144 sq. in.	= 1 square foot	9.29028 cm ²
9 sq. ft	= 1 square yard	0.836126 m ²
30. square yards	= 1 perch	25.29280 m ²
40 perches	= 1 rood	10.11712 (a) ари
4.840 square yards	= 1 acre	0.40468 (he) хек.
640 acres	= 1 square mile	258.99824 (he) хек.

Метрички		Англиски
1 cm ²		0.15500 square inch
1 dm ²		15.50006 square inches
		10.76393 square feet
1 m ²		1.19599 square yards
1 a		119.59926 square yards
1 ha		2.47106 acres

Мерки за обем

Англиски		Метрички	
	1 cubic inch	16.3870	cm ³
1.728	cub. in = 1 cubic foot	0.02832	cm ³
27	cub. ft = 1 cubic yard	0.764553	m ³
Метрички		Англиски	
	1 cm ³	0.06102	cubic inch
	1 dm ³	361.02394	cubic inches
	1 m ³	335.31477	cubic feet
		1.307954	cubic yards

Мерки за течност

Англиски		Метрички	
	1 gill	1.42058	децилитри (dl)
4 gills	= 1 pint	0.56823	литри (l)
2 pints	= 1 quart	1.13646	литри (l)
4 quarts	= 1 gallon	4.545963	литри (l)
2 gallons	= peck	9.0917	литри (l)
8 gallons	1 bushel	13.6366	декалитри (Dl)
8 bushels	= 1 quarter	2.90935	хектолитри (hl)
Метрички		Англиски	
	1 милиметар (ml)	0.00704	dil
	1 сантлитар (cl)	0.07039	gill
	1 децилитар (dl)	0.17598	pint
	1 литар (l)	1.75985	pints
	1 декалитар (Dl)	2.19981	gallons
	1 хектолитар (hl)	2.74976	bushels
	1000 литри (l)	3.43720	quarters

Систем на мерење на обемот во аптеките

Англиски		Метрички
	1 fluid drachm	3.55145 милиметри
8 fluid drachms	= 1 fluid ounce	2.84123 сантлитри
160 fluid ounces	= 1 gal	14.54596 литри

Мерки за тежина		
Англиски		Метрички
27 $\frac{11}{32}$ grains	1 grain = 1 dram	0.0648 гр (d) 1.77185 гр (g)
16 drams (dr.)	= 1 ounce	28.34953 гр (g)
16 ounces (oz.)	= 1 pound	0.45359 кг
14 pounds (lb.)	= 1 stone	6.35029 кг
2 stones	= 1 quarter	12.70059 кг
4 quarters	= 1 hundredweight	50.80235 кг
20 hundredweights (cwt.)	= 1 ton	1.01604 тони

Систем што се употребува за мерење злато, сребро и драгоцености

Англиски		Метрички
24 grains	= 1 pennyweight (dwt)	1.55517 гр
20 pennyweights	= 1 ounce	31.10348 гр
12 ounces	= 1 pound (lb)	0.37324 гр

Систем за мерење во аптеките

20 grains	= 1 scruple	1.29598 грамови
3 scruples	= 1 drachm	3.88794 грамови
8 drachms	= 1 ounce	31.10348 грамови

Метрички	Англиски	
1 милиграм	0.01543	grain
1 сантиграм	0.15432	grain
1 десиграм	1.54324	grains
1 грам	0.03215	ounce } Troy
	15.43236	grains }
	0.25721	drachm
	0.77162	scruple
1 декаграм	5.64383	drachms
1 хектограм	3.52740	ounces
1 килограм	2.2046223	pounds (lb.)
1 милиграм	22.04622	pounds (lb.)
1 квинтал	1.96841	h. weights (cwt)
1 тон	0.98420	ton

BIBLIOGRAPHY БИБЛИОГРАФИЈА

- Adercrombie, M., Hishman, G., 1973, A Dictionary of Biology, Penguin Book, London.
- Allen, H., 1969, Chemo-organotrophic Utilization of Desolved Organic Compounds by Planktonic Algae and Bacteria in a Pond, *Int. Review, Hydrobiol.* 51: 1-33.
- Allan, S., 1974, The Shell Makers Introducing Mollusks, John Wiley and Sons, New York.
- Balon, E., 1968, The International Conference on Ageing and Growth of Fishes, Smolenice, 115-132
- Bénon, M., 1978, Englesko-srpskohrvatski rečnik, Prosvta, Beograd.
- Benson, M., 1978, Srpskohrvatsko-engleski riječnik, Prosveta, Beograd.
- Center for Great Lakes Studies, 1975, Special Report 22, The University of Winsconsin, Milwaukee.
- Cole, G., 1975, Textbook of Limnology, The C. V. Mosby Company, Saint Louis
- Coker, R., 1968, Streams, Lakes, Ponds, Harper and Row, Inc., New York.
- Collocott, C., Dabson, B., 1974, Dictionary of Science and Technology, Barnes and Noble Book, New York.
- Црвенковски, Д., Грујиќ, В., 1975, Англиско-македонски речник, Просветно дело, Скопје.
- Црвенковски, Д., Грујиќ, В., 1976, Македонско-англиски речник, Просветно дело, Скопје.
- Čado, I., 1977, The Lithophytic Vegetation of Lake Ohrid, *Recueil Des Travaux*, No. 86. Ohrid.
- Димитровски, Т.; Корубин, Б. Стаматовски, Т., 1961, Речник на македонскиот јазик, Том I-III, Институт за македонски јазик, Скопје.
- Dorland's illustrated Medical Dictionary, 1965, W. V. Saunders Co., Toronto.
- Drvodelić, M., 1953, Hrvatsko-engleski riječnik, Zagreb.
- Enciklopedija na Jugoslavija, Izdanje na makedonski јазик, I i II del, 1983, 1985, Jug. lek. zavod Zagreb.
- Englesko-srpskohrvatski tehnički rečnik, serija VR, 1973 Privredni pregled, Beograd.

- Lolić B., 1983. Rečnik moderne elektronike, Privredni pregled, Beograd.
- Filipović, R., 1963, Englesko-hrvatskosrpski riječnik Zora, Zagreb.
- Final Technical Report, Research Project „Limnological Investigations of Lake Ohrid“, Toledo, 1984.
- Glossary of Inland Fishery Terms, 1978, FAO, Rome
- Goldman, C.A.J. Horne, 1983, Limnology, McGraw-Hill, Inc. New York.
- Grujić, B., 1970, Englesko-srpskohrvatski riječnik, Obod, Cetinje.
- Хаџишче, Ц., 1967, Општи на гоеење на младите од пастрмки со природна храна (планктон) ловена во езерото, Хидробиолошки завод, Охрид, (во печат).
- Hutchinson, G., 1957, A Treatise on Limnology, John Wiley and Sons, New York.
- Internationale Vereinigung Für Theoretische Und Angewandte Limnologie, 1972, E. Schweizerbartsche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart.
- Jurij, A., 1950, Nove dijataomeje Ohridskog Jezera i njihova filogenetska važnost. Doktorska disertacija Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 5-94.
- Kenth, J., 1975, Dictionary of Biological terms, Longman, London.
- King's English Dictionary of British Books Limited, London.
- Козаров, Г., 1957, Квалитативен и квантитативен состав на фитопланктон на Охридското Езеро, докторска дисертација.
- Kozhov, M., 1963, Like Baikal and its Life, Dr. W. Junk, Publishers, the Hague.
- English-Bulgarian Electrotechnical Dictionary State Publishing House „Technika“, Sofia, 1972.
- Мала енциклопедија, 1978, Просвета, Београд, II издање.
- Marcel H., 1970, Texbook of Fish Culture, Breeding and Cultivation of Fish, Eyre and Spottiswoods News, Ltd., London.
- Mikulič, F., 1956, Intralakušično specijacija ostrakoda Ohridskog Jezera, nepublikovana disertacija
- Mitić, V., Đorđonoska D., 1984, Ishrana na Daphnia Pulex Geer od Ohridskoto Ezero vo prirodni uslovi, Bilten na Društ. na ekologite na Bosna i Hercegovina, Knjiga II, 91-96, Sarajevo.
- New Collegiate Dictionary, 1974, Webster's, G., Meriam, C., Co. Springfield.
- Nikolovski-Katin S., 1986 English-Macedonian Limnological Dictionary, Hydrobiological Institute, Ohrid
- Оцевски, Б., 1958, Бактериска населба во слободните води на Охридското Езеро, докторска дисертација.
- Ocevski, B., 1966, Microbiological investigation of the Balkan Lake Ostrovo, Petersko, Rudnik and Zazercu Ver. int. ver. Limnol. 16,3 : 1519-1525

- Ocevski, B., 1975, Vertical characteristics of the bacterial paysage in the pelagial water of Castoria Lake. *Ekologija*, Vol. 10, No. 2, 171-181.
- Ocevski, B. Microbiological Investigations in the Deep Profundal Zone and Upper Sediments of Lake Ohrid, Hydrobiological Institute, Ohrid, Jubilejno izdanie posveteno na 50-godišnjinata od osnovaњето na Ходробиолошкиот завод, 1985: 183-216.
- Ocevski, B., and Allen, H., 1977-1984, *Limnological Studies in Large, Deep and Oligotrophic Lakes*, Arch. Hydrobiol. 77, 78, 79, 84, Stuttgart.
- Oxford Dictionary of Modern English*, 1979, University Press.
- Paleolimnology of Lake Biwa and the Japanese Pleistocene*, 1979, Vol umes, 1-7, Takshima, Japan.
- Правопис на македонскиот литературен јазик, Просветно дело, Скопје, 1970
- Priroda, Časopis hrvatskog prirodoslovnog Društva Zagreb.*
- Radoman, P., 1955, *Morfološko-sistematsko istraživanje Ohridskih hidrobiida*, Posebno izdanje Srpskog biološkog društva, Beograd 1/ 1-108.
- Radovanović, M., *Zoologija I i II*, Naučna kniga, Beograd 1965.
- Ristić, S. Ž. Simić, V. Popović, 1956, *Enciklopediski Englesko srpsko-hrvatski leksikon*, Prosveta, Beograd.
- Rokitski P. F., 1965, *English-Russian Biological Dictionary*, Sovetskja Encyclopedia, Moskva.
- Rutner F., 1975, *Fundamentals of Limnology*, University of Toronto Press, Toronto and Buffalo.
- Серафимова Хаџише, Ј., 1957, Зоопланктонот на Охридското Езеро во текот на 1952, 1953 и 1954, докторска дисертација.
- Siedfiels, M., 1974, *Dictionary of Science*, Dell Publishing co.
- Sinclair L., Frank, Novack, 1958, *Russian-English Glossary of Hydrodiology*, Interlanguage Publishing Corp., New York.
- Stefanović, D., 1948, *Rasna i ekološka ispitivanja Ohridskim salmonidama*, posebno izdanje Beograd.
- Станковиќ Ц., 1959, *Охридското Езеро и неговиот жив свет*, Култура, Скопје.
- Stankovi' S., 1960, *The Balkan Liké Ohrid and Its Living World*, Uitgeverij Dr. W. Junk, Den Haag.
- Станковиќ С., 1977, *Оквир живота*, Глас, Београд.
- Steen, B. E. 1971, *Dictionary of Biology*, Barnes and Noble Books, New York.
- Шалкарев, Ј., 1956, *Фауна на олигохетите од Охридското Езеро*, докторска дисертација.

-
- Шапкарев, J., 1954. Содржина на вода во телото на охридската пастрмка, Зборник на Работите Вр. 7 Охрид.
- Šapkarev, J., 1959. *Iliodrilus Hammoniensis* Mich. (Oligochaeta) in the Large Lakes of Macedonia, *Recueil Des Travaux*, No. 40, Ohrid.
- Titalbaum, O., 1970. Glossary of Water Resource Terms, U. S. Department of the Interior Federal Water Pollution Admin, Chicago.
- Точко, М., 1961. Развојот и исхраната на младите циприниди од Охридското Езеро, докторска дисертација.
- Travaux Francais en Limnologie, 1983, XXII kongres SIL, Lyon, France.
- Vujaklija M., 1970, *Leksikon stranih reči i izraza*, Prosveta, Beograd.
- Webster New World Dictionary of the American Language, Second College Edition, 1974
- Welch P. *Limnology*, Second Edition Mc Graw-Hill Book Co. Inc. New York, Toronto, London. 1952
- Wish, P. 1948, *Limnological Methods*, McGraw-Hill Book Co. Inc, New York
- Wetzel. R. 1979, *Limnological Analyses*, W.B. Saunders Co. Philadelphia.
- Wetzel G. Robert, 1975, *Limnology*, W. B. Saunders Co. Philadelphia.

C O N T E N S

Preface	6
Dictionary	9
Appendix	161
Abbreviations for Scientific and Technical Organizations	162
Biological Signs and Symbols	173
Geological Periods and Epochs	174
Chemical Elements	176
Thermometric Scale	179
English and American Weights and Measures and Their Metric Equivalents	180
Bibliography	183

С О Д Р Ж И Н А

Предговор	7
Речник	9
Додаток	161
Скратеници за научни и технички организации	162
Биолошки знаци и симболи	173
Геолошки периоди и епохи	174
Хемиски елементи	176
Термометарска скала	179
Англиски и американски мерки за должина, површина, тежина и нивниот однос спрема метричките мерки	180
Библиографија	183

Издавач
Матица македонска - Скопје
•
СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН
АНГЛИСКО-МАКЕДОНСКИ
БИОТЕХНИЧКИ РЕЧНИК

•
Редактор на англискиот текст
Дафинка Николовска

•
Редактор на македонскиот текст
Сузана Стојковска

•
Технички уредник
Нико П. Този

•
Компјутерска обработка
Типографија треид - Скопје

•
Печат
АД ГИТ Гоце Делчев - Скопје

•
Тираж: 2000 примероци

СРР - Каталогизација во публикација Народна и
универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје.

5/6(038)=20=866

НИКОЛОВСКИ - Катин, Славе

Англиско-македонски биотехнички речник/Славе
Николовски - Катин.-Скопје: Матица македонска,
1994. - 187 стр.: 18 цм. - (Едиција Речници)

На наслов. насл. стр.: English-Macedonian
bio-technical dictionary / Slave
Nikolovski - Katin, - библиографија: стр. 184-187.

а) Биотехника - Речници, англиско-македонски

АНГЛИСКО-МАКЕДОНСКИОТ БИО-ТЕХНИЧКИ РЕЧНИК
ОД СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ — КАТИН, ПРЕТСТАВУВА
ДРАГОЦЕН ПРИДОНЕС ВО ЛЕКСИКОГРАФСКАТА
ОБЛАСТ. ПОКРАЈ ТОА ШТО ЌЕ ИМ ПОСЛУЖИ НА
СТРУЧЊАЦИТЕ ШТО ЈА ПРОУЧУВААТ ОВАА ОБЛАСТ,
ИСТО ТАКА, ЌЕ ГО КОНСУЛТИРААТ И ЌЕ ИМ БИДЕ
ПОМАГАЛО НА ОНИЕ ШТО ВО ИДНИНА ЌЕ СЕ БАВАТ
СО ДВОЈАЗИЧНА ЛЕКСИКОГРАФИЈА ЗА ИЗНОЃАЊЕ
НА СЕМАНТИЧКИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ
ЈАЗИК ЗА ОВОЈ ИЛИ ДРУГ ВИД ЛЕКСИКА.

